

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY CZEREMCHA NA LATA 2017 – 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO 2024 ROKU”

Zamawiający:

Gmina Czeremcha
ul. Duboisa 14
17-240 Czeremcha

Wykonawca:

EkoExpert

Doradztwo Ekologiczne i Gospodarcze

EkoExpert Doradztwo Ekologiczne i Gospodarcze Sp. z o.o.

ul. Bohaterów Monte Cassino 19/57
15- 873 Białystok
tel./fax.: (085) 744 44 60
tel. kom. : 602 730 141
e-mail : biuro@ekoexpert.com.pl

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY
CZEREMCHA NA LATA 2017 – 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO 2024 ROKU**

Tytuł:	Prognoza Oddziaływania na Środowisko „Programu Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”
Zamawiający:	Gmina Czeremcha ul. Duboisa 14 17-240 Czeremcha
Wykonawca:	 EkoExpert Doradztwo Ekologiczne i Gospodarcze EkoExpert Doradztwo Ekologiczne i Gospodarcze Sp. z o.o. biuro: ul. Młynowa 17/1 15-404 Białystok tel./fax. 85 744 44 60 www.ekoexpert.com.pl
Zespół autorski:	mgr inż. Małgorzata Michalewicz
Zatwierdził	Stanisław Paniczko

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie.....	5
2. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami.....	7
2.1. Zawartość	7
2.3. Powiązania z innymi dokumentami.....	9
3. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy.....	38
4. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień programu oraz częstotliwości jej przeprowadzania	41
5. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu	43
6. Określenie, analiza i ocena istniejącego stanu środowiska	43
7. Określenie, analiza i ocena istniejącego stanu środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji zadań określonych w Programie Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku.....	68
8. Określenie, analiza i ocena stanu środowiska na obszarach objętych znacznym oddziaływaniem.....	70
9. Określenie, analiza i ocena istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu	70
10. Określenie, analiza i ocena celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania programu	72
11. Określenie, analiza i ocena przewidywanego znaczącego oddziaływania, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na poszczególne komponenty środowiska.....	73
12. Przedstawienie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko	80
13. Przedstawienie rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w programie albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych.....	85
14. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	87
15. Literatura	91

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

Załącznik nr 1. Analiza oddziaływania na środowisko wybranych działań inwestycyjnych Programu Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 roku

SPIS TABEL

Tabela 1. Zestawienie dokumentów strategicznych, na których oparto cele i założenia strategii	10
Tabela 2. Wskaźniki oceny realizacji zapisów Programu Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku.....	42
Tabela 3. Wykaz sołectw Gminy Czeremcha.....	45
Tabela 4. Potencjalne zagrożenia obszarów prawnie chronionych	52
Tabela 5. Potencjalne zagrożenia korytarzy ekologicznych.....	53
Tabela 6. Wykaz prac termomodernizacyjnych przeprowadzonych w obiektach znajdujących się pod zarządem Gminy Czeremcha.....	61
Tabela 7. Przeprowadzone inwestycje w zakresie oświetlenia publicznego.....	62
Tabela 8. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń w ocenie rocznej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia	62
Tabela 9. Wyniki analizy przewidywanych oddziaływań projektowanego dokumentu	76

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie gminy Czeremcha w obrębie województwa podlaskiego i powiatu hajnowskiego	44
Rysunek 2. Rozmieszczenie złóż surowców mineralnych na obszarze gminy Czeremcha	46
Rysunek 3. Mapa obszarów chronionych w okolicach gminy Czeremcha	49
Rysunek 4. Przebieg korytarzy ekologicznych przez obszar gminy Czeremcha	51
Rysunek 5. Mapa przekroczeń norm stężenia benzo(a)pirenu w woj. podlaskim.....	63
Rysunek 6. Mapa głównych szlaków komunikacyjnych na terenie gminy Czeremcha.....	65

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Długość sieci wodociągowej na obszarze Gminy Czeremcha	59
Wykres 2. Długość sieci kanalizacyjnej na obszarze Gminy Czeremcha	60

1. Wprowadzenie

Przedmiotem prognozy oddziaływania na środowisko jest projekt dokumentu: *Program Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2017 – 2020 perspektywą do 2024 roku*.

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji wyżej wymienionego projektu dokumentu której elementem jest niniejsza prognoza, jest spełnieniem obowiązku wynikającego z polskiego prawa oraz z dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko oraz zapewnia zgodność z przepisami ustawy dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. 2016, poz. 353)

Program został sporządzony w 2016 roku jako realizacja obowiązku wynikającego z zapisów ustawy dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2016 poz. 672).

Omawiany projekt dokumentu opracowany został zgodnie z formalnie określonymi wymogami prawnymi.

Prognozy oddziaływania na środowisko projektów programów planów strategii i polityk sektorowych określających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko sporządzane są jako jeden z wymaganych elementów procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przeprowadzanej dla takich projektów.

Prognoza wpływu na środowisko traktowana jest jako narzędzie prewencji podczas procesu decyzyjnego i w trakcie przechodzenia do realizacji celów zrównoważonego rozwoju. Ocena środowiskowych skutków realizacji strategii polityk, programów i planów winna być podstawowym narzędziem weryfikacji zamierzeń administracji rządowej i samorządowej pod kątem spełnienia zasad zrównoważonego rozwoju. Aby prognoza skutków ich wpływu na środowisko była efektywnym i skutecznym narzędziem zapewniającym że podczas ich realizowania uwzględniane są zasady zrównoważonego rozwoju należy:

- jasno określić jej założenia i merytoryczny zakres oceny,
- koncentrować się na relacjach pomiędzy lokalnymi i krótkoterminowymi celami rozwoju związanymi z wykorzystaniem środowiska a celami i zadaniami długoterminowymi tak aby chronić środowisko przed nieodwracalnymi zmianami,
- określić mierniki ekologicznych oddziaływań służących do obiektywnej oceny oddziaływań bezpośrednich i pośrednich krótko– i długoterminowych,
- zapewnić zintegrowany proces podejmowania decyzji poprzez określenie związku pomiędzy strategiczną oceną oddziaływania a innymi instrumentami polityki rozwoju.

Zakres prognozy jest zgodny z art. 51 ustęp 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. 2016, poz. 353). Przepis ten wskazuje, że prognoza oddziaływania na środowisko powinna:

1) Zawierać

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,

- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

2) Określać, analizować, oceniać:

- Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- Stan środowiska na obszarach przewidywanych znaczącym oddziaływaniem,
- Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia analizowanego dokumentu, oraz sposoby w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowania dokumentu,
- Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na środowisko, a w szczególności na:
 - różnorodność biologiczną,
 - ludzi,
 - zwierzęta,
 - rośliny,
 - wodę,
 - powietrze,
 - powierzchnię ziemi,
 - krajobraz,
 - klimat,
 - zasoby naturalne,
 - zabytki,
 - dobra materialne,
 - obszary Natura 2000,

z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniem na te elementy.

3) Przedstawiać:

- Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu,
- Biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonywania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Ponadto prognoza powinna również uwzględniać zakres i stopień szczegółowości określony przez właściwego Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz właściwego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Niniejsza *Prognoza* odpowiada powyższym wymaganiom.

Celem prognozy jest określenie skutków dla środowiska wynikających z realizacji ustaleń projektu *Programu Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 roku*.

2. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami

2.1. Zawartość

Program Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 roku stanowi kontynuację zapisów poprzedniego Programu Ochrony Środowiska obejmującego lata 2009 – 2013 z perspektywą do 2016 roku. Zapisy obu dokumentów stanowią integralną całość, określającą ramy działań służących ochronie środowiska naturalnego i poprawie walorów krajobrazowych na obszarze gminy Czeremcha.

Zgodnie z *Polityką Ekologiczną Państwa* władze gmin są zobowiązane do sporządzania Programów Ochrony Środowiska raz na 4 lata. Dodatkowo, co 2 lata Wójt Gminy zobowiązany jest do sporządzenia Raportu z wykonania *Programu*, który następnie przedstawia się Radzie Gminy. *Program ochrony środowiska na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 roku* stanowi aktualizację posiadanego Programu Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2009 – 2013 z perspektywą do 2016 roku.

2.2. Główne cele i zakres projektowanego dokumentu

Naczelną zasadą przyjętą w przedstawionym Programie jest zasada zrównoważonego rozwoju, która zapewnia zharmonizowany rozwój gospodarczy i społeczny zgodny z ochroną walorów środowiska wpisującą się w tzw. zrównoważony rozwój.

Główną funkcją Programu jest:

- Realizacja *Polityki Ekologicznej Państwa*, założeń strategicznych dokumentów krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych na obszarze gminy Czeremcha,
- Analiza stanu środowiska na obszarze gminy, identyfikację obecnych i potencjalnych zagrożeń,
- Wyznaczenie celów strategicznych służących ochronie środowiska w podziale na długookresowe i krótkoterminowe,
- Określenie działań inwestycyjnych, oszacowanie niezbędnych nakładów wraz z określeniem źródeł finansowania,
- Określenie zadań własnych i koordynowanych wraz z harmonogramem ich realizacji,
- Określenie mechanizmów prawnie – ekonomicznych służących realizacji wyznaczonych celów

Program określa zadania i cele krótkoterminowe 4-letnie (przewidziane do roku 2020), oraz zadania długookresowe (przewidziane do roku 2024).

Nadrzędnym celem realizacji POŚ dla gminy Czeremcha jest:

Poprawa standardu życia mieszkańców poprzez zrównoważony rozwój gminy przy racjonalnym wykorzystaniu walorów przyrodniczych i gospodarczych środowiska

W celu realizacji celu głównego wyznaczono 9 głównych priorytetów ekologicznych, którym przypisano cele długo- i krótkoterminowe oraz poszczególne działania w ich obrębie.

I. Ochrona klimatu i jakości powietrza

- (Cele długoterminowe) Poprawa jakości powietrza:
 - (Cele krótkoterminowe)- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń w tym redukcja emisji gazów cieplarnianych,
 - Ograniczenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z transportu,
- Rozwój inwestycji w OZE:
 - Upowszechnienie OZE w budownictwie jednorodzinnym,
 - Upowszechnienie OZE w budynkach wielorodzinnych, przedsiębiorstwach oraz budynkach znajdujących się pod zarządem gminy,

II. Ochrona przed hałasem

- Ochrona przed hałasem terenów zamieszkałych:
 - Minimalizacja narażenia mieszkańców na hałas,
 - Uwzględnienie w planowaniu przestrzennym ochrony przed hałasem,

III. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

- Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym:
 - Rozwój i modernizacja systemów elektroenergetycznych,

IV. Gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa oraz infrastruktura techniczna

- Ochrona zasobów i poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych:
 - Zapewnienie dostępu do wody pitnej oraz zapewnienie odpowiedniej jakości wody pitnej,
 - Zapobieganie eutrofizacji wód,
 - Zachowanie poprawnego spływu powierzchniowego wód,
- Rozwój sieci ciepłowniczej:
 - Rozbudowa sieci ciepłowniczej,
- Rozwój sieci gazowej:
 - Lobbying społeczny w celu budowy sieci gazowej na obszarze gminy Czeremcha,

V. Zasoby geologiczne

- Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi:
 - Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi

VI. Gleby

- Racjonalne kształtowanie powierzchni ziemi:
 - Przeciwdziałanie erozji gleb

VII. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

- Gospodarowanie odpadami zawierającymi azbest:
 - Usunięcie z terenu gminy wyrobów zawierających azbest,
- Zmniejszenie ilości odpadów oraz rozwój systemu gospodarowania odpadami:
 - Rozwiązanie problemu „nierejestrowanych opadów”,

VIII. Zasoby przyrodnicze

- Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona funkcji ekosystemów:
 - Poszerzenie wiedzy mieszkańców na temat obszarów chronionych,
 - Ochrona różnorodności biologicznej
- Zachowanie rodzimego bogactwa przyrodniczego oraz walorów krajobrazowych:
 - Naturalizacja obszarów zdegradowanych
- Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców
 - Promocja oszczędnego korzystania z wody, energii i surowców,
 - Propagowanie selektywnej zbiórki odpadów,
 - Wzrost udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska,

IX. Zagrożenia poważnymi awariami

- Minimalizacja potencjalnych negatywnych skutków awarii dla ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej
 - Przeciwdziałania awariom instalacji przemysłowych

Podczas prac nad Programem, przeprowadzona analiza stanu i zagrożeń środowiska oraz ocena społeczna najważniejszych potrzeb, pozwoliły ustalić najważniejsze wnioski z opracowania Programu:

- Gmina Czeremcha charakteryzuje się wysokimi walorami przyrodniczo – krajobrazowymi, mało przekształconym środowiskiem naturalnym,
- Gmina z uwagi na istniejący stan środowiska naturalnego posiada duże predyspozycje do rozwoju rolnictwa ekologicznego oraz turystyki rowerowej,
- Wśród zadań własnych gminy szczególne istotne jest prowadzenie systematycznej edukacji ekologicznej wśród mieszkańców gminy, dążąc do świadomego kształtowania postaw i zachowań, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

2.3. Powiązania z innymi dokumentami

Opracowanie Prognozy Oddziaływania na Środowisko dotyczy opracowanego projektu Programu Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku. Cele *Programu* oraz jego zadania są spójne z dokumentami strategicznymi województwa podlaskiego, są również kontynuacją zadań zawartych we wcześniejszych wersjach tych dokumentów. Zapisy celów *Programu Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha* pokrywają się z zapisami dokumentów strategicznych zarówno na szczeblu lokalnym, regionalnym,

krajowym i międzynarodowym opracowanymi do roku 2030. Ponadto są one również kontynuacją celów i zadań zawartych we wcześniejszych wersjach tych dokumentów.

Tabela 1. Zestawienie dokumentów strategicznych, na których oparto cele i założenia strategii

Zasięg i szczebel opracowania	Tytuł dokumentu strategicznego
Dokumenty lokalne	<p>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czeremcha</p> <p>Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czeremcha</p> <p>Projekt założeń do Planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Czeremcha na lata 2015 – 2030</p> <p>Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Czeremcha na lata 2015–2020</p>
Dokumenty regionalne	<p>Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej</p> <p>Program Ochrony Środowiska dla powiatu hajnowskiego na lata 2012-2015 (z perspektywą do 2019 roku)</p> <p>Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2011 – 2014 (z perspektywą do roku 2018)</p> <p>Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 roku</p> <p>Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012 - 2017</p> <p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014 – 2020</p>
Dokumenty krajowe	<p>Polityka Klimatyczna Polski</p> <p>Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016</p> <p>Krajowy Plan Gospodarki Odpadami (aktualizacja 2016 r.)</p> <p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (KSRR 2010-2020)</p> <p>Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030</p> <p>Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej</p>
Dokumenty międzynarodowe	<p>Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu 2010 – 2020</p> <p>Pakiet klimatyczno-energetyczny (przyjęty przez Komisję Europejską w grudniu 2008 roku)</p> <p>Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. U. UE L 2000.327.1) tzw. Ramowej Dyrektywie Wodnej</p>

Źródło: opracowanie własne

Powiązania Programu Ochrony Środowiska z dokumentami strategicznymi na szczeblu lokalnym

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czeremcha

Zgodnie z zapisami Studium szansą rozwoju gminy Czeremcha jest dbałość o walory środowiska przyrodniczego na obszarze gminy.

Ekologiczne cele rozwoju stanowią:

- ochrona funkcjonowania i zachowania ciągłości przestrzennej systemu środowiska przyrodniczego,
- racjonalne wykorzystanie oraz wzbogacanie walorów tego systemu dla rekreacji i rolnictwa,
- zapewnienie normatywnych warunków sanitarnych zamieszkania ludności w zakresie: jakości powietrza atmosferycznego, poziom hałasu i wibracji, elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego oraz wyposażenia w urządzenia infrastruktury technicznej,
- zachowanie ekosystemu doliny rzeki Nurzec oraz powiązań z ekosystem Puszczy Białowieskiej.

Studium określa ponadto kierunki i zadania ochrony wartości i zasobów środowiska przyrodniczego:

Ochrona walorów ekologicznych poprzez:

- utrzymanie wartości i walorów terenów aktywnych biologicznie tworzących system ekologiczny w strukturze przestrzennej,
- utrzymanie naturalności i ciągłości terenów systemu ekologicznego jako warunku niekolizyjnego ich funkcjonowania z rozwojem zainwestowania gminy,
- ochrona wód powierzchniowych i podziemnych, w szczególności ujęć wody do zbiorowego korzystania,
- dolina rzeki Nurzec i Nurczyka - ochrona doliny przed degradacją i dewastacją, ochrona sanitarna wód powierzchniowych i podziemnych.

Realizacje:

- zachowanie dotychczasowego sposobu użytkowania, w lasach - ochrona walorów przyrodniczych, racjonalne wykorzystanie dla potrzeb gospodarczych i rekreacji.

Realizacje:

- prowadzenie gospodarki zgodnie z planami urządzania lasów,
- rekultywacje wyrobisk w kierunku leśnym,
- zakaz zmniejszania powierzchni leśnej; na cele nieleśne,
- zakaz wykonywania melioracji wodnych na obszarach leśnych,
- prowadzenie zalesień zgodnie z wyznaczonymi granicami polno - leśnymi lub na uzasadniony wniosek właścicieli nieruchomości

Szczególne formy ochrony przyrody:

- ochrona pomnika przyrody - 14 okazów drzew o wymiarach pomnikowych (6 wiązów, 2 lipy, 2 wierzyby, 2 grusze, 1 klon, 1 jabłoń oraz 6 grup starych drzew i tzw. ługów – użytków ekologicznych Kahanka i Dziadówka),
- stosowanie się do zasad gospodarowania na terenie obszaru chronionego krajobrazu "Puszcza Białowieska" zgodnie z Rozporządzeniem Nr 10/96 Wojewody Białostockiego z dnia 29 listopada 1996 r.,
- podjęcie działań w celu podwyższenia rangi ochronnej dla Puszczy Białowieskiej w strefie ochrony Białowieskiego Parku Narodowego,
- zaleca się powołanie nowych pomników przyrody i użytków ekologicznych, zgodnie z "Uproszczoną inwentaryzacją przyrodniczą gminy Czeremcha".

Ochrona środowiska:

Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych:

- uzyskanie i utrzymanie w II kl. czystości wód rzeki Nurzec i Nurczyka,
- ochrona przed zanieczyszczeniami,
- utrzymanie nienaruszonych przepływów biologicznych.

Realizacje:

- budowa oczyszczalni ścieków, być może stacji kontenerowych z późniejszym opróżnianiem tych nieczystości do punktu zlewnego oczyszczalni komunalnej w miejscowości Czeremcha,
- budowa zbiorników małej retencji.

Ochrona powietrza atmosferycznego:

- stały monitoring atmosfery jako podstawy ustalenia lokalnych jednostkowych norm emisji zanieczyszczeń,
- instalowanie urządzeń do realizacji zanieczyszczeń,
- przestrzeganie wartości dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń, ochrona ludzi i środowiska przed hałasem i wibracjami,
- przestrzeganie zasady, że hałas i wibracje ponadnormatywne nie mogą sięgać poza obręb działki, na której są wytwarzane,
- ustalenie dopuszczalnych natężeń hałasu dla terenów podlegających, szczególnej ochronie, zainwestowania mieszkaniowego i strefy rolno osadniczej,
- określenie zasad i warunków sytuowania zabudowy w stosunku do dróg o znacznej uciążliwości akustycznej.

Ochrona powierzchni ziemi:

- sukcesywne likwidacje "dzikich" wysypisk,
- pozyskiwanie surowców wtórnych, selekcje odpadów,
- organizacje przejściowych składowisk typu kontenerowego,
- utrzymanie wartościowych i intensywnie użytkowanych gruntów rolnych z zachowaniem dotychczasowych form użytkowania i kierunków produkcji, przy jednoczesnym prowadzeniu działań inspirujących na rzecz rozwoju rolnictwa ekologicznego,

- wyłączenie obszarów użytków ornych zdrenowanych spod jakiejkolwiek zabudowy kubaturowej,
- racjonalne eksploatacje surowców mineralnych, przyjęcie zwartych kompleksów gleb chronionych z ograniczeniem rozwoju budownictwa pozarolnego.

Główny nacisk powinien zostać położony na rozwój ekologizacji rolnictwa poprzez ograniczenie stosowania nawozów mineralnych i środków ochrony roślin na rzecz nawożenia organicznego. W gospodarce leśnej ważne jest, aby nie podejmowano działań zmniejszających powierzchnię leśną. Na obszarze gminy lesistość kształtuje się na bardzo wysokim poziomie dzięki czemu w przyszłości przewiduje się, iż lasy będą stanowić bogactwo gminy tworzące szansę na rozwój gminy. Ważną funkcją lasów jest też funkcja wodo- i glebochronną, a także jako ostoja ptactwa i zwierzyny. Powierzchnie leśne gminy w tym głównie lasy Otuliny Puszczy Białowieskiej powinny stać się w dłuższej perspektywie działań obszarem turystycznym gminy.

Zakłada się proekologiczny kierunek gospodarki na terenach leśnych polegający na:

- ochronie różnorodności biologicznej lasów naturalnych, kierunków hodowli lasów z zachowaniem zgodności siedliskowej,
- przeciwdziałanie monokulturom lasów,
- zwiększanie odporności biologicznej lasów poprzez wprowadzanie wielogatunkowości drzew oraz zapobieganie pojawianiu się masowemu szkodników,
- zwiększanie lesistości poprzez zalesienia marginalnych terenów rolniczych oraz dolesień i rekultywacji terenów po wyrobiskowych.

Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czeremcha

Pokrycie MPZP obszaru gminy Czeremcha jest stosunkowo niewielkie (zaledwie 716 ha powierzchnia gminy, stan na 31 lipiec 2015r.) Akty prawa miejscowego zostały jedynie uchwalone na kilku obszarach, m.in:

- Uchwała Nr XII/80/2000 Rady Gminy Czeremcha z dnia 30 sierpnia 2000 r. w sprawie zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wyodrębnionych obszarów funkcjonalnych miejscowości i gminy Czeremcha
- Uchwała Nr VI/64/03 Rady Gminy Czeremcha z dnia 10 września 2003 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wyodrębnionych obszarów Czeremchy Osady i Gminy Czeremcha
- Uchwała Nr X/98/04 Rady Gminy Czeremcha z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego międzynarodowego, drogowego Przejścia Granicznego w Połowcach, Gmina Czeremcha, pow. Hajnowski, woj. Podlaskie;

W zakresie zadań ochrony środowiska MPZP gminy Czeremcha ustalają przeznaczenie terenów na obszarze gminy. Wszelkie działania inwestycyjne zarówno mieszkaniowe jak i komunikacyjne planowane są w sposób niekolizyjny z otoczeniem i środowiskiem

przyrodniczym. Tereny nieużytków rolnych podlegają wyłączeniu z produkcji rolnej i przeznaczone są pod zalesienie.

Projekt założeń do Planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Czeremcha na lata 2015 – 2030

Projekt założeń obejmuje zapisy określające planowane działania w zakresie aktualnej i planowanej gospodarki energetycznej na obszarze gminy.

W zakresie ochrony środowiska zapisy *Planu zaopatrzenia* określają planowane kierunki rozwoju sieci ciepłowniczej, energetycznej i gazowej na obszarze gminy. Ponadto dokument ten traktuje o możliwościach pozyskania energii z Odnawialnych Źródeł Energii w tym w drodze kogeneracji.

Z uwagi na rozproszony charakter zabudowy mieszkaniowej nie przewiduje się rozwoju scentralizowanych sieci ciepłych, gazowych i energetycznych. W dalszym ciągu głównym paliwem energetycznym są paliwa kopalne tj. węgiel oraz biomasa (drewno). W najbliższym czasie Gmina planuje wdrożenie działań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych polegających na redukcji emisji gazów cieplarnianych w tym głównie CO₂ skierowanych do mieszkańców gminy.

Gmina Czeremcha posiada Projekt założeń do Planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe opracowany w 2015 roku, zawierający aktualne dane dotyczące zużycia energii i paliw na terenie gminy.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Czeremcha na lata 2015–2020

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej na lata 2015 – 2020 dla Gminy Czeremcha został opracowany, aby przyczynić się do osiągnięcia celów określonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020 tj.:

- redukcji emisji gazów cieplarnianych,
- zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
- redukcji zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej.

Powyższe cele przyświecają gminie Czeremcha nie tylko do 2020 roku, ale i w dalszej perspektywie czasowej. Realizacja założeń długoterminowych będzie możliwa dzięki podejmowaniu konkretnych działań ukierunkowanych na poprawę jakości powietrza.

Plan gospodarki niskoemisyjnej jest dokumentem strategicznym, który koncentruje się na podniesieniu efektywności energetycznej, zwiększeniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz redukcji emisji gazów cieplarnianych. Istotą Planu jest osiągnięcie korzyści ekonomicznych, społecznych i środowiskowych wynikających z działań zmierzających do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych.

Działania zarówno inwestycyjne jak i nie inwestycyjne określone w PGN prowadzą do redukcji emisji CO₂, tym samym przyczyniają się do poprawy stanu środowiska i jakości życia mieszkańców gminy Czeremcha.

Dbłość o stan jakości powietrza atmosferycznego pokrywa się z założeniami Programu Ochrony Środowiska gminy Czeremcha na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku.

Powiązania Programu Ochrony Środowiska z dokumentami strategicznymi na szczeblu regionalnym

Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej

Obszar Gminy Czeremcha znajduje się na terenie „strefy podlaskiej”, która zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny, jakości powietrza (Dz. U. z dnia 10 sierpnia 2012r. poz.914) obejmuje całe województwo podlaskie z wyłączeniem obszaru aglomeracji białostockiej.

W zapisach Programu brak jest jakichkolwiek treści odnoszących się bezpośrednio do obszaru Gminy Czeremcha. Obszarem najbliższym położonym, dla którego określono przekroczenia poziomu pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz PM_{2,5} jest obszar miejski Łomży i Łap. Z uwagi na znaczne oddalenie Gminy Czeremcha od wspomnianych miast oraz na znacznie luźniejszą zabudowę mieszkaniową, na terenie Gminy nie będą występowały przekroczenia zanieczyszczeń.

Z listy obszarów, dla których wykazano przekroczenie poziomów dopuszczalnych pyłu PM₁₀ oraz PM_{2,5} w strefie podlaskiej w 2012 r. brak jest odniesienia dla obszaru gminy Czeremcha.

Program Ochrony Środowiska dla powiatu hajnowskiego na lata 2012-2015 (z perspektywą do 2019 roku)

Głównym celem Programu Ochrony Środowiska dla powiatu hajnowskiego jest określenie polityki zrównoważonego rozwoju powiatu hajnowskiego, która na szczeblu regionalnym pokrywa się z Polityką Ekologiczną Państwa oraz Programem Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego.

Zgodnie z powyższymi głównymi celami POŚ powiatu hajnowskiego są:

- zasada zrównoważonego rozwoju,
- zasada równego dostępu do środowiska,
- zasada przezorności,
- zasada uspołecznienia i subsydiarności,
- zasada prewencji,
- zasada „zanieczyszczający płaci”,
- zasada skuteczności efektywności ekologicznej i ekonomicznej¹

¹ Zgodnie z Konstytucją RP oraz z Traktatem o Wspólnocie Europejskiej

Główne funkcje Programu ochrony środowiska dla powiatu hajnowskiego na lata 2012 – 2015 to:

- realizacja polityki ekologicznej państwa na terenie powiatu hajnowskiego,
- strategiczne zarządzanie regionem w zakresie ochrony środowiska i gospodarki odpadami,
- wdrażanie zasady zrównoważonego rozwoju,
- przekazanie informacji na temat zasobów środowiska przyrodniczego oraz stanu poszczególnych komponentów środowiska,
- przedstawienie problemów i zagrożeń ekologicznych, proponując sposoby ich rozwiązania w określonym czasie,
- pomoc przy planowaniu wydatkowania środków finansowych, a także podstawa do ubiegania się o środki finansowe z funduszy krajowych i zagranicznych,
- organizacja systemu informacji o stanie środowiska i działaniach zmierzających do jego poprawy.

Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2011 – 2014 (z perspektywą do roku 2018)

Z uwagi na trwające prace nad opracowaniem Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 roku analizie zostanie poddany ostatnio opracowany dokument sięgający swą perspektywą roku 2018. Program określa realizację Polityki Ekologicznej Państwa w odniesieniu do obszaru województwa podlaskiego.

Naczelną zasadą przyjętą w Programie jest zasada zrównoważonego rozwoju, umożliwiającą zharmonizowany rozwój gospodarczy i społeczny zgodny z ochroną walorów środowiska.

Nadrzędnym celem jest Programu jest:

„Zrównoważony rozwój województwa podlaskiego przy poprawie i promocji środowiska naturalnego”

W dokumencie określono szereg celów długo- i krótkoterminowych z określonym horyzontem czasowym (do 2018 i 2014 roku):

- Cele długoterminowe: Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza.
Cele krótkoterminowe: Wdrażanie i realizacja założeń Programów służących ochronie powietrza, Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych.
- Cele długoterminowe: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania.
Cele krótkoterminowe: Zapewnienie dobrej jakości wody pitnej, Racjonalizacja gospodarowania zasobami wód, Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych, Zwiększenie retencji w zlewniach oraz zapobieganie suszy i skutkom wezbrań powodziowych, Odtworzenie ciągłości ekologicznej i renaturalizacja rzek.
- Cele długoterminowe: Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej na różnych poziomach organizacji: na poziomie

wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym) oraz georóżnorodności.

Cele krótkoterminowe: Poglębianie i udostępnianie wiedzy o zasobach przyrodniczych województwa, Stworzenie prawno-organizacyjnych warunków i narzędzi dla ochrony przyrody, Zachowanie lub odtworzenie właściwej struktury i stanu ekosystemów i siedlisk, Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej na obszarach wiejskich, Zapobieganie konfliktom ekologicznym na obszarach chronionych.

- Cele długoterminowe: Zmniejszenie zagrożenia hałasem poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów.

Cele krótkoterminowe: Rozpoznanie i ocena stopnia narażenia mieszkańców województwa na ponadnormatywny hałas, Eliminacja narażenia mieszkańców na hałas.

- Cele długoterminowe: Ochrona przed polami elektromagnetycznymi.

Cele krótkoterminowe: Utrzymanie poziomów promieniowania elektromagnetycznego poniżej wartości dopuszczalnych.

- Cele długoterminowe: Ograniczanie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Cele krótkoterminowe: Zwiększenie wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii.

- Cele długoterminowe: Zapobieganie powstaniu poważnych awarii przemysłowych.

Cele krótkoterminowe: Monitoring obszarów zagrożonych wystąpieniem poważnych awarii przemysłowych.

- Cele długoterminowe: Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi.

Cele krótkoterminowe: Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopalni.

- Cele długoterminowe: Ochrona powierzchni ziemi.

Cele krótkoterminowe: Zagospodarowanie powierzchni ziemi zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, Wskazanie obszarów zanieczyszczonych i ich rekultywacja.

- Cele długoterminowe: Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców województwa podlaskiego.

Cele krótkoterminowe: Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie ochrony powietrza i właściwej gospodarki odpadami, Oszczędność wody oraz jej ochrona jako wynik większej świadomości ekologicznej mieszkańców. Wzrost świadomości ekologicznej w obrębie pozostałych elementów środowiska.

Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 roku

Strategia rozwoju jest dokumentem strategicznym określającym przyszły kształt i poziom rozwoju województwa podlaskiego przy założeniu realizacji wszelkich założeń rozwojowych

inwestycyjnych i nieinwestycyjnych. Dokument formułuje wizję rozwoju województwa podlaskiego w roku 2030 jako:

„Województwo podlaskie: zielone, otwarte, dostępne i przedsiębiorcze”

Realizując wizję rozwoju województwa podlaskiego określono następujące **cele strategiczne**:

1. Konkurencyjna gospodarka
2. Powiązania krajowe i międzynarodowe
3. Jakość życia

Cele strategiczne zostaną skutecznie wypełnione jeżeli zostaną zrealizowane wpisane w nie cele horyzontalne:

Cel horyzontalny: Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze podstawą harmonii aktywności człowieka i przyrody.

Cel horyzontalny: Infrastruktura techniczna i teleinformatyczna otwierająca region dla inwestorów, mieszkańców, sąsiadów i turystów.

Realizacja powyższych celów zakłada równoległe prowadzenie działań we wszystkich strategicznych kierunkach. Zapisy Programu Ochrony Środowiska wpisują się we wszystkie wyżej wymienione cele. Zakładany jest bowiem m.in.:

- wzrost konkurencyjności gospodarki,
- wzrost dostępności do infrastruktury technicznej
- poszerzenie oferty usług publicznych

Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012-2017

Z uwagi, iż na dzień opracowania Prognozy trwają prace nad Planem Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2016-2022 analizie zostanie poddany dokument aktualny. Cele określone w dokumencie wpisują się w szeroko pojętą edukację ekologiczną. W dokumencie określono cele i założenia dotyczące poszczególnych rodzajów odpadów:

Cele główne:

1. Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska.
2. Zwiększenie ilości zbieranych selektywnie odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych.
3. Wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.

Cele główne dotyczą zarówno odpadów komunalnych, niebezpiecznych oraz innych niż niebezpieczne. Cele szczegółowe przedstawione są oddzielnie dla poszczególnych kodów odpadów z uwzględnieniem poziomów odzysku, recyklingu itp. określonych w treści dokumentów nadrzędnych, odpowiednich rozporządzeń i ustaw.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014 – 2020

Dokument ten określa stan gospodarki woj. podlaskiego, jego zasoby, potrzeby oraz główne kierunki działań. Cele określone w powyższym dokumencie powiązane są z celami strategicznymi określonymi na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym..

Program podzielony jest na 10 osi głównych (priorytetowych) realizujących poszczególnych cele tematyczne oraz cele strategiczne dokumentów strategicznych.

Oś I : Wzmocnienie potencjału i konkurencyjności gospodarki regionu

Oś II: Przedsiębiorczość i aktywność zawodowa

Oś III: Kompetencje i kwalifikacje

Oś IV: Poprawa dostępności transportowej

Oś V: Gospodarka niskoemisyjna

Oś VI: Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami

Oś VII: Poprawa spójności społecznej

Oś VIII: Infrastruktura dla usług użyteczności publicznej

Oś IX: Rozwój lokalny

Oś X: Pomoc techniczna

Powiązania Programu Ochrony Środowiska z dokumentami strategicznymi na szczeblu krajowym

Polityka Klimatyczna Polski

Jest dokumentem służącym opracowaniu i wdrożeniu państwowej strategii redukcji emisji gazów cieplarnianych oraz określeniu mechanizmów ekonomicznych i administracyjnych jej towarzyszących. Ponadto dokument ten stanowi narzędzie okresowej kontroli wdrażania Polityki Klimatycznej Polski.

Celem strategicznym Polityki Klimatycznej Polskie jest:

„włączenie się Polski do wysiłków społeczności międzynarodowej na rzecz ochrony klimatu globalnego poprzez wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju, zwłaszcza w zakresie poprawy wykorzystania energii, zwiększania zasobów leśnych i glebowych kraju, racjonalizacji wykorzystania surowców i produktów przemysłu oraz racjonalizacji zagospodarowania odpadów, w sposób zapewniający osiągnięcie maksymalnych, długoterminowych korzyści gospodarczych, społecznych i politycznych”

Cel ten jest spójny z celami polityki klimatycznej Unii Europejskiej. Podczas określania zapisów Polityki podzielono cele ze względu na czas ich realizacji tj. cele krótko-, średnio- i długookresowe.

Cele krótkookresowe obejmują działania skierowane na pełne wdrożenie systemów umożliwiających realizację postanowień Konwencji i Protokołu z Kioto. Należą do nich m.in.:

1. realizacja zadań wynikających z Traktatu Akcesyjnego;
2. integracja polskiej polityki klimatycznej z polityką Unii Europejskiej (od 1.05.2004 roku);
3. integracja polityki klimatycznej z innymi politykami państwa;
4. redukcja emisji gazów cieplarnianych poprzez działania w zakresie energetyki, sektora przemysłowego, transportu, rolnictwa, leśnictwa i gospodarki odpadami;
5. realizacja postanowień organów Konwencji klimatycznej i Protokołu z Kioto dot. krajów wymienionych w Załączniku I do Konwencji;
6. opracowanie krajowego programu redukcji emisji gazów cieplarnianych (programu wykonawczego do niniejszego dokumentu), z uwzględnieniem maksymalizacji korzyści dla Polski;
7. opracowanie długoterminowych strategii dla sektorów gospodarczych obejmujących konkretne działania i scenariusze redukcji emisji gazów cieplarnianych w rozbiciu na poszczególne sektory i oddzielnie dla każdego gazu wymienionego w Załączniku A do Protokołu z Kioto;
8. stworzenie warunków organizacyjnych, instytucjonalnych i finansowych do wypełnienia przyjętych przez Polskę zobowiązań w zakresie raportowania, monitoringu i weryfikacji osiągniętych poziomów emisji;
9. stworzenie zdolności instytucjonalnych do sprawnej adaptacji mechanizmów wspomagających Protokołu z Kioto;
10. stworzenie systemu handlu emisjami gazów cieplarnianych i jego wdrożenie oraz stosowanie mechanizmu wspólnego wypełniania zobowiązań(JI);
11. określenie celów redukcyjnych na drugi okres zobowiązań na lata 2013-2018 jako podstawy negocjacji kolejnego protokołu do Konwencji;
12. poprawa systemu informacji i edukacji społeczeństwa w zakresie ochrony klimatu.

Cele średnio- i długookresowe (na lata 2007-2012 oraz 2013-2020) obejmują:

1. realizację zadań wynikających z Traktatu Akcesyjnego;
2. zintegrowanie polskiej polityki ochrony klimatu z polityką Unii Europejskiej umożliwiające podjęcie wspólnych zobowiązań w drugim okresie (po roku 2012);
3. integrację polityki klimatycznej z innymi politykami państwa;
4. realizację postanowień organów Konwencji klimatycznej i Protokołu z Kioto dotyczących krajów wymienionych w Załączniku I do Konwencji;
5. wypełnienie przyjętych przez Polskę zobowiązań do redukcji emisji gazów cieplarnianych w pierwszym okresie czyli osiągnięcie w latach 2008 - 2012 wielkości emisji gazów cieplarnianych nie przekraczającej 94% wielkości emisji z roku 1988 i następnych okresach rozliczeniowych;

6. kontynuowanie integracji polityki klimatycznej z rządowymi politykami sektorowymi;
7. zapewnienie realizacji polityki ochrony klimatu na poziomie sektorów gospodarczych i przedsiębiorstw poprzez stworzenie systemu odpowiednich mechanizmów i zachęt (na lata 2013-2018 i następne);
8. ochronę i wzrost efektywności pochłaniaczy i zbiorników gazów cieplarnianych, promowanie zrównoważonej gospodarki leśnej, zalesień i odnowień;
9. promowanie zrównoważonych form rolnictwa w aspekcie ochrony klimatu;
10. promocję i rozwój oraz wzrost wykorzystywania nowych i odnawialnych źródeł energii, technologii pochłaniania CO₂ oraz zaawansowanych i innowacyjnych technologii przyjaznych środowiskowo oraz rozpoznania i usuwania barier w ich stosowaniu;
11. kontynuację wykorzystania mechanizmów wspomagających Protokołu z Kioto;
12. wsparcie dla procesu przekształceń strukturalnych w gospodarce, promujących działania i środki podejmowane dla ograniczenia lub redukcji emisji gazów cieplarnianych, priorytet mają: energetyka, energochłonne sektory przemysłowe oraz transport i gospodarka odpadami;
13. w średnim horyzoncie czasu (do roku 2010) zmniejszenie w stosunku do roku 2000 energochłonności jednostki produktu krajowego brutto o 25 %, a w długim horyzoncie czasu (do roku 2025) o 50 % w stosunku do roku 2000;
14. szerokie wprowadzanie najlepszych dostępnych technik z zakresu efektywności energetycznej i użytkowania odnawialnych źródeł energii;
15. głębokie przebudowanie modelu produkcji i konsumpcji energii, w kierunku poprawy efektywności energetycznej i surowcowej, szersze wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz dążenie do zminimalizowania emisji gazów cieplarnianych przez wszystkie podstawowe rodzaje źródeł emisji.

Polityka Klimatyczna Polski wyróżnia najważniejsze sektory: energetyka, sektor przemysłowy, polityka transportowa, rolnictwo oraz leśnictwo itp. Dodatkowo dla powyższych sektorów zostały określone poszczególne cele szczegółowe:

Sektor energetyczny:

- Wdrażanie przepisów prawa wspólnotowego;
- Bezpieczeństwo energetyczne i dywersyfikacja źródeł energii (bez uwzględnienia energetyki jądrowej);
- Poprawa konkurencyjności krajowych podmiotów gospodarczych oraz ich produktów i usług;
- Ochrona środowiska przyrodniczego przed negatywnymi skutkami oddziaływania procesów energetycznych, m.in. poprzez takie programowanie działań w energetyce, które zapewnią zachowanie zasobów dla obecnych i przyszłych pokoleń;
- Energooszczędność produkcji;

- Liberalizacja rynku energii;
- Zwiększone wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych;
- Promocja efektywności energetycznej i oszczędnego użytkowania energii;
- Wykorzystanie handlu emisjami i innych mechanizmów wspomagających Protokołu z Kioto;

Sektor przemysłowy:

- Racjonalizacja zużycia energii;
- Promocja technologii niskoemisyjnych;
- Poprawa standardów wydajności energii dla urządzeń elektrycznych;
- Poprawa standardów sprawności procesów przemysłowych;
- Zredukowanie stosowania gazów fluoropochodnych (HFCs, PFCs i SF6);
- Wykorzystanie handlu emisjami i innych mechanizmów wspomagających Protokołu z Kioto;

Sektor transportu:

- Promocja transportu publicznego w miastach;
- Promocja stosowania paliw alternatywnych;
- Zachęty do stosowania innych form transportu m.in. transportu kombinowanego;
- Zapewnienie płynności ruchu pojazdów;
- Racjonalizacja zasad parkowania;
- Redukcja zanieczyszczeń z pojazdów;
- Promocja „czystych” pojazdów;
- Poprawa infrastruktury dla rowerzystów i pieszych,

Sektor rolniczy:

- Racjonalne użytkowanie ziemi;
- Promocja rolnictwa ekologicznego;
- Upowszechnianie doradztwa rolniczego w zakresie stosowania zasad dobrej praktyki rolniczej, stosowania energooszczędnych technologii w produkcji rolniczej, stosowania niekonwencjonalnych źródeł energii w rolnictwie i na obszarach wiejskich;

- Zalesianie gruntów rolnych.

Sektor leśny:

- Ochrona lasów np. przed pożarami, przed gradacjami owadów;
- Uwzględnienie w gospodarce leśnej pochłaniania dwutlenku węgla;
- Wzrost wiązania CO₂ wynikającego z przyrostu biomasy oraz ze wzrostu wiązania węgla w glebie ekosystemów leśnych założonych na gruntach porolnych;
- Działania wspierające zalesianie;
- Przeciwdziałanie zmianom sposobu użytkowania ziemi;
- Ochrona gleb leśnych przed zmniejszeniem zawartości węgla;
- Uwzględnianie spraw klimatycznych w zasadach hodowli lasu i instrukcji urządzania lasu;
- Promocja wykorzystania drewna w budownictwie;
- Wykorzystanie mechanizmów wspomagających Protokołu z Kioto.

Sektor odpadowy:

Celem głównym jest minimalizacja ilości odpadów i użytkowanie gazu składowiskowego, oraz zagospodarowanie odpadów komunalnych za pomocą biodegradacji.

Cele szczegółowe to m.in.:

Zapobieganie i minimalizacja powstawania odpadów

- redukcja odpadów u źródła

Zapewnienie odzysku, w tym głównie recykling odpadów, których powstania w danych warunkach techniczno-ekonomicznych nie da się uniknąć

- sortowanie odpadów przed ich składowaniem,
- zachęty do racjonalnego zarządzania odpadami

Unieszkodliwianie odpadów (poza składowaniem)

- spalanie odpadów

Bezpieczne dla zdrowia ludzkiego i środowiska składowanie odpadów, których nie da się, z uwagi na warunki techniczno-ekonomiczne, poddać procesowi odzysku lub unieszkodliwiania:

- ujmowanie i neutralizacja biogazu od początku składowania;
- zakaz składowania odpadów organicznych;
- okrywanie nie eksploatowanych części składowisk warstwą kompostu;

- modernizacja składowisk poprzez:
 - utrzymania dotychczasowego tempa budowy instalacji odgazowujących,
 - stopniowego wprowadzania aktywnego odgazowywania z odzyskiem ciepła na średnich składowiskach,
 - rozszerzenie monitoringu emisji ze składowisk,
 - prowadzenie badań zasobności gazowej składowisk,
 - prowadzenie szkoleń dla inwestorów i obsługi składowisk.

Sektor ścieków:

Celami szczegółowymi są :

Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w oczyszczalniach ścieków poprzez:

- instalacje technologii ujęć biogazu i jego utylizacji,
- wdrażanie biologicznych procesów oczyszczania w oparciu o najlepsze dostępne technologie,
- obniżenie energochłonności procesu oczyszczania,
- doprowadzenie do samowystarczalności energetycznej oczyszczalni przez wykorzystanie biogazu do produkcji energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu.

Powyższe cele wpisują się w treść Programu Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha.

Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywą do roku 2016

Dokument ten określa cele i priorytety ekologiczne, poprzez które wskazuje kierunek działań koniecznych dla zapewnienia właściwej ochrony środowisku naturalnemu. Według PEP najważniejsze działania priorytetowe na najbliższe lata, to m.in.:

- Uporządkowanie gospodarki odpadami w tym zamknięcie składowisk odpadów nie spełniających wymogów UE,
- Wprowadzenie w życie tzw. zielonych zamówień,
- Wzmocnienie kadry inspekcji ochrony środowiska, która usprawni ochronę środowiska i pozwoli na kontrolę przestrzegania prawa,
- Wspieranie platform technologicznych i eko innowacyjności w ochronie środowiska,
- Przywrócenie podstawowej roli miejscowym planom zagospodarowania przestrzennego jako podstawy lokalizacji inwestycji,
- Opracowanie krajowej strategii ochrony gleb,
- Ochrona atmosfery (w tym realizacja założeń dyrektywy unijnej CAFÉ, dotyczącej ograniczenia emisji pyłów),

- Ochrona wód (w tym redukcja o 75% ładunku azotu i fosforu w oczyszczanych ściekach komunalnych),
- Modernizacja systemu energetycznego,
- Ochrona przed hałasem (w tym sporządzanie map akustycznych dla wszystkich miast powyżej 100 tysięcy mieszkańców i opracowania programów ochrony środowiska przed hałasem), Działania związane z nadzorem nad chemikaliami dopuszczonymi na rynek

Wiodącą zasadą polityki ekologicznej jest zasada zrównoważonego rozwoju, uzupełniona szeregiem zasad pomocniczych i konkretyzujących, które znalazły zastosowanie w rozwiniętych demokracjach. *Program Rozwoju* stanowi realizację poniższych zasad polityki ekologicznej państwa w skali gminy, które odzwierciedlają tendencje europejskiej polityki ekologicznej:

- Zasada przezorności,
- Zasada wysokiego poziomu ochrony środowiska,
- Zasada równego dostępu do środowiska przyrodniczego,
- Zasada regionalizacji,
- Zasada uspołecznienia,
- Zasada "zanieczyszczający płaci",
- Zasada prewencji,
- Zasada stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT),
- Zasada subsydiarności,
- Zasada klauzul,
- Zasada skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej

Zapis Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009- 2012 pokrywa się z zapisami oraz stanowi kontynuację polityki rozwojowej realizowanej we wcześniejszych wersjach tego dokumentu tj. Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2007- 2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011- 2014. Ponadto zakres Polityki Ekologicznej Państwa wpisuje się w treść Programu Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha.

Krajowy Plan Gospodarki Odpadami (aktualizacja 2016 r.)

Krajowy Plan Gospodarki Odpadami obejmuje pełny zakres zadań koniecznych do zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju w sposób zapewniający ochronę środowiska, uwzględniając obecne i przyszłe możliwości i uwarunkowania ekonomiczne oraz poziom technologiczny istniejącej infrastruktury. Plan zawiera zarówno program zapobiegania powstawaniu odpadów jak również strategię redukcji składowania odpadów ulegających biodegradacji. Ogólnie pojęta ochrona środowiska w zakresie gospodarki odpadami wpisuje się w treść założeń Programu Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha.

Przedstawione w planie cele i zadania dotyczą lat 2016 – 2021 z perspektywą do 2030 roku.

W zakresie strumienia powstałych odpadów komunalnych określono następujące cele:

1. Zmniejszenie ilości powstających odpadów poprzez ograniczenie marnotrawienia żywności oraz wprowadzeniem selektywnego zbierania biopaliw z zakładów zbiorowego żywienia
2. Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji
3. Doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami
4. Zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie)
 - a) objęcie wszystkich właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy systemem selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
 - b) wprowadzenie standardów selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie całego kraju,
 - c) zapewnienie jak najwyższej jakości zbieranych odpadów przez odpowiednie systemy selektywnego zbierania odpadów, w taki sposób, aby mogły one zostać w możliwie najbardziej efektywny sposób poddane recyklingowi,
 - d) wprowadzenie we wszystkich gminach w kraju systemów selektywnego odbierania odpadów zielonych i innych bioodpadów –do końca 2021 r.;
5. Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020 r. więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r.
6. Zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych
7. Zmniejszenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych
8. Utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi
9. Monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowywaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 12)
10. Zbilansowanie funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% s.m., od 1 stycznia 2016 r

W gospodarce olejami odpadowymi przyjęto następujące cele:

- 1) Zapobieganie powstawaniu olejów odpadowych;
- 2) Dążenie do zwiększenia ilości zbieranych olejów odpadowych
- 3) Utrzymanie poziomu odzysku na poziomie co najmniej 50%, a recyklingu rozumianego jako regeneracja na poziomie co najmniej 35%
- 4) W przypadku preparatów smarowych: wzrost poziomu recyklingu do wartości co najmniej 35% oraz poziomu odzysku do wartości co najmniej 50% w 2020 r.

W gospodarce zużytymi oponami przyjęto następujące cele:

- 1) Utrzymanie dotychczasowego poziomu odzysku w wysokości co najmniej 75%, a recyklingu w wysokości co najmniej 15%
- 2) Zwiększenie świadomości społeczeństwa, w tym przedsiębiorców na temat właściwego to jest zrównoważonego użytkowania pojazdów, w szczególności opon oraz dozwolonych przepisami prawa sposobów postępowania ze zużytymi oponami.

W gospodarce zużytymi bateriami i zużytymi akumulatorami przyjęto następujące cele:

- 1) Wzrost świadomości społeczeństwa oraz przedsiębiorców na temat prawidłowego sposobu postępowania ze zużytymi bateriami i zużytymi akumulatorami
- 2) Osiągnięcie w 2016 r. i w latach następnych poziomu zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych, w wysokości co najmniej 45% masy wprowadzonych baterii i akumulatorów przenośnych
- 3) Utrzymanie poziomu wydajności recyklingu:
 - a) zużytych baterii kwasowo-ołowiowych i zużytych akumulatorów kwasowo-ołowiowych w wysokości co najmniej 65%,
 - b) zużytych baterii niklowo-kadmowych i zużytych akumulatorów niklowo-kadmowych w wysokości co najmniej 75%,
 - c) pozostałych zużytych baterii i zużytych akumulatorów w wysokości co najmniej 50% masy zużytych baterii lub zużytych akumulatorów.

W gospodarce ZSEE przyjęto następujące cele:

- 1) Zwiększenie świadomości społeczeństwa i przedsiębiorców na temat prawidłowego sposobu postępowania z ZSEE
- 2) Ograniczenie powstawania odpadów w postaci ZSEE
- 3) Zapewnienie osiągnięcia odpowiedniego poziomu zbierania ZSEE
- 4) Zapewnienie osiągnięcia odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu zużytego sprzętu

W gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi przyjęto następujące cele:

- 1) Zapewnienie odpowiedniej jakości odpadów opakowaniowych zbieranych selektywnie w gospodarstwach domowych
- 2) Utrzymanie poziomów odzysku i recyklingu co najmniej na poziomie określonym w załączniku 1 do ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi
- 3) Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej poziomów odzysku i recyklingu w poszczególnych latach dla opakowań wielomateriałowych zawartych w tabeli nr 41 w w/w dokumencie
- 4) Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej poziomów odzysku i recyklingu w poszczególnych latach dla opakowań po środkach niebezpiecznych, w tym po ŚOR, zawartych w tabeli 42 w/w dokumencie
- 5) Wyeliminowanie stosowania nieuczciwych praktyk w zakresie wystawiania dokumentów potwierdzających przetworzenie odpadów opakowaniowych

- 6) Zwiększenie świadomości użytkowników i sprzedawców środków zawierających substancje niebezpieczne, w tym ŚOR ,odnośnie prawidłowego postępowania z opakowaniami po tych produktach

W gospodarce pojazdami wycofanymi z eksploatacji przyjęto następujące cele:

- 1) Osiągnięcie minimalnych rocznych poziomów odzysku i recyklingu odniesionych do masy pojazdów przyjętych do stacji demontażu w skali roku co najmniej na poziomie odpowiednio 95% i 85%
- 2) Ograniczenie nieuczciwych praktyk w zakresie zbierania i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji (zwiększenie ilości pojazdów wycofanych z eksploatacji kierowanych do legalnych stacji demontażu)
- 3) Ograniczenie liczby pojazdów sprowadzanych z zagranicy bezpośrednio do krajowych stacji demontażu w sposób nielegalny

Odpady niebezpieczne

W gospodarce odpadami medycznymi i weterynaryjnymi przyjęto następujące cele:

- 1) Zapewnienie odpowiedniego rozmieszczenia, ilości oraz wydajności spalarni odpadów medycznych i weterynaryjnych w ujęciu nie tylko krajowym, ale i regionalnym tak, aby ograniczyć transport tych odpadów w celu przestrzegania zasady bliskości
- 2) Podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów medycznych i weterynaryjnych, w tym segregacji odpadów u źródła powstawania. Ograniczenie ilości odpadów innych niż niebezpieczne w strumieniu odpadów niebezpiecznych.

W gospodarce odpadami zawierającymi PCB przyjęto cel polegający na kontynuacji likwidacji urządzeń o zawartości PCB poniżej 5 dm³

W gospodarce odpadami zawierającymi azbest przyjęto cel polegający na osiągnięciu celów określonych w przyjętym w dniu 15 marca 2010 r. przez Radę Ministrów „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 -2032”

W zakresie mogilników przyjęto cel polegający na dokończeniu likwidacji mogilników, zawierających przeterminowane ŚOR i inne odpady niebezpieczne.

Odpady pozostałe

W gospodarce odpadami z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej przyjęto następujące cele:

- 1) Zwiększenie świadomości wśród inwestorów oraz podmiotów wytwarzających odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej na temat należytego postępowania ze strumieniem wyżej wskazanych odpadów, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania oraz recyklingu
- 2) Utrzymanie poziomu przygotowania do ponownego użycia, recyklingu oraz innych form odzysku materiałów budowlanych i rozbiórkowych na poziomie minimum 70% wagowo.

W zakresie gospodarki KOŚ (Komunalne osady ściekowe) przyjęto następujące cele:

- 1) Całkowite zaniechanie składowania KOŚ
- 2) Zwiększenie ilości KOŚ przetwarzanych przed wprowadzeniem do środowiska oraz ilości KOŚ poddanych termicznemu przekształcaniu
- 3) Dążenie do maksymalizacji stopnia wykorzystania substancji biogennej zawartych w osadach przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów dotyczących bezpieczeństwa sanitarnego, chemicznego oraz środowiskowego.

W gospodarce odpadami ulegającymi biodegradacji innymi niż komunalne przyjęto następujący cel:

- 1) W okresie do 2022 r. i w latach następnych utrzymanie masy składowanych odpadów na poziomie nie większym niż 40% masy wytworzonych odpadów.

Odpady z wybranych gałęzi gospodarki, których zagospodarowanie stwarza problemy

W gospodarce odpadami z grupy 01, 06 i 10 przyjęto następujące cele:

- 1) Zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku
- 2) Ograniczenie masy wytworzonych odpadów w stosunku do wielkości produkcji
- 3) Zwiększenie stopnia zagospodarowania odpadów w podziemnych wyrobiskach kopalni, w tym poprzez odzysk.

W gospodarce odpadami morskimi przyjęto następujące cele:

- 1) Poprawa stanu jakości wód Morza Bałtyckiego
- 2) Zmniejszanie ilości odpadów morskich znajdujących się w Bałtyku
- 3) Wzrost świadomości społeczeństwa na temat istoty należytego sposobu postępowania z odpadami, ze szczególnym uwzględnieniem niekorzystnego wpływu odpadów na stan jakości wód Morza Bałtyckiego.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (KSRR 2020)

Powyższy dokument określa strategiczne cele polityki regionalnej przy efektywnym wykorzystaniu specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w perspektywie długoletniej. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego określa w swym zapisie trzy szczegółowe cele oraz zawarte w nich działania:

1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów (konkurencyjność):
 - wzmacnianie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych,
 - tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększenia ich absorpcji poza miastami wojewódzkimi,
 - budowa podstaw konkurencyjności województw.
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych (spójność):

- wzmacnianie spójności w układzie krajowym,
 - wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe,
 - restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze,
 - przewyższanie niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych, szczególnie zewnętrznych granic UE,
 - zwiększenie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności,
3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie (sprawność):
- wzmocnienie strategicznego wymiaru polityki regionalnej,
 - poprawa jakości zarządzania politykami publicznymi, w tym ich właściwe ukierunkowanie terytorialne,
 - przebudowa i wzmocnienie koordynacji w systemie wieloszczeblowego zarządzania,
 - wspomaganie budowy kapitału społecznego dla rozwoju regionalnego w oparciu o sieci współpracy między różnymi aktorami polityki regionalnej.

Wizja rozwoju regionalnego Polski do roku 2020 i jej cel strategiczny wpisuje się w wizję rozwoju Polski jako kraju o wysokim poziomie jakości życia mieszkańców oraz silnej i konkurencyjnej gospodarce, zdolnej do tworzenia nowych miejsc pracy zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, sformułowaną w głównych krajowych dokumentach strategicznych. Zakres ten pokrywa się z zapisami Programu Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha.

Wedle zapisów w 2020 roku polskie regiony charakteryzować się będą:

- konkurencyjnością i innowacyjnością,
- spójnością gospodarczą, społeczną i terytorialną,
- skutecznością, efektywnością i partnerstwem w realizacji celów rozwojowych,
- bezpieczeństwem ekologicznym, wysokim poziomem i skutecznością ochrony środowiska oraz zasobów przyrodniczych.

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Jest dokumentem strategicznym określającym działania przewidziane do podjęcia w celu zapewnienia warunków stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu ryzyk, jakie niosą ze sobą zmiany klimatu, ale również z myślą o wykorzystaniu pozytywnego wpływu, jaki działania adaptacyjne mogą mieć nie tylko na stan polskiego środowiska, ale również wzrost gospodarczy.

Celem głównym dokumentu jest:

„Zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu”

Cel główny zostanie osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych i wskazanych w ramach tych celów kierunków działań, stanowiących zasadniczy element SPA 2020. Cele szczegółowe zostały określone tak, aby odpowiadały kluczowym z punktu widzenia adaptacji zintegrowanym strategiom rozwoju (BEiŚ, SZRWRiR, SRT, KSRR, SIEG, SRKS, SSP, BNRP). Jednocześnie, cele i działania SPA 2020 są spójne ze Strategią Rozwoju Kraju 2020 oraz strategiami zintegrowanymi.

Sprzyjać realizacji celu głównego i celów szczegółowych będą także następujące działania o charakterze horyzontalnym:

Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska

Kierunek działań 1.1. dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu

Działania priorytetowe: Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody

Kierunek działań 1.2 - adaptacja strefy przybrzeżnej do zmian klimatu

Działania priorytetowe: 1.2 Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody.

Kierunek działań 1.3 – dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu

Działania priorytetowe: Modernizacja sektora elektroenergetyki zawodowej, w tym przygotowania do wprowadzenia energetyki jądrowej

Kierunek działań 1.4 – ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu

Działania priorytetowe: 1.3 Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna.

5.1 Ochrona środowiska naturalnego w sektorze rolniczym i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich

Kierunek działań 1.5 – adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie

Działania priorytetowe: 1.2 Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody.

7.5 Doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego, 4. Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom suburbanizacji

Kierunek działań 1.6 – zapewnienie funkcjonowania skutecznego systemu ochrony zdrowia w warunkach zmian klimatu

Działania priorytetowe: 5.1 Efektywny system ochrony zdrowia

Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich

Kierunek działań 2.1 - stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami

Działania priorytetowe: 5.3 Adaptacja rolnictwa i rybactwa do zmian klimatu oraz ich udział w przeciwdziałaniu tym zmianom

Kierunek działań 2.2 – organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu

Działania priorytetowe: 5.3 Adaptacja rolnictwa i rybactwa do zmian klimatu oraz ich udział w przeciwdziałaniu tym zmianom

Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu

Kierunek działań 3.1 - wypracowywanie standardów konstrukcyjnych uwzględniających zmiany klimatu

Działania priorytetowe: 3.3.1 Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego

2.2.1 Rozbudowa i modernizacja lokalnej infrastruktury drogowej i kolejowej

Kierunek działań 3.2 – zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu

Działania priorytetowe: 3.3.2 Stworzenie warunków dla sprawnego funkcjonowania rynków transportowych i rozwoju efektywnych systemów przewozowych

Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu

Kierunek działań 4.1 – monitoring stanu środowiska i systemy wczesnego ostrzegania i reagowania w kontekście zmian klimatu (miasta i obszary wiejskie)

Działania priorytetowe: 1.2 Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody.

7.5.1 Usprawnienie działania struktur zarządzania kryzysowego.

Kierunek działań 4.2 – miejska polityka przestrzenna uwzględniająca zmiany klimatu

Działania priorytetowe: 1.4 Uporządkowanie zarządzania przestrzenią

3. Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich.

3. Najważniejsze wyzwania polityki regionalnej do roku 2020

Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu

Kierunek działań 5.1- promowanie innowacji na poziomie działań organizacyjnych i zarządczych, sprzyjających adaptacji do zmian klimatu

Działania priorytetowe: 7.5 Doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego

Kierunek działań 5.2 – budowa systemu wsparcia polskich innowacyjnych technologii sprzyjających adaptacji do zmian klimatu

Działania priorytetowe: 3.2 Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych

Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu

Kierunek działań 6.1 – zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu

Działania priorytetowe: 3.5 Promowanie zachowań ekologicznych 3.1.2. Podnoszenie społecznej świadomości i poziomu wiedzy na temat wyzwań zrównoważonego rozwoju i zmian klimatu

3. Najważniejsze wyzwania polityki regionalnej do roku 2020

Kierunek działań 6.2 - ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych

Działania priorytetowe: 5.3 Adaptacja rolnictwa i rybactwa do zmian klimatu oraz ich udział w

przeciwdziałaniu tym zmianom

7.5.1 Usprawnienie działania struktur zarządzania kryzysowego.

Określone w dokumencie kierunki działań oraz poszczególne działania priorytetowe wpisują się założenia, cele i zadania określone w Programie Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha, w szczególności w zakresie ochrony różnorodności biologicznej, przeciwdziałania zmianom klimatu, gospodarowaniu wodami podziemnymi i powierzchniowymi oraz edukacji ekologicznej.

Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej

Narodowy Program jest dokumentem definiującym całościowy obraz gospodarki niskoemisyjnej w Polsce. W dokumencie poddano identyfikacji najważniejsze obszary, mające potencjał w zakresie transformacji niskoemisyjnej. Klasyfikacja obszarów opierała się na szczegółowej analizie wpływu obszarów na rozwój gospodarczy oraz na stopień redukcji emisji w Polsce. Na tej podstawie opracowano szereg działań rekomendowanych do podjęcia zarówno przez sektor publiczny, jak również przez przedstawicieli biznesu oraz organizacji pozarządowych.

Cel szczegółowy A: Niskoemisyjne wytwarzanie energii

6.1. Priorytet A.1. Modernizacja infrastruktury krajowego systemu elektroenergetycznego

6.1.1. Działanie A.1.1. Modernizacja i rozbudowa krajowego systemu elektroenergetycznego dopasowana do wymagań rozwijającego się rynku OZE

6.1.2. Działanie A.1.2. Modernizacja i rozbudowa krajowego systemu elektroenergetycznego przyczyniająca się do ograniczenia strat przesyłowych

6.1.3. Działanie A.1.3. Rozwój wysokosprawnej poligeneracji i kogeneracji

6.2. Priorytet A.2. Rozwój wykorzystania OZE

6.2.1. Działanie A.2.1. Rozwój energetyki prosumenckiej

6.2.2. Działanie A.2.2. Rozwój biogazowni

6.2.3. Działanie A.2.3. Rozwój energetyki wiatrowej na polskich obszarach morskich

6.2.4. Działanie A.2.4. Zrównoważone wykorzystanie biomasy

6.2.5. Działanie A.2.5. Wykorzystanie kolektorów słonecznych do ogrzewania wody

6.2.6. Działanie A.2.6. Upowszechnienie wykorzystania pomp ciepła i gruntowych wymienników ciepła do celów w grzewczych

6.3. Priorytet A.3 Upowszechnienie alternatywnych, innych niż odnawialne, metod pozyskiwania energii

6.3.1. Działanie A.3.1. Upowszechnienie spalania i współspalania odpadów

6.3.2. Działanie A.3.2. Wzrost wykorzystania metanu na cele energetyczne

6.3.3. Działanie A.3.3. Efektywniejsze gospodarowanie ciepłem odpadowym

6.3.4. Działanie A.3.4. Zwiększenie stopnia wykorzystania paliw alternatywnych

7. Cel szczegółowy B: Poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami, w tym odpadami

7.1. Priorytet B.1 Promocja optymalnego wykorzystywania surowców

7.1.1. Działanie B.1.1. Doskonalenie technologii pozyskiwania i wstępnej obróbki surowców

7.1.2. Działanie B.1.2. Poprawa efektywności wykorzystywania surowców

7.2. Priorytet B.2 Rozwój niskoemisyjnej gospodarki odpadami

7.2.1. Działanie B.2.1. Rozwój odzysku odpadów w celu pozyskiwania jak największej ilości surowców nieenergetycznych

8. Cel szczegółowy C: Rozwój zrównoważonej produkcji (przemysł, budownictwo, rolnictwo)

8.1. Priorytet C.1 Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju niskoemisyjnej gospodarki w sektorze przemysłu

8.1.1. Działanie C.1.1. Rozwój produktów niskoemisyjnych

8.1.2. Działanie C.1.2. Tworzenie kadr dla gospodarki niskoemisyjnej

8.2. Priorytet C.2 Rozpowszechnienie istniejących technologii niskoemisyjnych w procesach produkcyjnych

8.2.1. Działanie C.2.1. Zmniejszenie emisyjności sektora cementowego

8.2.2. Działanie C.2.2. Obniżenie emisyjności przemysłu chemicznego

8.2.3. Działanie C.2.3. Obniżenie emisyjności przemysłu hutniczego

8.3. Priorytet C.3 Poprawa standardu energetycznego istniejących budynków

8.3.1. Działanie C.3.1. Kontynuacja procesu termomodernizacji na nowych zasadach

8.3.2. Działanie C.3.2. Inne działania zmniejszające zużycie energii w istniejących budynkach

8.4. Priorytet C.4 Poprawa standardu energetycznego nowobudowanych budynków

8.4.1. Działanie C.4.1. Poprawa warunków horyzontalnych dla rozwoju budynków o niskim zużyciu energii

8.4.2. Działanie C.4.2. Przegląd warunków technicznych stawianych nowym budynkom

8.5. Priorytet C.5 Rozwój zrównoważonej produkcji w rolnictwie

8.5.1. Działanie C.5.1. Zrównoważone zarządzanie gospodarstwem rolnym

8.5.2. Działanie C.5.2. Wdrażanie nowoczesnych metod upraw

8.5.3. Działanie C.5.3. Wdrażanie nowoczesnych metod chowu zwierząt

9. Cel szczegółowy D: Transformacja niskoemisyjna w dystrybucji i mobilności

9.1. Priorytet D.1 Zwiększenie efektywności wybranych elementów łańcucha logistycznego

9.1.1. Działanie D.1.1. Wprowadzenie regulacji prawno-finansowych wpływających na integrację poszczególnych gałęzi transportu towarowego

9.1.2. Działanie D.1.2. Rozwój transportu intermodalnego

9.2. Priorytet D.2 Transformacja niskoemisyjna w sektorze handlu

9.2.1. Działanie D.2.1. Rozwój krótkich łańcuchów dostaw oraz rynko w lokalnych

9.2.2. Działanie D.2.2. Tworzenie warunków sprzyjających promocji produktów ekologicznych

9.3. Priorytet D.3 Modernizacja pojazdów oraz infrastruktury w celu upowszechnienia niskoemisyjnych form transportu

9.3.1. Działanie D.3.1. Modernizacja i rozwój niskoemisyjnej infrastruktury transportowej

9.3.2. Działanie D.3.2. Modernizacja i rozwój niskoemisyjnych środków transportu

9.4. Priorytet D.4 Poprawa efektywności zarządzania transportem oraz wspieranie rozwoju transportu publicznego

9.4.1. Działanie D.4.1. Rozwój niskoemisyjnych systemów zarządzania ruchem

9.4.2. Działanie D.4.2. Rozwój niskoemisyjnego transportu publicznego (zarządzanie transportem)

9.5. Priorytet D.5 Rozwój i zastosowanie niskoemisyjnych paliw w transporcie oraz magazynowania energii w środkach transportu

- 9.5.1. Działanie D.5.1. Wspieranie zastosowania paliw metanowych, biopaliw i biogazu
- 9.5.2. Działanie D.5.2. Efektywne magazynowanie energii elektrycznej w pojazdach
- 10. Cel szczegółowy E: Promocja wzorców w zrównoważonej konsumpcji
 - 10.1. Priorytet E.1 Promocja wzorców zrównoważonej konsumpcji w edukacji
 - 10.1.1. Działanie E.1.1. Większe uwzględnienie zasad zrównoważonego rozwoju w edukacji
 - 10.1.2. Działanie E.1.2. Promocja edukacji na odległość oraz wykorzystania Internetu w procesach edukacyjnych
 - 10.2. Priorytet E.2 Wspieranie dostępności oraz wiarygodności informacji na temat wpływu konsumpcji poszczególnych produktów i usług na emisyjności gospodarki.
 - 10.2.1. Działanie E.2.1. Gromadzenie przez sektor prywatny informacji na temat emisyjności produktów całym cyklu życia
 - 10.2.2. Działanie E.2.2. Upowszechnienie metod oceny cyklu życia w komunikacji biznesowej oraz konsumenckiej
 - 10.2.3. Działanie E.2.3. Dostosowanie systemu sprawozdawczości oraz statystyki publicznej do potrzeb związanych z oceną emisyjności głównych grup produktów i organizacji
 - 10.2.4. Działanie E.2.4. Rozwój jednolitego systemu standardów oraz testów konsumenckich w zakresie oceny emisyjności produktów
 - 10.3. Priorytet E.3 Promocja wzorców zrównoważonej konsumpcji w gospodarstwach domowych
 - 10.3.1. Działanie E.3.1. Zmiana prostych nawyków konsumentów w obrębie gospodarstwa domowego sprzyjająca oszczędności energii
 - 10.3.2. Działanie E.3.2. Promocja zrównoważonego gospodarowania odpadami w gospodarstwie domowym
 - 10.3.3. Działanie E.3.3. Przeciwdziałanie marnotrawstwu żywności
 - 10.3.4. Działanie E.3.4. Kształtowanie zachowań społecznych w dziedzinie zrównoważonego transportu
 - 10.4. Priorytet E.4 Promocja transformacji niskoemisyjnej w sektorze publicznym
 - 10.4.1. Działanie E.4.1. Promocja oszczędności energii w sektorze publicznym
 - 10.4.2. Działanie E.4.2. Upowszechnienie zasad zielonych zamówień publicznych
 - 10.4.3. Działanie E.4.3. Uwzględnienie potrzeb transformacji niskoemisyjnej w gospodarce leśnej oraz zarządzaniu obszarami zieleni miejskiej
 - 10.4.4. Działanie E.4.4. Przegląd prawa zagospodarowania przestrzennego pod kątem potrzeb niskoemisyjnej gospodarki

Przewidziane do wykonania w ramach Programu Ochrony Środowiska zadania wpisują się w treść Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej. Zadaniem przewidzianym w tym zakresie do realizacji są m.in. zwiększenie ilości działających na terenie gminy instalacji OZE oraz szereg procesów termomodernizacyjnych (ocieplenie budynków, wymiana okien, drzwi oraz wymiana źródeł ciepła na niskoemisyjne) służących zmniejszeniu zapotrzebowania na ciepło budynków, a tym samym zmniejszeniu niskiej emisji.

Powiązania Programu Ochrony Środowiska z dokumentami strategicznymi na szczeblu krajowym

Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu 2010 – 2020

Jest to dokument określający priorytety wspólnej współpracy przy jednoczesnym silniejszym zjednoczeniu państw członkowskich w dobie zagrożeń współczesnego świata zarówno pod względem gospodarczym jak i społecznym.

Strategia Europa 2020 obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji.
2. Rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywnej korzystającej z zasobów bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej.
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Strategia Europa 2020 wyznacza kilka wymiernych celów:

- wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata powinien wynosić 75%,
- na inwestycje w badania i rozwój należy przeznaczyć ok 3% PKB Unii,
- w zakresie ochrony środowiska należy osiągnąć cele „20/20/20” w zakresie klimatu i energii (w tym ograniczenie emisji dwutlenku węgla nawet o 30%, jeśli pozwolą na to warunki),
- liczbę osób przedwcześnie kończących naukę szkolną należy ograniczyć do 10%, a co najmniej 40% osób z młodego pokolenia powinno zdobywać wyższe wykształcenie,
- liczbę osób zagrożonych ubóstwem należy zmniejszyć o 20 mln.

Założenia strategii Europa 2020 są spójne z zapisami Programu Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha ze głównie ze względu na zapisy dotyczące planowanej polityki społecznej i gospodarczej przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju.

Pakiet klimatyczno-energetyczny (przyjęty przez Komisję Europejską w grudniu 2008 roku)

Jest to dokument zawierający zbiór wiążących ustaw mających na celu zapewnienie realizacji założeń Unii Europejskiej dotyczących przeciwdziałania zmianom klimatycznym. Częściej znany jest pod nazwą „pakiet 3x20”. Narzędziami regulacyjnymi i ustanawiającymi cele są odpowiednie akty prawne wchodzące w skład pakietu:

- Tzw. Dyrektywa EU ETS (European Union Emissions Trading System)²

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/29/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. zmieniająca dyrektywę 2003/87/WE w celu usprawnienia i rozszerzenia wspólnotowego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych

- Tzw. Decyzja non-ETS³
- Tzw. Dyrektywa CCS (ang. Carbon Capture and Storage)⁴
- Tzw. Dyrektywa OZE⁵

Pakiet energetyczno-klimatyczny i co za tym idzie wchodzące w jego skład akty prawne określają cztery propozycje, których wypełnienie przez państwa członkowskie datuje się do roku 2020, są to odpowiednio:

- dokonanie redukcji o 20% emisji gazów cieplarnianych w stosunku do poziomu emisji z 1990 r.,
- zwiększenie udziału zużycia energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii do 20%,
- zwiększenie o 20% efektywność energetyczną w stosunku do prognoz na rok 2020,
- zwiększenie o co najmniej 10% udziału biopaliw w ogólnym zużyciu paliw transportowych.

Zgodnie z dyrektywą w sprawie odnawialnych źródeł energii, państwa członkowskie podjęły wiążące zobowiązania mające na celu zwiększenie udziału energii odnawialnej w ich krajowym zużyciu energii do 2020 roku.

Cele krajowe umożliwią UE jako całości osiągnąć udział 20% energii odnawialnej w całkowitej produkcji energii do 2020 r., jak również 10% udziału energii odnawialnej w sektorze transportowym. Podjęte cele mają spowodować ograniczenie emisji gazów cieplarnianych oraz zmniejszyć zależność Unii Europejskiej od importu energii spoza wspólnoty. Zakłada się, iż w latach 2013-2020 skutkiem wprowadzenia zmian w ETS powinno dojść do obniżenia poziomu emisji gazów cieplarnianych w UE o 21% w odniesieniu do poziomu z 2005 roku.

Działania niskoemisyjne określone w Programie Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha wpisują się w założenia pakietu energetyczno-klimatycznego.

Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. U. UE L 2000.327.1) tzw. Ramowej Dyrektywie Wodnej

Jest dokumentem ustanawiającym ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej. Stanowi swego rodzaju podsumowanie prowadzonych prac i badań zmierzających do lepszej ochrony wód poprzez wprowadzenie wspólnej europejskiej polityki wodnej, opartej na

³ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2009/406/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie wysiłków podjętych przez państwa członkowskie, zmierzających do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych w celu realizacji do roku 2020 zobowiązań Wspólnoty dotyczących redukcji emisji gazów cieplarnianych

⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/31/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie geologicznego składowania dwutlenku węgla oraz zmieniająca dyrektywę Rady 85/337/EWG, Euratom, dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/60/WE, 2001/80/WE, 2004/35/WE, 2006/12/WE 2008/1/WE i rozporządzenie (WE) nr 1013/2006

⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE

przejrzystych, efektywnych i spójnych ramach legislacyjnych. Dyrektywa ta zobowiązuje państwa członkowskie do racjonalnego wykorzystania i ochrony zasobów wodnych w myśl zasady zrównoważonego rozwoju.⁶

Cel główny: osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód do 2015 roku.

Cel wynika z wprowadzenia do polityki zasady zrównoważonego rozwoju i dotyczy:

- zaspokojenia zapotrzebowania na wodę ludności, rolnictwa i przemysłu,
- promowania zrównoważonego korzystania z wód,
- ochrony wód i ekosystemów znajdujących się w dobrym stanie ekologicznym,
- poprawy jakości wód i stanu ekosystemów zdegradowanych działalnością człowieka,
- zmniejszenia zanieczyszczenia wód podziemnych,
- zmniejszenia skutków powodzi i suszy.

Zapisy RDW wprowadzają system planowania gospodarowania wodami w podziale na obszary dorzeczy. Dla potrzeb osiągnięcia dobrego stanu wód opracowywane zostaną plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy oraz program wodno-środowiskowy kraju.

Zapisy RDW w zakresie ochrony wód oraz gospodarki wodno-ściekowej i wodnej są spójne z zapisami Programu Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 roku.

3. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy

Prognoza oddziaływania na środowisko, stanowiąca integralną część „Programu Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 roku” została sporządzona w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji planów i programów, w oparciu o przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016r. poz. 353 j.t.) oraz przepisy dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny skutków niektórych planów i programów, dyrektywy 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska.

Informacje zawarte w *Prognozie* zostały opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości analizowanego dokumentu.

Podczas sporządzania niniejszej *Prognozy* zastosowano metody opisowe i porównawcze.

⁶ Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej

Materiałem bazowy w stosunku do którego opracowano *Prognozę* stanowił projekt dokumentu „Program Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 roku”

W niniejszej prognozie dokonano analizy oddziaływań na środowisko poszczególnych działań przewidzianych do realizacji w ramach ww. programu. Wykorzystano dane literaturowe oraz ustalenia własne, które zestawiono z analizą lokalnych uwarunkowań środowiskowych.

Dokonując oceny istniejącego stanu środowiska na obszarze objętym projektem Programu Rozwoju oraz na obszarze, na który realizacja ustaleń może wywierać wpływ posłużono się następującymi dostępnymi środkami:

Opracowania WIOŚ w Białymstoku:

- Ocena roczna jakości powietrza w województwie podlaskim za rok 2009,
- Ocena roczna jakości powietrza w województwie podlaskim za rok 2010,
- Ocena roczna jakości powietrza w województwie podlaskim za rok 2011,
- Ocena roczna jakości powietrza w województwie podlaskim za rok 2012,
- Ocena roczna jakości powietrza w województwie podlaskim za rok 2013,
- Ocena roczna jakości powietrza w województwie podlaskim za rok 2014,
- Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o wynikach badań pól elektromagnetycznych na terenie województwa podlaskiego w 2015 roku,
- Ocena wyników badań hałasu komunikacyjnego wykonanych na terenie województwa podlaskiego w 2015 roku,
- Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o stanie środowiska na terenie powiatu hajnowskiego za rok 2014,
- Ocena poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacja stref województwa podlaskiego w 2015 roku WIOŚ Białystok

Informacje zawarte w Standardowych Formularzach Danych:

- NATURA 2000 – Standardowy Formularz Danych, PLH200019 Jelonka,
- NATURA 2000 – Standardowy Formularz Danych, PLB200004, Dolina Górnego Nurca,
- NATURA 2000 - Standardowy Formularz Danych, PLC200004 Puszcza Białowieska,

Informacje, opisy stanu środowiska i wnioski zawarte w innych opracowaniach:

- Program Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 roku,
- Projekt założeń do Planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Czeremcha na lata 2015 – 2030

- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Czeremcha na lata 2015–2020,
- Plan usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Czeremcha na lata 2009 – 2032,
- Program Ochrony Środowiska Powiatu Hajnowskiego na lata 2012-2015 (z perspektywą do 2019 roku),
- Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012 - 2017 ,
- Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej;

Na podstawie analizy powyższych danych i szeregu informacji scharakteryzowano aktualny stan środowiska przyrodniczego w granicach administracyjnych gminy Czeremcha. Przy opracowaniu niniejszej *Prognozy* ustalono i scharakteryzowano wpływ realizacji ustaleń aktualizowanego dokumentu na stan poszczególnych komponentów środowiska, a także na stan i zachowanie zidentyfikowanych siedlisk i gatunków podlegających ochronie prawnej oraz korytarzy migracyjnych.

Podstawę opracowania *Prognozy* stanowiła szczegółowa analiza innych dokumentów strategicznych i planistycznych w porównaniu do zapisów Programu Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 roku”. Następnie na podstawie analizy aktualnego stanu środowiska na terenie gminy zidentyfikowane zostały największe problemy środowiskowe. Kolejnym etapem było określenie powiązania pomiędzy założeniami projektowanego dokumentu, a istniejącymi problemami środowiskowymi. Późniejszy etap sporządzania *Prognozy* obejmował określenie wpływu na środowisko realizacji celów wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 roku. Zastosowana w tym miejscu ocena skutków porealizacyjnych jest spójna z wytycznymi określonymi w ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. z 2016 poz. 353).

Następnie przeprowadzono analizę powiązania między założeniami analizowanego dokumentu, a istniejącymi problemami środowiskowymi.

Wykazanie powiązania oraz określenia wpływu na środowisko realizacji celów wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska przeprowadzono za pomocą metody macierzy interakcji.

Przyjęta macierz jest wykresem siatki, w której w wierszach wpisano uruchamiane przez realizację *Programu Ochrony Środowiska* zamierzenia (realizacja celów), natomiast w kolumnach wpisano wskaźniki charakteryzujące i opisujące poszczególne komponenty środowiska. Występowanie wzajemnego oddziaływania pomiędzy składnikami przeciwnych osi zaznaczono odpowiednimi symbolami:

(+) realizacja celu spowoduje pozytywne oddziaływanie i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia

(-) realizacja celu spowoduje negatywne oddziaływanie i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia

(0) realizacja celu nie wpływa na środowisko

W *Prognozie* określono, oraz poddano analizie i ocenie przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na poszczególne elementy środowiska zgodnie z art. 51 ust. 2. Następnie dokonano omówienia wszystkich ważniejszych oddziaływań i podsumowano wpływ poszczególnych celów na elementy środowiska.

4. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień programu oraz częstotliwości jej przeprowadzania

Wśród postanowień wymienionych w Programie Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 roku znajdują się cele, których realizacja (na etapie budowy) może potencjalnie oddziaływać na środowisko. W przypadku tego typu zadań prowadzona będzie indywidualna ocena oddziaływania na środowisko, jeszcze przed realizacją inwestycji. W ramach tej oceny analizie poddane zostaną potencjalne oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, w tym na zdrowie ludzi oraz na obszary objęte prawną ochroną. Ponadto w karcie informacyjnej przedsięwzięcia lub w zależności od rodzaju przedsięwzięcia w raporcie o oddziaływaniu inwestycji na środowisko proponowane będą działania minimalizujące negatywny wpływ na środowisko. W związku z tym ewentualne negatywne skutki realizacji postanowień projektu Programu mogą zostać wyeliminowane jeszcze przed przystąpieniem do realizacji inwestycji.

Analiza skutków realizacji przedsięwzięć, wynikających z postanowień Programu Ochrony Środowiska, na etapie ich funkcjonowania, prowadzona będzie przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku, w ramach monitoringu oraz w ramach działalności inspekcyjno – kontrolnej.

Opracowany Program Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 roku określa i charakteryzuje zasady oceny monitorowania działań podjętych w ramach wdrażania zapisów Programu Ochrony Środowiska. Zgodnie z zapisami co 2 lata zostanie przeprowadzony i sporządzony raport wykonalności, mający na celu określenie za pomocą miary wskaźników, które spośród planowanych działań zostały zrealizowane i jaki jest ich rzeczywisty wpływ na środowisko naturalne i mieszkańców obszaru gminy Czeremcha. Jako wskaźniki realizacji Programu Ochrony Środowiska przyjęto:

Tabela 2. Wskaźniki oceny realizacji zapisów Programu Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku

Lp.	Wskaźnik	Jednostka
1	Priorytet ekologiczny: Ochrona klimatu i jakości powietrza	
1.1.	Ilość budynków gminnych poddanych termomodernizacji	szt.
1.2.	Ilość działających instalacji OZE - budynki gminne - jednorodzinne budynki mieszkalne - budynki wielorodzinne - przedsiębiorstwa	szt.
1.3.	Ilość zmodernizowanych źródeł ciepła w budynkach gminnych	szt.
2	Priorytet ekologiczny: Klimat akustyczny	
2.1.	Długość przebudowanych dróg gminnych	km
2.2.	Długość dróg gminnych o nawierzchni asfaltowej	km
3	Priorytet ekologiczny: Jakość wód, gospodarka wodno-ściekowa	
3.1.	Stopień zwodociągowania gminy	%
3.2.	Długość sieci wodociągowej	km
3.3.	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	m ³ /m/rok
3.4.	Ilość przyłączy wodociągowych do gospodarstw domowych	szt.
3.5.	Stopień skanalizowania gminy	%
3.6.	Długość sieci kanalizacyjnej	km
3.7.	Ilość przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.
3.8.	Ilość ścieków odprowadzonych	dam ³
3.9.	Ilość przyłączy kanalizacyjnych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.
3.10.	Ilość wytworzonych osadów ściekowych	t
4	Priorytet ekologiczny: Gospodarka odpadami	
4.1.	Ilość zebranych odpadów komunalnych	Mg
4.2.	Osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych, szkła	%
4.3.	Ilość wyrobów zawierających azbest przeznaczonych do usunięcia	Mg
5	Priorytet ekologiczny: Ochrona krajobrazu i bioróżnorodności	
5.1.	Powierzchnia lasów	ha
5.2.	Udział obszarów przyrodniczo cennych, prawnie chronionych	ha %
6.	Priorytet ekologiczny: Edukacja ekologiczna	
6.1.	Liczba organizacji lokalnych działających aktywnie na rzecz ochrony środowiska i edukacji ekologicznej	szt.
6.2.	Ilość gospodarstw agroturystycznych	szt.

Zródło: opracowanie własne

Do oceny wybrano wskaźniki ogólnie dostępne w statystyce publicznej, zastosowano też model ewaluacji poprzez porównanie tych wskaźników z innymi miastami. Dzięki temu w ocenie realizacji celów Programu istotnie wyeliminowano wpływ czynników niezależnych od samej gminy, a wynikających głównie ze zjawisk ogólnokrajowych lub międzynarodowych, w

tym polityki krajowej. Dostępność wskaźników w statystyce publicznej sprawia, że ewaluacja nie będzie czasochłonna i łatwa w realizacji, a wnioski nieskomplikowane komunikacyjnie dla mieszkańców gminy. Dynamika zmian powyższych wskaźników na tle innych miast będzie świadczyć o mierze sukcesu realizacji Programu.

5. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu

W wyniku realizacji zapisów Programu Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 nie przewiduje się występowania transgranicznych oddziaływań na środowisko. Wobec tego, dokument ten nie musi być poddany procedurze transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z art. 104 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016r. poz.353) w razie stwierdzenia możliwości znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na skutek realizacji projektów polityk, strategii, planów lub programów, przeprowadza się postępowanie dotyczące transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Ze względu na zasięg przestrzenny analizowanego obszaru, objętego Programem Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 skutki realizacji przyjętych celów i działań nie będą miały oddziaływania transgranicznego. Ustalenia Programu Ochrony Środowiska u obejmują zadania, które realizowane będą w granicach administracyjnych gminy. Zasięg ich oddziaływania na środowisko będzie miał przede wszystkim charakter lokalny.

Wobec powyższego Program Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 nie musi być poddany procedurze transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.

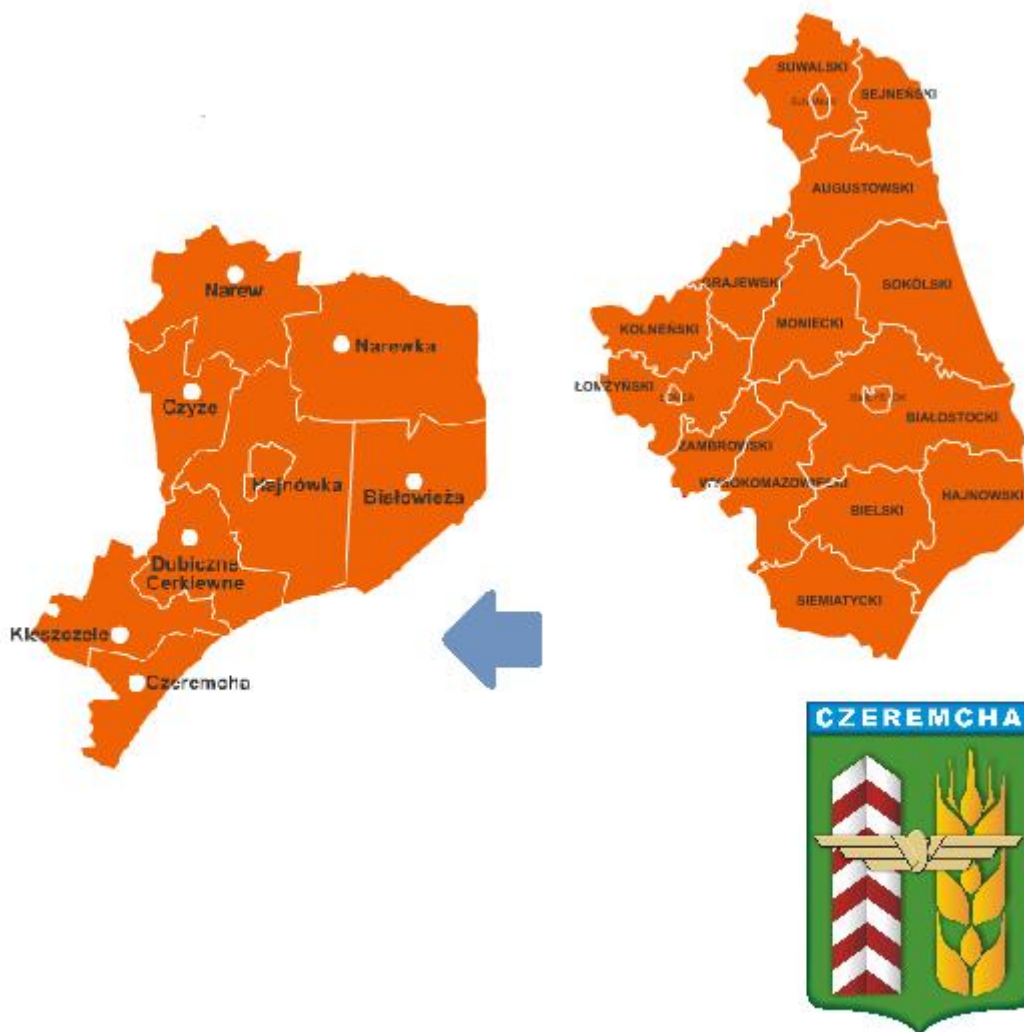
6. Określenie, analiza i ocena istniejącego stanu środowiska

Program Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 określa działania inwestycyjne i nieinwestycyjne przewidziane do realizacji w granicach administracyjnych gminy Czeremcha. Zgodnie z powyższym analizie zostanie poddany stan środowiska ograniczony jedynie do wskazanego w Programie terenu.

Gmina Czeremcha położona jest na terenie powiatu hajnowskiego w południowo-wschodniej części województwa podlaskiego na Wysoczyźnie Podlasko-Białoruskiej w Makroregionie Niziny Północno-Podlaskiej oraz Mezoregionie Równiny Bielskiej. Gmina

Czeremcha graniczy od północy z gminą Kleszczele, od strony zachodniej z gminą Milejczyce, od południowego wschodu z gminą Nurzec Stacja, zaś od wschodu gmina graniczy z Republiką Białorusi.

Rysunek 1. Położenie gminy Czeremcha w obrębie województwa podlaskiego i powiatu hajnowskiego

Źródło: <http://www.mapapolski.com.pl>

Powierzchnia gminy Czeremcha wynosi 96,73 km². Stan liczby ludności wynosi 3383 osób (na dzień 31.12.2015r.) Gęstość zaludnienia wynosi ok. 35 osób na 1 km² co daje średni wynik gęstości zaludnienia w porównaniu z danymi dla całego powiatu (ok. 28 os/km²), bądź województwa (ok. 60 os/km²). Obszar gminy podzielony jest na 12 miejscowości sołeckich:

Tabela 3. Wykaz sołectw Gminy Czeremcha

Lp.	Nazwa sołectwa
1	Berezyszcze
2	Bobrówka
3	Czeremcha
4	Czeremcha-Wieś
5	Jancewicze
6	Kuzawa
7	Opaka Duża
8	Pohulanka
9	Połowce
10	Stawiszcze
11	Wólka Terechowska
12	Zubacze

Źródło: Urząd Gminy Czeremcha

Największą miejscowością pod względem liczby mieszkańców jest Czeremcha, będąca siedzibą władz gminnych.

Powierzchnia ziemi

Gmina Czeremcha położona jest w zachodniej części platformy wschodnioeuropejskiej, w strefie tzw. obniżenia podlaskiego (Nizina Podlaska). Krajobraz powierzchni gminy jest typowo płaski, równinny, słabo zróżnicowany morfologicznie. Różnice w wysokości terenu gminy kształtują się między 177 a 180 m n.p.m.

Obszar gminy został ukształtowany poprzez wpływ zlodowacenia środkowopolskiego (zlodowacenie Odry/Warty). Głównymi formami geologicznymi występującymi na obszarze gminy są ozy i kemy. Najwyższy pagórek ozowy (silnie wydłużony pagórek) sięga wysokości 185 m n.p.m. Rzeźba o charakterze płasko równinnym zajmuje ok 75% powierzchni gminy, zaś nisko pagórkowata ok 25% powierzchni.

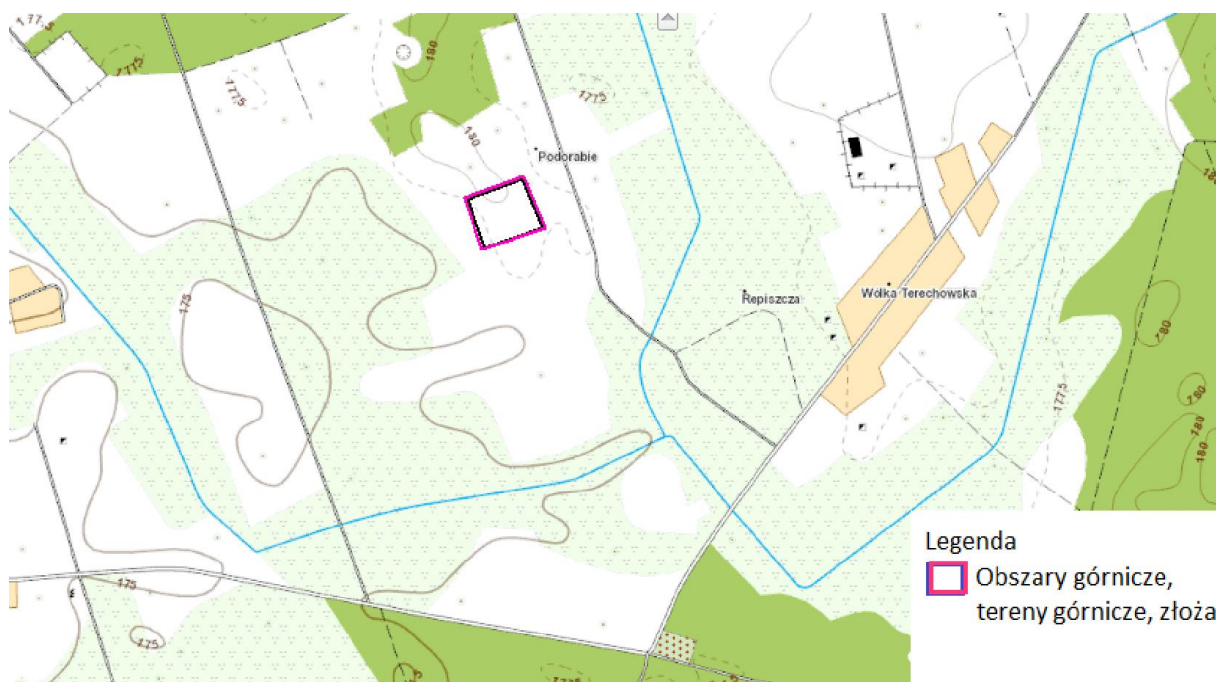
Na obszarze gminy dominują gliny zwałowe, najczęściej szarobrazowe, piaszczyste, z cienkimi, nieregularnymi przerostami i soczewkami piasków oraz żwirów gliniastych. Stosunkowo niewielki obszar gminy zajmują piaski i żwiry lodowcowe z głazami. W dolinach rzek Nurca, Nurczyka, Sipurki, Brodźca i Pulwy występują pokłady torfy o miąższości ok 1-2,3 m. Piaski drobne i średnioziarniste oraz żwiry wodnolodowcowe pokrywają stosunkowo duże obszary w północno-wschodniej, środkowej i południowej części gminy.

Występowanie surowców mineralnych na obszarze gminy ściśle wiąże się z utworami pochodzącymi z czwartorzędu. W głównej mierze zlokalizowane są one w przypowierzchniowej warstwie ziemi i są eksploatowane metodą odkrywkową. Na terenie gminy Czeremcha występują złoża surowców pod postacią piasków, piasków ze żwirem oraz żwir. Obecnie są one eksploatowane wyłącznie na potrzeby lokalnej ludności. Przedstawiona poniżej tabela przedstawia wyniki przeprowadzonej w 1992 roku inwentaryzacji złóż surowców. Inwentaryzację przeprowadziło Przedsiębiorstwo Geologiczne na zlecenie Urzędu

Wojewódzkiego w Białymstoku. Obecnie znaczna większość podanych niżej złóż uległa wyczerpaniu i została przeznaczona do rekultywacji. Z uwagi na charakter okolicznych gleb przeważa rekultywacja leśna.

Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy podaje, iż na obszarze gminy Czeremcha występuje jedno złóż zarejestrowane w Bazie MIDAS (System Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych). Wydobywane są w nim kruszywa naturalne (piasek ze żwirem). W roku 2016 podejmowane są działania rekultywacyjne.

Rysunek 2. Rozmieszczenie złóż surowców mineralnych na obszarze gminy Czeremcha

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny

Według informacji zamieszczonych w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Czeremcha na obszarze gminy występują udokumentowane, ale nie eksploatowane złoża surowców mineralnych. Znajdują się one w pobliżu miejscowości Czeremcha, Gajki oraz Zubacze.

Gleby

Czeremcha jest gminą o charakterze rolniczym, o czym świadczy struktura użytkowania terenu. Na terenie gminy występują głównie gleby brunatne wylugowane ok 40,2 % powierzchni gminy w okolicach miejscowości Jancewicze, Zubacze, Stawiszczce i Połowce oraz czarnoziemy i gleby murszowo-mineralne oraz gleby torfowe występują w rozproszeniu na obszarze gminy, głównie na użytk zielonych, położonych w dolinach cieków wodnych i obniżeniach terenowych. Dominują gleby V i VI klasy bonitacyjnej. Na obszarze gminy występują w znacznej mniejszości i płatowo również gleby bielcowe i brunatne należące do słabszych kompleksów bonitacyjnych. Wśród gleb o gorszych warunkach dla rolnictwa wyróżnia się gleby V klasy bonitacyjnej, należące do kompleksów zbożowo-pastewne i żytnio –ziemniaczanych.

Największą powierzchnię na terenie gminy zajmują lasy i grunty leśne ok 49% powierzchni gminy. Powierzchnia gruntów ornych sięga 31%, zaś łąk i pastwisk 16,41%, sady natomiast jedynie 0,36%.

Grunty orne stanowią największą grupę użytków rolnych ok 62 % powierzchni użytków rolnych. Rozwój rolnictwa jest zdeterminowany przede wszystkim przez położenie geograficzne, rzeźbę terenu, warunki wodne, klimat oraz jakość gleb. Czynniki te na terenie gminy Czeremcha można uznać za korzystne. Na przestrzeni ostatnich lat coraz większe znaczenie odgrywa rolnictwo i produkcja ekologiczna. Rolnictwo ekologiczne określa się jako system gospodarowania o zrównoważonej produkcji roślinnej i zwierzęcej. Produkcja ekologiczna powinna łączyć przyjazne środowisku praktyki gospodarowania, wspomagać wysoki stopień różnorodności biologicznej, wykorzystywać naturalne procesy oraz zapewnić właściwy dobrostan zwierząt. Z uwagi na rozproszony charakter upraw i małopowierzchniowe gospodarstwa rolne gmina Czeremcha powinna rozwijać rolnictwo ekologiczne możliwe do uprawy na niewielką skalę. Ponad 73% gospodarstw nie przekracza powierzchni 5 ha.

Warunki klimatyczne

Klimat na obszarze gminy Czeremcha uwarunkowany jest położeniem gminy w południowej części regionu klimatycznego mazowiecko-podlaskiego. Klimat określony jest, jako umiarkowany zimny. Średnia roczna temperatura wynosi $+7^{\circ}\text{C}$. W okresie wieloletnim najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią temperaturą $+17,9^{\circ}\text{C}$, zaś najchłodniejszym miesiąc styczeń o średniej temperaturze $-4,5^{\circ}\text{C}$.

Okres wegetacyjny trwa około 205 dni, natomiast okres bezprzymrozkowy 160 dni. Czas zalegania pokrywy śnieżnej w ciągu ostatnich lat znacznie się skrócił, lecz jako wartość średnią przyjmuje się 85 dni. Dominują wiatry z kierunków zachodnich, osiągające prędkości ok 3-4 m/s. Roczna wielkość opadów wynosi średnio około 567 mm. Najsuchszym miesiącem w roku jest luty z opadami rzędu 29 mm, zaś największe opady (średnio 77 mm) występują w lipcu.

Pod względem wiatrów odnotowuje się znaczną przewagę wiatrów południowo-zachodnich (16%) i zachodni (15%). Najrzadziej wieją wiatry z północnego-wschodu (6,2%) oraz kierunku wschodniego (6,8%). Średnie prędkości wiatrów osiągają 3,8 m/s. najsilniejsze wiatry występują w porze zimowej z kierunku południowo-zachodniego, a najsłabsze w lecie z kierunku wschodniego.

Walory przyrodnicze i krajobrazowe

Krajobraz powierzchni gminy jest typowo płaski, równinny, słabo zróżnicowany morfologicznie. Różnice w wysokości terenu gminy kształtują się między 177 a 180 m n.p.m. Krajobraz został ukształtowany przez zlodowacenia czwartorzędowe, charakteryzuje się obecnością licznych form geomorfologicznych kemów, ozów oraz wydym, które obecnie porastają lasy sosnowe. Gmina Czeremcha posiada unikatowy krajobraz kulturowy będący efektem wymieszania wpływu wielu kultur: polskiej, białoruskiej i ukraińskiej. Na obszarze gminy występuje wiele zabytków w tym świątyń i dawnych cmentarzy wojennych. W

południowej części gminy obecnie prowadzone są wykopaliska na terenie dawnych osad Jaćwingów.

W krajobrazie gminy dominują duże powierzchnie leśne, złożone głównie z lasów sosnowych, oraz lasów mieszanych brzoźowo-grabowych.

Obszar gminy Czeremcha nie jest szczególnie bogaty w walory przyrodniczo-krajobrazowe. Tereny leśne zajmują ok 54,4% powierzchni gminy.

Krajobraz rolniczy gminy Czeremcha jest efektem oddziaływania antropogenicznego na pierwotny krajobraz naturalny obszaru, na którym został ulokowany. Ukształtowanie terenu ze względu na minimalną różnicę wysokości we wzniesieniach nie podlegało znacznym zmianom. Wszelkie pagórki i obniżenia terenu zostały wykorzystane w pierwotnym wyglądzie pod zabudowę mieszkalną.

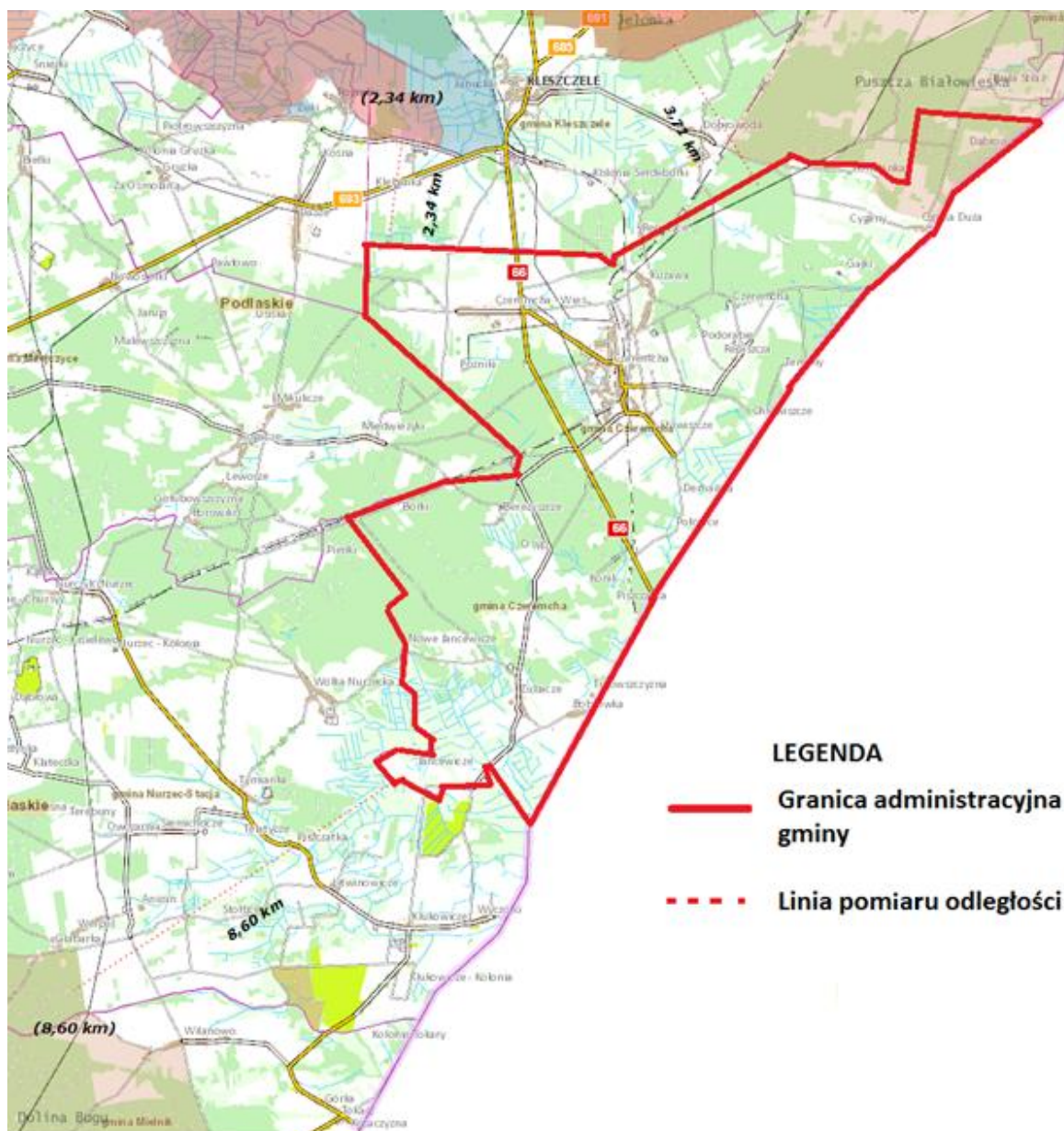
Realizacja celów oraz priorytetów *Programu* przyczynić się ma do racjonalizacji w gospodarowaniu przestrzenią gminną oraz zapewnić zrównoważony rozwój jej obszaru.

Położenie gminy w umiarkowanej odległości od obszarów cennych przyrodniczo, w tym Natura 2000 mogą również wiązać się z potencjalnymi problemami i zagrożeniami dla tych terenów. Realizacja zapisów zawartych w *Programie*, z założenia powinna przyczynić się do poprawy poszczególnych komponentów środowiska, a więc pośrednio lub bezpośrednio będzie miała pozytywny wpływ na cenne przyrodniczo obszary. Realizacja działań określonych w *Programie* nie wpłynie negatywnie na środowisko naturalne miasta oraz na okoliczne obszary chronione.

Obszary chronione

Gmina Czeremcha znajduje się w bliskim oddziaływaniu obszarów chronionych w tym głównie Puszczy Białowieskiej. W północno-wschodniej części granic administracyjnych gminy znajduje się niewielki fragment Obszaru Chronionego Krajobrazu Puszczy Białowieskiej. W najbliższym oddaleniu od granic gminy - ok 2,33 km znajduje się obszar chroniony Dolina Górnego Nurca oraz obszar Ostoi w Dolinie Górnego Nurca (Gmina Kleszczele). W kierunku północnym w odległości ok 3,70 km znajduje się Rezerwat Przyrody Jelonka (Gmina Kleszczele). Ponadto od południa w odległości ok 9 km od granic gminy znajduje się obszar chroniony Doliny Bugu (Gmina Mielnik). W ciągu ubiegłych 20 lat nie przeprowadzano na terenie gminy Czeremcha inwentaryzacji przyrodniczej, mającej na celu określenie występowania na obszarze gminy gatunków zwierząt, ptaków i grzybów znajdujących się pod ochroną.

Rysunek 3. Mapa obszarów chronionych w okolicach gminy Czeremcha

Źródło: <http://mapy.geoportal.gov.pl/imap/?gmap=gp0>

Obszar Chronionego Krajobrazu „Puszcza Białowieska”

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Obszar występujący na terenie gminy Czeremcha został powołany Rozporządzeniem Nr 7/05 Wojewody Podlaskiego z dnia 25 lutego 2005 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 54, poz. 720)

zajmujący północno - wschodnią część gminy Czeremcha o pow. około 550 ha. Na terenie gminy obejmuje głównie powierzchnie upraw i młodników sosnowych porastających gleby porolne.

Rezerwaty przyrody

Na obszarze gminy Czeremcha nie występują rezerwaty przyrody. Najbliżej położonym rezerwatem względem granic gminy (o ok 3,7km) jest „Rezerwat Jelonka”

Użytki ekologiczne

Na obszarze gminy Czeremcha nie występują użytki ekologiczne.

Natura 2000

Na obszarze gminy Czeremcha nie występują obszary wpisane do sieci Natura 2000 w tym specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO), obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz obszary mające znaczenie dla Wspólnoty.

Pomniki przyrody

Pomnikami są pojedyncze twory przyrody ożywionej i nieożywionej, ich skupienia o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów.

Na podstawie uproszczonej inwentaryzacji przyrodniczej wykonanej na zlecenie Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody w Białymstoku w 1996 r. wyróżniono 14 okazów drzew o wymiarach drzew pomnikowych - 6 wiązów, 2 lipy, 2 wierzby, 2 grusze, 1 klon, 1 jabłoń oraz 6 grup starych drzew oraz tzw. ługi: Kahanka i Dziadówka z propozycją uznania ich jako użytki ekologiczne.

Na obszarze gminy Czeremcha nie występują pomniki przyrody. Niegdyś wpisany do rejestru dęb szypułkowy rosnący na placu PKP w Czeremsze uległ zniszczeniu podczas burzy.

Korytarze ekologiczne

Z uwagi na znaczne pokrycie obszaru gminy Czeremcha lasami obserwuje się na tym terenie wzmożony ruch zwierząt w ramach tzw. korytarzy ekologicznych. Korytarz północny jest jednym z najistotniejszych dla migracji dużych ssaków między wschodnią, północno-wschodnią, centralną i zachodnią Polską. Dodatkowo umożliwia wymianę genetyczną między populacjami na wschód i zachód od Polski.⁷

Korytarz przebiegający przez obszar gminy Czeremcha, należy do strefy Korytarza północnego:

- Puszcza Białowieska – Lasy Mielnickie GKPN-C-2B rodzaj: obszar węzłowy G korytarz główny (międzynarodowy)

⁷ Jędrzejewski 2005

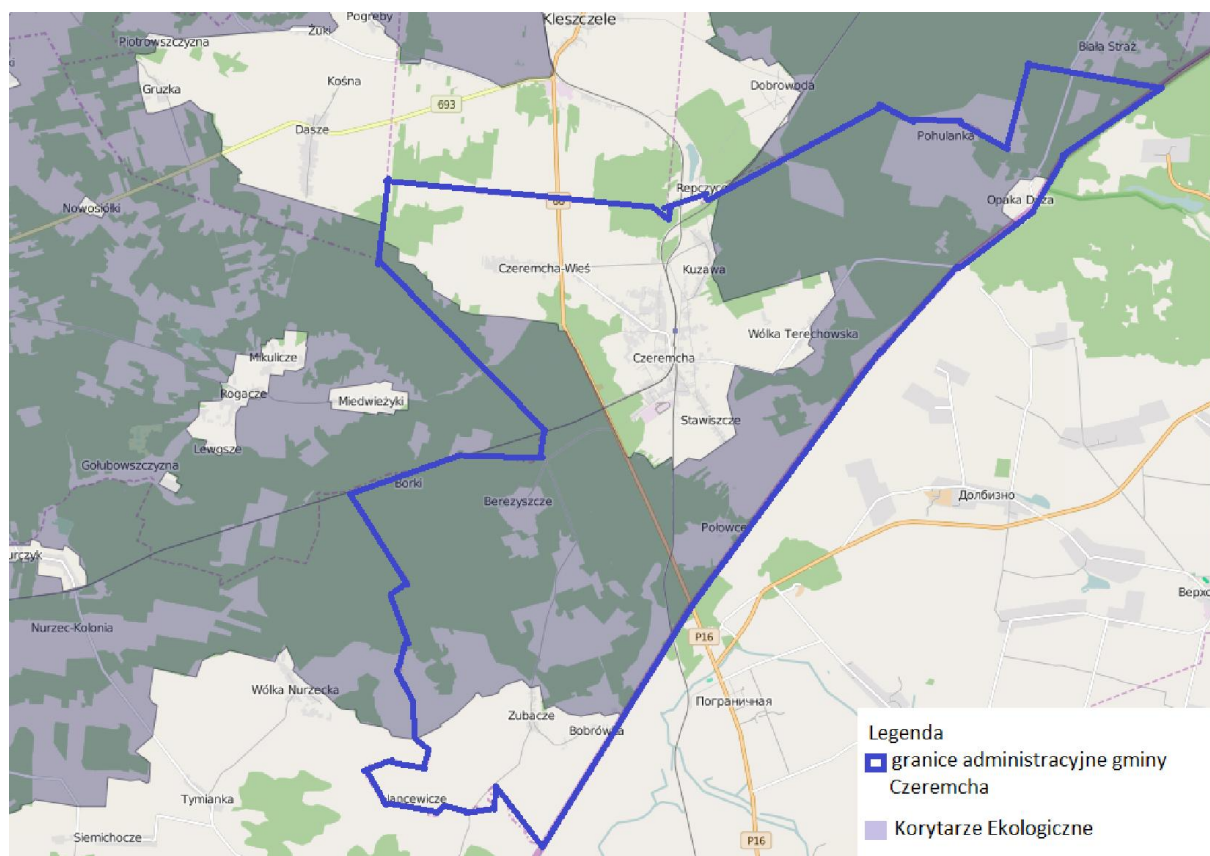
Projektowana sieć ekologiczna

Projekt korytarzy ekologicznych powstał z myślą o połączeniu europejskiej sieci Natura 2000 na obszarze całej Polski. Na obszarze gminy Czeremcha występują elementy projektowanej krajowej i regionalnej sieci ekologicznej:

- część Obszaru Węzłowego Puszcza Mielnicka (GKPnC-2),
- część Korytarza Głównego Puszcza Białowieska-Puszcza Mielnicka (GKPnC-2B)

Na obszarze gminy Czeremcha z racji bliskości Puszczy Białowieskiej bytują duże zwierzęta chronione tj. żubry, jelenie, łosie. Aby ułatwić poruszanie się dużej zwierzyny niezbędne jest tworzenie korytarzy ekologicznych. Według projektów przez teren gminy przechodzić będą obszary węzłowe i główny korytarz ekologiczny będące częścią wspólnotowej sieci ekologicznej. Projektowana sieć ekologiczna pokrywa 72,4% ogólnej powierzchni gminy, w tym: sieć krajowa i regionalna -60,3%, sieć lokalna i ponadlokalna – 10,1%. Sieć pokrywa się głównie z obszarami leśnymi gminy.

Rysunek 4. Przebieg korytarzy ekologicznych przez obszar gminy Czeremcha

Źródło: Instytutu Biologii Ssaków PAN w Białowieży, 2012

Tabela 4. Potencjalne zagrożenia obszarów prawnie chronionych

Forma ochrony przyrody	Nazwa	Zagrożenia
Obszary Chronionego Krajobrazu	Obszar Chronionego Krajobrazu „Puszcza Białowieska”	Inwazja gatunków obcego pochodzenia oraz gatunków modyfikowanych genetycznie Zanikanie starodrzewia i zadrzewień śródpolnych Melioracje Sukcesja mokradeł, polan, muraw, zabagnień, oczek wodnych i innych terenów podmokłych Środki ochrony roślin Chemizacja i intensyfikacja rolnictwa Ekspansja turystyczna Niewłaściwa gospodarka łowiecka Rozwój zabudowy mieszkaniowej Eksploracja kopalin Antropopresja Nieracjonalna gospodarka leśna i łowiecka Presja turystyki

Zródło: opracowanie własne

Potencjalne zagrożenia środowiska mogące wpływać na obszary objęte ochroną wynikają przede wszystkim z nasilonego ruchu turystycznego, zwłaszcza w sezonie letnim oraz ciągle niewystarczającego stanu infrastruktury turystycznej: wyznaczonych szlaków turystycznych (kładek, ścieżek), miejsc parkingowych, miejsc odpoczynku, koszy na odpady, tablic informujących o zasadach zachowania na danym obszarze. W przypadku Obszarów Chronionego Krajobrazu, zagrożenia wynikają z braku opracowanych planów zadań ochronnych lub planów ochrony stanowiących skuteczne narzędzie do zarządzania tymi obszarami. Takie plany określają m.in. identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony oraz wskazują działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania.

Korytarze ekologiczne są ważnym elementem przyrodniczym umożliwiającym przemieszczanie się organizmów między siedliskami. W skutek działalności człowieka dawniej bardzo rozległe siedliska zwierząt i roślin zostały rozdrobnione i izolowane. Z tego też względu w celu zapewnienia prawidłowego rozwoju gatunków, umożliwiania mu zdobycia pożywienia, ustanowienia terytorium, znalezienia partnera do rozrodu, czy umożliwienia ucieczki przed drapieżnikami jak i zdarzeniami losowymi typu pożar, niezbędne jest połączenie siedlisk terenami umożliwiającymi bezpieczne przemieszczanie się zwierząt. Należą do nich tzw. tereny linowe lasów, terenów porośniętych krzewami lub trawami, które poza możliwościami przemieszczania się dadzą zwierzętom niezbędne schronienie oraz dostęp do pożywienia. Z uwagi na znaczną lesistość obszaru oraz niewielką gęstość zabudowy mieszkalnej Gmina Czeremcha stanowi bardzo korzystne środowisko do życia i przemieszczania się zwierzyny.

Tabela 5. Potencjalne zagrożenia korytarzy ekologicznych

Nazwa	Zagrożenia
Obszar Węzłowy Puszcza Mielnicka (GKPnC-2)	Kolizje istniejącej sieci dróg krajowych z korytarzami ekologicznymi Kolizje istniejącej sieci dróg szybkiego ruchu z korytarzami ekologicznymi Kolizje planowanej sieci dróg Kolizje sieci linii kolejowych
Korytarz Główny Puszcza Białowieska-Puszcza Mielnicka (GKPnC-2B)	Rozwój zabudowy Obszary bezleśne Fragmentacja, utrata i degradacja siedlisk Zwiększenie śmiertelności zwierząt w wyniku kolizji Tworzenie barier ekologicznych utrudniających lub uniemożliwiających przemieszczanie się zwierząt

Zródło: opracowanie własne

Jednym z głównych zagrożeń obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych w tym korytarzy ekologicznych jest m.in. kolizyjność przejęć. Negatywny wpływ dróg i linii kolejowych na łączność ekologiczną powodować może fragmentacje, utratę i degradację siedlisk. Powyższe zjawiska mogą negatywnie wpływać na populację zwierząt chronionych.

Skuteczna ochrona wielu gatunków zwierząt wymaga nie tylko ochrony gatunkowej czy obszarowej. Niezbędne jest również zachowanie, łączności ekologicznej pomiędzy płatami siedlisk dostępnych dla tych zwierząt. Jest to szczególnie ważne w przypadkach gatunków o znacznych wymaganiach przestrzennych, jak np. duże drapieżniki. Zbyt małe i dodatkowo izolowane populacje zagrożone są wyginięciem ze względu na ich niewielką zmienność genetyczną i silny wpływ czynników losowych. Poszczególne gatunki zwierząt przemieszczają się najczęściej wielokrotnie wzdłuż tych samych obszarów – które dobrze znają i które zapewniają im bezpieczeństwo. Korytarze ekologiczne umożliwiają zmniejszenie stopnia izolacji poszczególnych płatów siedlisk i ułatwienie przemieszczania się organizmów pomiędzy nimi, a co za tym idzie, zwiększenie prawdopodobieństwa kolonizacji izolowanych płatów. Korytarze powodują zwiększenie przepływu genów pomiędzy płatami siedlisk zapobiegające utracie różnorodności genetycznej oraz przeciwdziałające depresji wsobnej a także wpływają na obniżenie śmiertelności, szczególnie wśród osobników młodych, wypartych z płatów dogodnych siedlisk, wskutek zachowań terytorialnych.

Wzdłuż korytarzy może odbywać się ekspansja wielu gatunków zwierząt, zwłaszcza związanych z różnymi typami środowisk zarówno leśnych, jak i odkrytych. Korytarz ekologiczny z racji swego przeznaczenia powinien charakteryzować się dobrym stanem środowiska. Korytarze ekologiczne spełniają swoją funkcję jedynie wówczas, gdy są drożne na całej swojej długości. Oznacza to, że na obszarze korytarza ekologicznego musi być zachowany, korzystny z punktu widzenia możliwości przemieszczania określonych gatunków,

układ siedlisk, a istniejące bariery migracyjne nie powinny znacząco wpływać na możliwości ich migracji. W praktyce szereg czynników, zarówno o charakterze naturalnym, jak i przede wszystkim antropogenicznym, powoduje zakłócenie, a nawet przerwanie ich ciągłości i wynikającą z niej fragmentację i izolację siedlisk. W konsekwencji utrudnia to lub uniemożliwia migrację i wymianę osobników pomiędzy populacjami. Czynniki powodujące przerwanie łączności ekologicznej określane są mianem barier ekologicznych. Do potencjalnych barier można zaliczyć:

- infrastrukturę komunikacyjną – przede wszystkim drogi o dużym natężeniu ruchu, ogrodzone drogi ekspresowe i autostrady oraz linie szybkich kolei,
- tereny zabudowane – przede wszystkim rozwój zabudowy wzdłuż dróg, terenów przemysłowych oraz składowisk i innych rozległych obszarów zurbanizowanych,
- infrastrukturę związaną z energetyką, w tym farmy wiatrowe (zagrożenie dla ptaków podczas ich migracji) oraz elektrownie wodne (bariery dla ssaków związanych ze środowiskiem wodnym i innych zwierząt wodnych).

Realizacja zadań zaplanowanych w Programie Ochrony Środowiska nie wpłynie na zachwianie równowagi ekologicznej na obszarach wokół korytarzy i bezpośrednio na ich terenie. Niemniej jednak realizacja zadań *Programu* skupia się m.in. na remontach i przebudowach już istniejących dróg, a więc nie przyczyni się do fragmentacji korytarzy ekologicznych, gdyż nie spowoduje fragmentaryzacji istniejących siedlisk przyrodniczych. Tym samym nie wpłynie na wystąpienie zakłóceń w ich funkcjonowaniu.

Działania inwestycyjne polegające na budowie sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, rozwój gospodarki niskoemisyjnej poprzez rozbudowę sieci ciepłych, działania termomodernizacyjne oraz modernizacja układu komunikacyjnego gminy poprzez m.in. budowę, modernizację istniejących dróg, budowę ścieżek rowerowych itp. dotyczyć będzie terenów już przekształconych urbanistycznie znajdujących się w ośrodkach mieszkaniowych lub w ich pobliżu. Oznacza to, iż działania inwestycyjne określone w *Programie* nie będą oddziaływały negatywnie na komponenty środowiska naturalnego, bądź będą swym oddziaływaniem ograniczone do niezbędnego minimum.

Lasy

Zgodnie z ustawą o lasach z dnia 28 września 1991 r lasem nazywamy grunt o zwartej powierzchni, co najmniej 0,10 ha, pokryty roślinnością leśną (uprawami leśnymi) – drzewami, krzewami oraz runem leśnym. Z uwagi na słabe jakościowo gleby obszar gminy Czeremcha w dużej mierze pokrywają lasy oraz grunty przeznaczone pod zalesienie. Na podstawie danych uzyskanych z GUS z 2015 roku określono, iż powierzchnia lasów zajmuje 5 265,62 ha i stanowią blisko 54,4% ogólnej powierzchni gminy. Wskaźnik lesistości gminy jest wyższy w porównaniu do wskaźnika dla województwa podlaskiego (30,7%) i dla powiatu hajnowskiego (53,3%). Na obszarze gminy występują głównie bory świerkowo-sosnowe i sosnowe oraz w nielicznych miejscach charakterystycznych środowiskowo występują łęgi, grądy, bór mieszany oraz olsy. Większość obszarów leśnych mieści się w II, III i IV klasie drzewostanu.

Działania zawarte w Programie Ochrony Środowiska nie będą negatywnie oddziaływały na obszary leśne.

Wody podziemne i powierzchniowe

Wody podziemne

Badania jakości wód podziemnych w Polsce prowadzone są przez Państwowy Monitoring Środowiska. Na terenie województwa podlaskiego, nie wydzielono JCWPd (Jednolitych Części Wód Podziemnych) zagrożonych nie osiągnięciem dobrego stanu ilościowego wód podziemnych do 2015 roku. W 2012 roku PIG (Państwowy Instytut Geologiczny) przeprowadził badania stanu chemicznego w ramach monitoringu diagnostycznego wód podziemnych także na terenie powiatu hajnowskiego. Najbliżej położonym względem gminy Czeremcha punktem pomiarowym był punkt położony w miejscowości Kleszczele. Punkt został ulokowany na obszarze terenów przemysłowych. Na podstawie przeprowadzonych badań wykazano, iż wody podziemne znajdujące się w punkcie należą do II klasy jakości wód. Ocena wód podziemnych jest wykonywana na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 roku w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz.U. 2016 poz 85.) Zgodnie z Rozporządzeniem III klasa wód zaliczana jest jako – „wody zadowalającej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych lub słabego wpływu działalności człowieka.”

Na terenie gminy Czeremcha w granicach miejscowości Czeremcha funkcjonowało składowisko odpadów komunalnych (zamknięte Decyzją Starostwa Powiatowego w Hajnówce Nr RŚ.7636/5/2009 z dnia 28.12.2009r.) Eksploatacja składowiska odpadów została zakończona z dniem 01.09.2012. Wyniki badań i analiz pobranych prób wody wskazywały na V klasę czystości wody na odpływie ze składowiska.

Zadania określone w Programie Ochrony Środowiska w zakresie ochrony wód podziemnych są zgodne z polityką zasad zrównoważonego rozwoju określoną w Ramowej Dyrektywie Wodnej. Działania pokrywają się w zakresie zaspokojenia zapotrzebowania na wodę ludności, rolnictwa i przemysłu, promowania zrównoważonego korzystania z wód, ochrony wód i ekosystemów znajdujących się w dobrym stanie ekologicznym, poprawy jakości wód i stanu ekosystemów zdegradowanych działalnością człowieka, zmniejszenia zanieczyszczenia wód podziemnych, zmniejszenia skutków powodzi i suszy.

Zagrożenia wód podziemnych wynikają z możliwości przenikania zanieczyszczeń z powierzchni ziemi oraz wód powierzchniowych poprzez ich migrację do warstwy wodonośnej. Wody podziemne zanieczyszczone są różnymi substancjami chemicznymi, najczęściej są to: azotany, fosforany, substancje ropopochodne, chlorki, siarczany i inne. Działalność gospodarcza człowieka związana jest z ingerencją w obieg wód i wywiera wpływ na jakość i ilość zasobów wód podziemnych. Najpowszechniej występującymi przyczynami zanieczyszczeń wód podziemnych są wycieki z nieizolowanych wysypisk odpadów, baz paliwowych i stacji sprzedaży paliw do pojazdów samochodowych. Istotnym źródłem zanieczyszczeń są azotany i fosforany pochodzące ze zbyt intensywnie nawożonych pól ornych zanieczyszczają wody podziemne w wyniku infiltracji wody (są one także przyczyną degradacji

zbiorników wodnych) oraz niewłaściwe stosowanie nawozów naturalnych (głównie gnojowicy).

Wody powierzchniowe

Obszar gminy położony jest w dorzeczu Wisły i zlewni rzeki Bug. Przez teren gminy przepływają ciek wodne: Nurzec, Nurczyk, Sipurka, Brodziec i Pulwa będące rzekami o charakterze nizinny (4 i 5 rzędu) z silnie rozbudowanymi i zatorfionymi dolinami rzeczny. Rzeki przepływające przez obszar gminy zostały silnie zmeliorowane wskutek, czego znacznie obniżył się poziom wód gruntowych. Na obszarze gminy nie występują naturalne zbiorniki wód powierzchniowych, istnieją jedynie małe sadzawki wodne okresowo wysychające.

Rzeki przepływające przez obszar gminy zostały silnie zmeliorowane wskutek czego znacznie obniżył się poziom wód gruntowych. Na obszarze gminy nie występują naturalne zbiorniki wód powierzchniowych, istnieją jedynie małe sadzawki wodne często okresowo wysychające. Badania rzeki Nurzec przeprowadzone w 2007 roku wykazały, iż ogólna ocena jakości wód w 1 profilach odpowiadała IV klasie czystości. Ocena przydatności do bytowania ryb wykazała, że wody rzeki w żadnym z wymienionych profili nie spełniają kryteriów bytowania ryb w warunkach naturalnych. Poddano również ocenie podatność wód na eutrofizację, która wykazała przekroczenie wśród granicznych wskaźników stosowanych przy ocenie eutrofizacji wód powierzchniowych⁸

Wody powierzchniowe na obszarze gminy Czeremcha mają ustrój śnieżno-deszczowy. Maksymalny poziom wód i przepływów przypada na wiosnę w okresie topnienia śniegów. Na obszarach z płytko zalegającą wodą tj. między morenową gliną zwałową występują wody zaskórne i zawieszone o bardzo zmiennej strukturze w ciągu roku. W ostatnich latach obserwuje się postępujący proces obniżenia poziomu wód oraz osuszania podmokłych łągów (Dziadówka i Kahanka) Wobec powyższego gmina nie może dysponować znacznymi ilościami wód. Wody powierzchniowe i podziemne w pierwszej kolejności wykorzystywane są na potrzeby konsumpcyjne mieszkańców gminy.⁹

W 2014 r. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku przeprowadził badania wód na obszarze powiatu hajnowskiego. Podstawą ocen jakości wód było: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 października 2014 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. 2014 r., poz. 1482).

Badanie zrealizowano w biegu głównych rzek powiatu. Żadna z badanych rzek nie znajdowała się na terenie gminy Czeremcha.

Na terenie gminy Czeremcha działają dwie oczyszczalnie ścieków komunalnych. Pierwsza znajduje się przy ul. Dubois, druga przy ul. Fabrycznej.

⁸ Program Ochrony Środowiska dla powiatu hajnowskiego na lata 2012 -2015

⁹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czeremcha

Ponadto na obszarze gminy występują przyzakładowe oczyszczalnie ścieków m.in.

- Oczyszczalnia ścieków w Czeremsze przy ul. Wiśniowej 37a, której właścicielem jest PKP S.A. Użytkowana jest mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków typu BOŚ 50 z . Zgodnie z wydanym pozwoleniem wodnoprawnym z 2012 roku przewiduje się, iż miesięcznie do oczyszczalni trafiać będzie 245m³ ścieków. Oczyszczone ścieki komunalne z w/w oczyszczalni trafiają do rzeki Nurzec w km 88+00 w jej biegu. Ścieki bytowe pochodzą z: dworca kolejowego stacji Czeremcha budynku biurowego, warsztatu, budynku byłego GZP, budynku socjalnego z przychodnią, budynku oczyszczalni ścieków, budynku wiaty urządzeń, hali napraw, magazynu oleju oraz budynków wynajmowanych. Stężenia zanieczyszczeń w odprowadzanych ściekach nie mogą przekraczać: BZT₅- 25 mg O₂/l, zawiesiny ogólne – 35 mg/l, ChZT- 125 O₂/l, WWA- 15mg/l.

Oczyszczalnia ścieków przy ul. Dubois'a typu „Hydrocentrum” średnio przyjmuje ok 120 m³/dobę ścieków, przy jej maksymalnym możliwym obciążeniu 160 m³/dobę. Oczyszczalnia przystosowana jest do odbioru ścieków z wozów asenizacyjnych. Oczyszczalnia przy ul. Fabrycznej maksymalnie jest w stanie przyjąć ok 300 m³/dobę ścieków.

Ścieki z oczyszczalni oczyszczone odprowadzane są kanałem grawitacyjnym do odbiornika, rowu melioracyjnego. Oczyszczalnia ścieków PKP S.A. rocznie do rzeki Nurzec wprowadzi ok 2940 m³ oczyszczonych ścieków.

Ścieki z dwóch działających obecnie oczyszczalni odprowadzane są po oczyszczeniu do rowów melioracyjnych w ilości (łącznie) ok 38 285,6 m³.

Wymienione oczyszczalnie odprowadzają oczyszczone ścieki do rowów melioracyjnych. Niekorzystnym „ubocznym” zjawiskiem oczyszczania ścieków jest powstawanie osadów ściekowych. W samych oczyszczalniach komunalnych w 2014 roku w wyniku oczyszczania ścieków (34 dm³) powstały 4 tony osadów. Uzyskane z oczyszczania ścieków osady ściekowe są deponowane na kompostowniku składowiska odpadów PUK Sp. z o.o. w Hajnówce.

Problem zanieczyszczeń wód powierzchniowych na analizowanym obszarze sprowadza się do zanieczyszczeń lokalnych spowodowanych intensywnym nawożeniem upraw rolnych oraz ściekami komunalnymi. Istotnym źródłem zanieczyszczeń wód powierzchniowych są spływy powierzchniowe z terenów utwardzonych oraz pobliskich terenów rolnych poddawanych chemizacji i nawożeniu. Dodatkowym zagrożeniem są także ścieki socjalno – bytowe pochodzące z gospodarstw domowych – gromadzone w nieszczelnych szambach mogą powodować ogromne zanieczyszczenie wód gruntowych i lokalnych cieków. Istotnym czynnikiem wpływającym na stan sanitarny wód jest brak podłączeń do kanalizacji sanitarnej wszystkich budynków na terenie gminy. Dodatkowym źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych są ścieki z oczyszczalni ścieków.

Sieć ciepłownicza

Na obszarze gminy nie występuje zbiorcza sieć ciepłownicza. Dzieje się tak z powodu luźnej jednorodzinnej zabudowy mieszkaniowej.

Jedynie budynki wielorodzinne skupione w wspólnotach mieszkaniowych korzystają z sieci ciepłowniczych ogrzewając swoje budynki. Wiele wspólnot przeprowadziło modernizację sieci wraz z wymianą kotła oraz termomodernizacją, co przyczynić się ma do zmniejszenia zużycia paliw kopalnych na cele energetyczne.

Sieć gazowa

W Gminie Czeremcha na chwilę obecną nie występuje system zaopatrzenia w gaz sieciowy. Pewna ilość gospodarstw korzysta z gazu płynnego, zaopatrując się indywidualnie w funkcjonujących na terenie gminy punktach sprzedaży gazu płynnego.

Firmą zajmującą się dystrybucją gazu oraz będącą operatorem sieci gazowej w regionie jest Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział w Warszawie. W uzyskanej odpowiedzi na pytanie dotyczące planowanych działań rozbudowy i rozwoju określono, iż w najbliższym czasie PSG Sp. z o.o. nie ma planów gazyfikacji gminy Czeremcha.

Sieć wodno – kanalizacyjna

Scentralizowany system kanalizacji sanitarnej występuje w miejscowości gminnej- Czeremsze oraz w sołectwach Kuzawa, Stawiszce i Połowce. Są to sieci działające w układzie grawitacyjno-pompowym. W 2015 roku ukończono budowę gminnej oczyszczalni ścieków przy ul. Fabrycznej w Czeremsze. W ramach prowadzonej inwestycji wybudowano oczyszczalnię ścieków o średniodobowej wydajności 300m³/dobę. W skład nowopowstałej biologiczno-mechanicznej oczyszczalni ścieków wchodzi budynek technologiczno-socjalny, budynek mechanicznego oczyszczania, budynek punktu zlewnego FEK-PAK wraz ze stacją najazdową, wiata na agregat oraz dwa reaktory typu SBR.

Zapotrzebowanie mieszkańców gminy w wodę pitną realizowane jest z stacji wodociągowej grupowego wodociągu Kuzawa. Źródłem poboru wody jest ujęcie wody podziemnej składające się z 3 studni:

- studnia 1 o głębokości 70m i wydajności eksploatacyjnej 45m³/h, przy depresji S= 9,6m,
- studnia 2 o głębokości 70m i wydajności eksploatacyjnej 53m³/h przy depresji S=10m,
- studnia 3 o głębokości 68m i wydajności eksploatacyjnej również 39 m³/h przy depresji S=7,5m.¹⁰

W roku 2014 w ramach projektu pn. „Budowa infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie Gminy Czeremcha” dzięki dofinansowaniu ze środków Programu Rozwoju obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 została rozbudowana sieć wodociągowa i kanalizacyjna. Zakres prac obejmował budowę sieci kanalizacyjnej przy ulicach: Stawiska, Lipowa, Fabryczna, Boczna, Wiśniowa, Długa, Topolowa, Nowa, Wiejska w Czeremsze, część wsi Stawiszce oraz budowę sieci wodociągowej na odcinku Wólka Terechowska – Pohulanka – Opaka Duża.

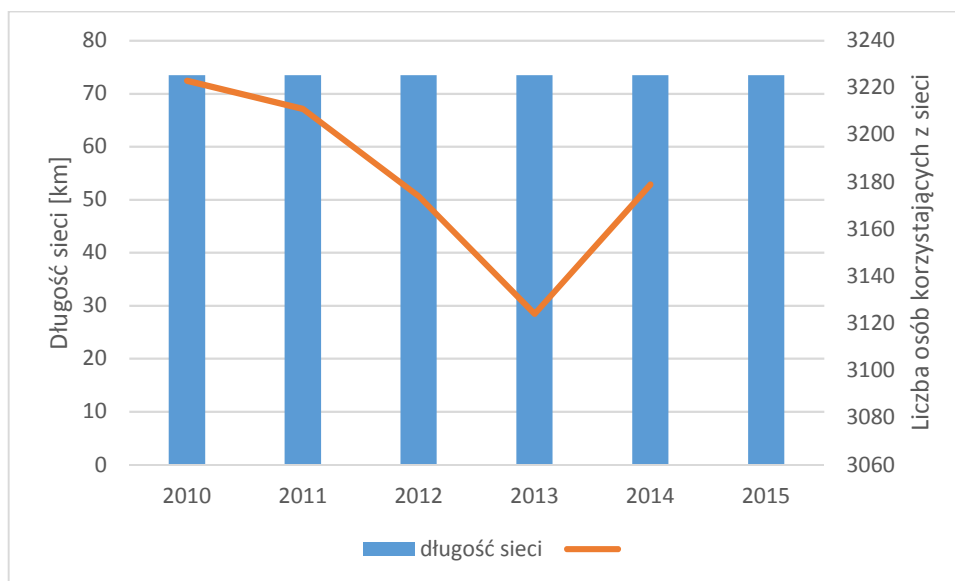
¹⁰ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czeremcha

Sieć wodociągowa systematycznie podlega rozbudowie. Obecnie sieć wodociągowa swym zasięgiem obejmuje blisko 99% ludności gminy.

Na obszarze gminy Czeremcha stan sieci wodociągowej określany jest jako zadowalający. Jakość wód podziemnych pozwala w pełni na bezpieczne pozyskiwanie wody do celów konsumpcyjnych. Działania samorządu przyczyniają się do wzrostu odsetka ludności korzystającego z sieci wodociągowej. Dość powszechnym zjawiskiem jest czerpanie wody z własnych studni głębinowych.

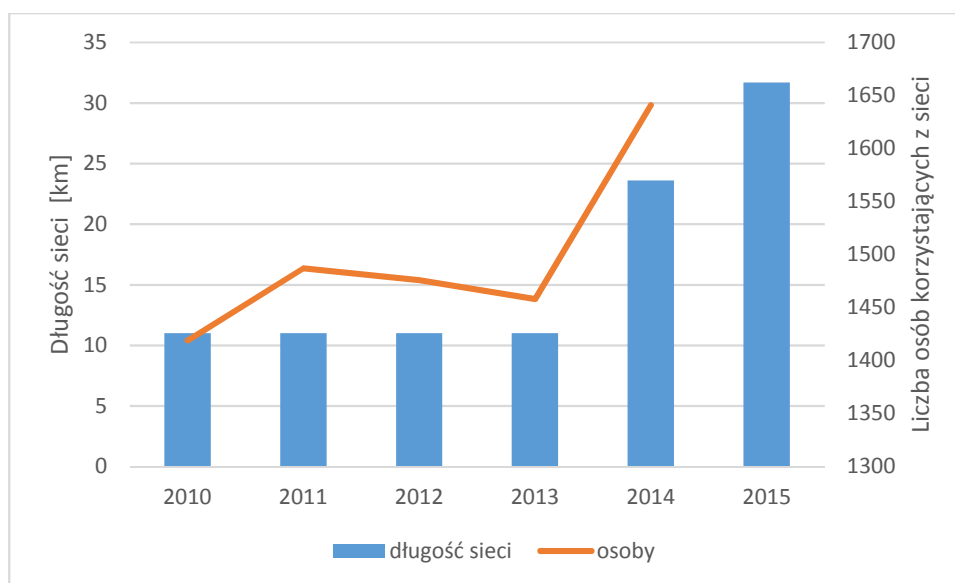
Systematyczny rozwój infrastruktury kanalizacyjnej, zarówno pod względem długości, jak i ilości obiektów przyłączonych wskazuje na postępującą poprawę jakości środowiska wodnego na obszarze gminy. Dzieje się tak z powodu zwiększenia ilości ścieków komunalnych trafiających do gminnych oczyszczalni ścieków. Ze względu na rozproszoną zabudowę mieszkaniową wielu mieszkańców gminy korzysta z przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych (szamb), z których za pomocą wozów asenizacyjnych okresowo są wypompowane ścieki. Ścieki te trafiają do stacji zlewnej w Czeremsze. Zagrożeniem dla środowiska jest celowe rozszczelnienie zbiorników asenizacyjnych. Spowodować to może przedostanie się zanieczyszczeń do gleby i warstw wodonośnych. Skutkować może dużym zagrożeniem dla środowiska naturalnego

Wykres 1. Długość sieci wodociągowej na obszarze Gminy Czeremcha

Źródło: Bank danych lokalnych- dane GUS

Wykres 2. Długość sieci kanalizacyjnej na obszarze Gminy Czeremcha

Źródło: Bank danych lokalnych- dane GUS

Systematyczny rozwój infrastruktury kanalizacyjnej zarówno pod względem długości, jak i przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych, sprawia, iż coraz większa ilość ścieków trafia do oczyszczalni ścieków. W dalszym ciągu planuje się rozbudowę i modernizację sieci kanalizacyjnej i wodociągowej.

Mimo szeroko zakrojonych działań inwestycyjnych sieć wodociągowa jak i kanalizacyjna nie pokrywa w 100% obszaru gminy. Zgodnie z zapisami *Programu* planowany jest dalszy rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, ponadto planowana jest likwidacja zbiorników bezodpływowych. Powyższe działania przyczynić się mają do poprawy stanu jakości środowiska naturalnego.

Powietrze atmosferyczne

Pod względem jakości oceny powietrza, gmina Czeremcha została zaklasyfikowana do strefy powiatu hajnowskiego. Na terenie woj. podlaskiego wyłoniono dwie strefy kontroli jakości powietrza (Aglomeracja Białostocka obejmująca obszar miasta Białystok oraz Strefa Podlaska obejmująca pozostałą część województwa).¹¹ Zmiany podziału województwa podlaskiego na strefy miały związek ze zmianami w systemie pomiarowym jakości powietrza wynikającym bezpośrednio z pięcioletniej oceny jakości powietrza za lata 2005 – 2009, dokonanej na potrzeby transpozycji dyrektywy 2008/50/WE do prawa polskiego, nastąpiły zmiany w ilości stałych punktów pomiarowych, zakresu pomiarów i ilości stref w których dokonuje się oceny jakości powietrza.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń atmosfery na terenie powiatu są rozproszone źródła emisji z sektora komunalno –bytowego, a także zanieczyszczenia komunikacyjne związane z ruchem pojazdów, głównie na trasie Białystok –Hajnówka, Białystok –Bielsk Podlaski - Kleszczele – przejście graniczne Połowce, Hajnówka – Białowieża oraz Hajnówka – Bielsk Podlaski.

¹¹ Ocena poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacja stref województwa podlaskiego w 2015 roku WIOŚ Białystok

Substancjami zanieczyszczającymi, mającymi największy udział w emisji zanieczyszczeń, pochodzącymi głównie z procesów spalania energetycznego są: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pyły. Od środków transportu największy udział w emisji zanieczyszczeń mają tlenki azotu, tlenek węgla i benzen. Według danych GUS w 2013 roku emisja zanieczyszczeń pyłowych ogółem z terenu powiatu wyniosła 103 ton i w porównaniu do poprzedniego roku była ona niższa a na przestrzeni wielolecia obserwuje się trend malejący.¹²

Największe źródła zanieczyszczeń znajdują się w znacznym oddaleniu od granic gminy (Gryfskand Sp. z o.o. oddział w Hajnówce, PGK Białystok- baza magazynowa i rozlewnia gazu płynnego w Hajnówce). Na obszarze gminy nie występują duże zakłady produkcyjne. Wyjątkiem jest Nasycalnia Podkładów w Czeremsze będąca największym pracodawcą w gminie. WIOŚ w Białymstoku nie wymienia tego zakładu jako przekraczającego normy emisyjne, wobec czego jego wpływ na środowisko jest unormowany.

Gmina Czeremcha w swych działaniach inwestycyjnych kładzie główny nacisk na poprawę jakości życia mieszkańców oraz poprawę jakości środowiska naturalnego, w tym jakości powietrza atmosferycznego.

Na przestrzeni kilku ostatnich lat gmina zrealizowała szereg inwestycji mających na celu poprawę efektywności energetycznej w następujących obszarach:

- termomodernizacja budynków znajdujących się pod zarządem gminy,
- wymiana źródeł oświetlenia w punktach oświetlenia publicznego.

Tabela 6. Wykaz prac termomodernizacyjnych przeprowadzonych w obiektach znajdujących się pod zarządem Gminy Czeremcha

Lp.	Nazwa obiektu	Prace termomodernizacyjne
1	Urząd Gminy Czeremcha	Rozbudowa urzędu wraz z ociepleniem i pracami termomodernizacyjnymi (ocieplenie, wymiana okien, nowy dach), wymiana źródła ciepła na kocioł olejowy w 1999 r.
2	Gminny Ośrodek Kultury	Termomodernizacja (ocieplenie, wymiana okien, nowy dach), wraz z rozbudową i wymianą źródła ciepła na kocioł olejowy w 2008 r.
3	Budynek zaplecza technicznego przy boisku ORLIK	Termomodernizacja ocieplenie wraz z wymianą okien, montaż elektrycznego ogrzewania w 2009 r.
4	Budynek mieszkalny (komunalny) wraz z świetlicą przy ul. Fabrycznej 9	Termomodernizacja, montaż nowego źródła ciepła (kocioł na ekogroszek) w 2013 r.

¹² Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o stanie środowiska na terenie powiatu hajnowskiego 2014r.

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY
CZEREMCHA NA LATA 2017 – 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO 2024 ROKU**

5	Gminny Ośrodek Zdrowia	Ocieplenie, wymiana okien w 2014 r.
6	Świetlica wiejska w Bobrowce	Przeprowadzenie prac remontowych wraz z ociepleniem, wymianą okien i montażem nowego źródła ciepła w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podst. danych z Urzędu Gminy Czeremcha

Tabela 7. Przeprowadzone inwestycje w zakresie oświetlenia publicznego

Lp.	Rok wykonania inwestycji	Ilość lamp poddanych inwestycji
1	2006	531
2	2009	14
3	2013	13

Źródło: informacje z Urzędu Gminy Czeremcha

Na terenie gminy Czeremcha obecnie nie funkcjonują instalacje wytwarzające energię elektryczną z odnawialnych źródeł energii.

Gmina w zapisach Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego, jako sugerowane źródło ciepła budynków mieszkalnych podaje gaz ziemny. Jest to jedno z najbardziej ekologicznych paliw kopalnych, z którego spalania do atmosfery uwalniana jest znikoma ilość zanieczyszczeń

Strefa Podlaska posiada trzy stacje pomiarowe ulokowane w Łomży, Suwałkach i Borsukowiznie (powiat sokólski). Najbliżej gminy Czeremcha położona jest stacja pomiarowa w Borsukowiznie oddalonej o ok 75 km.

Stacja pomiarowa prowadzi badania następujących zanieczyszczeń: SO₂, NO₂, NO_x, O₃.

Analizując wyniki pomiarowe poddano klasyfikacji stref dla poszczególnych zanieczyszczeń.

Tabela 8. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń w ocenie rocznej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia

Lp.	Rodzaj zanieczyszczenia	Nazwa strefy	
		Aglomeracja Białostocka	Strefa Podlaska
1	Dwutlenek siarki	Nie przekroczone norm	Nie przekroczone norm
2	Dwutlenek azotu	Nie przekroczone norm	Nie przekroczone norm
3	Pył zawieszony PM10	Przekroczenie norm	Nie przekroczone norm
4	Ołów	Nie przekroczone norm	Nie przekroczone norm
5	Benzen	Nie przekroczone norm	Nie przekroczone norm
6	Tlenek węgla	Nie przekroczone norm	Nie przekroczone norm

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY
CZEREMCHA NA LATA 2017 – 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO 2024 ROKU**

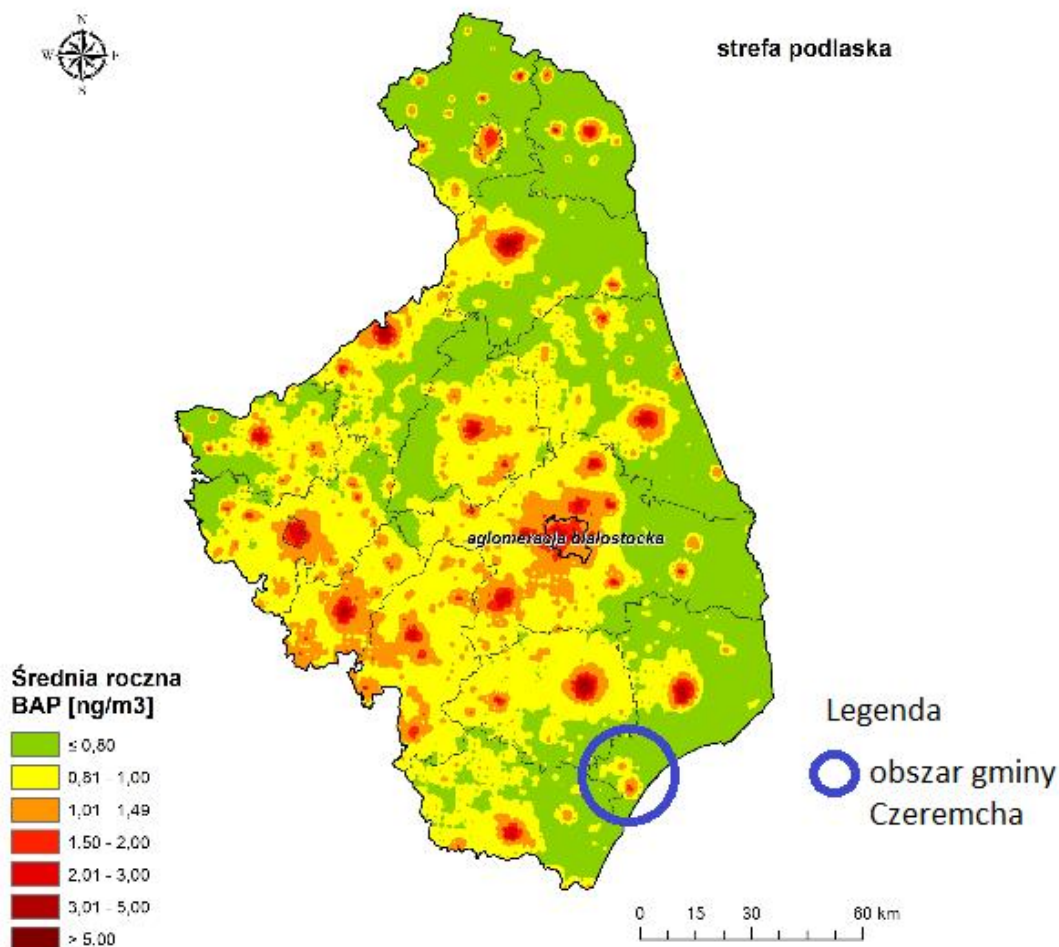
7	Pył zawieszony PM _{2,5}	Przekroczenie norm	Przekroczenie norm
8	Ozon	Przekroczenie norm	Przekroczenie norm
9	Arsen, kadm, nikiel i benzoapiren w PM ₁₀	Nie przekroczone norm B(a)P przekroczenie norm	Nie przekroczone norm B(a)P przekroczenie norm

Źródło: Ocena poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacja stref województwa podlaskiego w 2015 roku WIOŚ Białystok

Na podstawie przeprowadzonych przez WIOŚ w Białymstoku badań i analiz w Strefie Podlaskiej wyróżniono, iż na terenie miast nastąpiło w 2015 roku przekroczenie norm stężenia dopuszczalnego oraz poziomu dopuszczalnego II fazy pyłu zawieszonego PM_{2,5}. Wskazano również na istniejący już od lat problem z dotrzymaniem norm stężeń pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu, co jest szczególnie niekorzystne dla zdrowia.

Tego typu zanieczyszczenia z racji braku ośrodków przemysłowych nie przekraczają norm na obszarze gminy Czeremcha.

Rysunek 5. Mapa przekroczeń norm stężenia benzo(a)pirenu w woj. podlaskim

Źródło: WIOŚ Białystok

Emisja zanieczyszczeń z emitorów na terenie gminy Czeremcha jest klasyczną emisją niską, ze źródeł bytowych, komunikacyjnych oraz przemysłowych. Głównym źródłem zaopatrzenia mieszkańców gminy w ciepło są indywidualne kotłownie i paleniska domowe (w domach jednorodzinnych) oraz sieć ciepłownicza (budynki wielorodzinne wspólnot mieszkaniowych). Według danych WIOŚ (2015 r.) na terenie analizowanego obszaru nie występują zakłady przemysłowe będące największymi emitorami zanieczyszczeń w skali województwa.

Parametry jakościowe powietrza kształtowane są w szczególności poprzez działania podejmowane w sferze transportu. Należy jednak przyjąć, iż niezależnie od realizacji dokumentu poddanego niniejszej ocenie, regulacje prawne w zakresie standardów jakości środowiska oraz prowadzony monitoring środowiska przyczyniać się będą do sukcesywnej poprawy jakości powietrza. Niemniej jednak zakłada się, iż podjęte w ramach *Programu* działania oraz nakłady w sektorze infrastruktury drogowej winny odnieść wymierne pozytywne skutki w postaci zmniejszenia presji antropogenicznej na środowisko w zakresie zarówno źródeł, jak i ładunku substancji odprowadzanych do powietrza. Brak wdrożenia dokumentu spowolni te procesy.

W kwestiach związanych z ochroną powietrza istotną rolę odgrywają termomodernizacje oraz działania związane z poprawą stanu instalacji grzewczych oraz rozpowszechnieniem i rozbudową sieci ciepłowniczej na terenie gminy. Lokalnie mogą występować sytuacje o zwiększonym narażeniu ludzi na podwyższone stężenia zanieczyszczeń w powietrzu spowodowane zwiększoną emisją z energetycznego spalania paliw stałych w paleniskach domowych i wyeksploatowanych kotłowniach (niepełne spalanie), współspalania odpadów.

Na stan jakości powietrza atmosferycznego na terenie gminy Czeremcha mają wpływ zanieczyszczenia pochodzące:

- z procesów spalania paliw – zbiorowe i indywidualne ogrzewanie pomieszczeń – zanieczyszczenia (pył, dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla),
- ze środków transportu kołowego – zanieczyszczenia (węglowodory, tlenek węgla, pył, ołów),
- z procesów produkcyjnych – zanieczyszczenia (wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne i ich pochodne, fluor, pyły, siarkowodór).

Klimat akustyczny

Klimat akustyczny gminy kształtuje głównie komunikacja drogowa. Najistotniejszym źródłem emisji hałasu jest komunikacja samochodowa, głównie na drodze krajowej i w znacznie mniejszym stopniu na drogach powiatowych i lokalnych. Z uwagi na wzrastającą liczbę pojazdów i zwiększające się natężenie ich ruchu można przyjąć, iż na terenie gminy utrzymuje się tendencja wzrostowa natężenia hałasu związanego z ruchem kołowym. Przyczyna uciążliwości jest także zła jakość nawierzchni dróg. Dodatkowo ruch samochodowy jest źródłem wibracji, odczuwalnych w budynkach w bezpośrednim sąsiedztwie drogi. W porze dziennej przeważa ruch samochodów osobowych, ruch samochodów ciężarowych jest minimalny. Mieszkańcy gminy nie są ponadnormatywnie narażeni na źródła hałasu.

Do źródeł hałasu komunikacyjnego zalicza się także hałas kolejowy. Jednak ze względu na położenie oraz częstotliwość przejazdu taboru kolejowego nie jest poważnym źródłem hałasu.

Najbardziej odczuwalny jest wzdłuż linii kolejowych oraz w pobliżu stacji kolejowych, szczególnie w porze nocnej. Uciążliwość ta zależy w dużym stopniu od częstotliwości przejazdów pociągów, ich prędkości, stanu torowiska oraz usytuowania torowiska (nasyp, wykop). Z danych WIOŚ w Białymstoku, wynika, iż obszar gminy Czeremcha nie posiada rozpoznania pomiarowego natężenia hałasu komunikacyjnego. Prawdopodobnie uciążliwość akustyczna komunikacji samochodowej jest nieznaczna. Ponadto źródła hałasu na obszarze opracowania stanowią obiekty produkcyjno – usługowe stanowiące zagrożenie o charakterze lokalnym. W obrębie zabudowy wiejskiej hałas powody ruchem lokalnym oraz pracą maszyn i urządzeń rolniczych.

Rysunek 6. Mapa głównych szlaków komunikacyjnych na terenie gminy Czeremcha

Źródło: <https://www.google.pl/maps/place/Czeremcha/@52.527824,23.3770509,12z/data=!4m2!3m1!1s0x47204a679cb30261:0xb19125e7090bb538>

Promieniowanie elektromagnetyczne

W 2015 roku WIOŚ w Białymstoku zrealizował program badań pól elektromagnetycznych opracowany zgodnie z Programem Państwowego Monitoringu Środowiska województwa podlaskiego na lata 2013-2015. Program zakładał organizację sieci pomiarowej na obszarach dostępnych dla ludności tj. w dzielnicach lub osiedli miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys. oraz w pozostałych miastach i na terenach wiejskich.

Pomiary przeprowadzono w 33 punktach na terenie całego województwa podlaskiego, w tym 2 punkty na terenie powiatu hajnowskiego. Jeden z punktów ulokowany został w sąsiadującej gminie Kleszczele.

Na podstawie przeprowadzonych pomiarów stwierdzono, iż w 2015 roku we wszystkich punktach pomiarowych, jak również w punktach badanych w latach poprzednich nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych określonych w rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz.U. Nr 192, poz. 1883) i wynoszącej 7 V/m dla badanych częstotliwości.

Gospodarka odpadami

Na terenie gminy Czeremcha w pobliżu miejscowości Czeremcha, tuż przy drodze krajowej nr 66 od 1978 roku funkcjonowało składowisko odpadów komunalnych. Składowisko decyzją Starostwa Powiatowego w Hajnówce Nr RŚ.7636/5/2009 z dnia 28.12.2009r. zostało zamknięte z dniem 01.09.2012 roku.

Składowisko odpadów zajmowało powierzchnię 1,5 ha, eksploatowano jedną kwaterę o pojemności 25 000 m³, w chwili zamknięcia składowiska było ono wypełnione w ok 64%. (16 000 m³ odpadów wraz z warstwą izolacyjną) Składowisko odpadów zostało poddane rekultywacji. Przewidziany termin zakończenia rekultywacji określa się na 30 września 2017 roku.

Zgodnie z nową ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tekst jednolity Dz.U. z 2016 r poz. 250) Gmina obowiązana jest do zorganizowania odebrania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości na których zamieszkują mieszkańcy. Gmina nie objęła odbiorem odpadów komunalnych od właścicieli na których nie zamieszkują mieszkańcy. Z tych nieruchomości właścicieli zobowiązani są do zawierania umów indywidualnie (43 podmioty posiadające indywidualne umowy na odbiór odpadów). Odbiór odpadów zebranych w sposób selektywny od właścicieli zamieszkałych nieruchomości odbywa się raz w miesiącu. Mieszkańcy gminy mogą przekazywać swe odpady w frakcjach segregowanych lub nie segregując odpadów, co zwiększa opłatę za odbiór odpadów.

Na terenie Gminy utworzony został Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów przy ul. Duboisa, który przyjmuje od właścicieli nieruchomości zamieszkałych na terenie Gminy Czeremcha wysegregowane odpady komunalne takie jak:

- opakowania z metali,
- odpady wielomateriałowe,

- odpady zawierające pozostałości substancji niebezpiecznych lub nimi zanieczyszczone,
- zużyte opony,
- baterie, akumulatory,
- szkło,
- tworzywa sztuczne,
- papier i tektura,
- tekstylia,
- leki przeterminowane,
- odpady wielkogabarytowe,
- zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne,
- odpady budowlane i rozbiórkowe stanowiące odpady komunalne (pochodzące z prac remontowo budowlanych przeprowadzanych samodzielnie w gospodarstwie domowym).

Stan i sposób działania systemu gospodarki odpadami na terenie gminy Czeremcha działa w sposób poprawny. Analizując prognozy liczby ludności oraz stan świadomości ekologicznej mieszkańców gminy należy przypuszczać, iż ilość odbieranych odpadów będzie się co roku zmniejszać. Zakłada się, że systematyczny wzrost świadomości mieszkańców na temat segregacji odpadów przyczyni się do zwiększenia udziału odpadów poddanych wtórnemu wykorzystaniu.

Jednym z głównych problemów gminy są dzikie wysypiska śmieci, które mimo wejścia w życie systemu gospodarki odpadami nie zniknęły. Problem jest widoczny szczególnie w pobliżu osiedli mieszkaniowych oraz wzdłuż drogi krajowej.

Działania podejmowane przez gminę Czeremcha w perspektywie długoterminowej przyczynić się mają do dalszego ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów, zwiększenia poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych przekazywanych do składowania. Ponadto działania gminy obejmują akcje informacyjne wśród mieszkańców gminy w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w szczególności w zakresie selektywnego odpadów komunalnych.¹³

Z analizy zebranych podczas inwentaryzacji danych o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania oraz zgłoszonych informacji wynika, iż pod koniec 2006 roku azbest występował na terenie 450 nieruchomości gminy Czeremcha. Na terenie gminy dominują wyroby zawierające azbest w postaci płyt azbestowo-cementowych falistych. Na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy w Czeremsze określa się, iż na dzień 25.07.2016 r na terenie gminy Czeremcha znajduje się jeszcze ok 1256,7 Mg wyrobów zawierających azbest.

Większość wyrobów azbestowych znajduje się w posiadaniu osób fizycznych. Usuwanie pokryć dachowych i innych materiałów budowlanych zawierających azbest będzie procesem długotrwałym i kosztownym, który musi być rozłożony na wiele lat, realizowanym ze szczególnym zachowaniem bezpieczeństwa i higieny pracy. W związku z tym problem

¹³ Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Czeremcha za 2015 rok

pogarszania się stanu technicznego wyrobów azbestowo – cementowych, w miarę upływu czasu będzie narastać. Jest to ważny argument na rzecz rozpowszechniania, stosowania i egzekwowania właściwych, bezpiecznych metod eksploatacji, usuwania, transportu i unieszkodliwiania odpadów powstałych z tych wyrobów oraz uświadamiania ludności jakie zagrożenia niesie ze sobą azbest.

Na terenie gminy Czeremcha nie występują stałe (funkcjonujące mimo braku pozwoleń i niespełnienia norm i standardów) nielegalne składowiska odpadów, a w przypadku pojawienia się miejsc nielegalnego składowania odpadów, na bieżąco są podejmowane kroki zmierzające do ich likwidacji. Ustalenia *Programu* zakładają włącznie społeczeństwa w akcje na rzecz *Sprzątania świata* (Edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży). Aktywny udział w tego typu działaniach przyczynia się do podnoszenia świadomości ekologicznej kształtując prośrodowiskowe postawy oraz uwrażliwiając społeczeństwo na kwestie związane z właściwą i racjonalną gospodarką odpadami. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców stanowi jedną z najskuteczniejszych metod ograniczania negatywnego oddziaływania nielegalnych składowisk na środowisko.

Wśród głównych zagrożeń środowiska, związanych z gospodarką odpadową należy wymienić: niewłaściwe przechowywanie odpadów stałych, niekontrolowanie wprowadzania odpadów do środowiska, nieznaczny udział osób segregujących odpady.

Usuwanie pokryć dachowych i innych materiałów budowlanych zawierających azbest będzie procesem długotrwałym i kosztownym, który musi być rozłożony na wiele lat, realizowanym ze szczególnym zachowaniem bezpieczeństwa i higieny pracy. W związku z tym problem pogarszania się stanu technicznego wyrobów azbestowo – cementowych, w miarę upływu czasu będzie narastać. Jest to ważny argument na rzecz rozpowszechniania, stosowania i egzekwowania właściwych, bezpiecznych metod eksploatacji, usuwania, transportu i unieszkodliwiania odpadów powstałych z tych wyrobów oraz uświadamiania ludności jakie zagrożenia niesie ze sobą azbest.

Działania określone w Programie Ochrony Środowiska przyczynią się do poprawy stanu środowiska w zakresie gospodarki odpadami.

7. Określenie, analiza i ocena istniejącego stanu środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji zadań określonych w Programie Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku

Program Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha jest dokumentem, który określa cele, zadania oraz zawarte w nich działania inwestycyjne i nie inwestycyjne dążące do rozwoju obszaru gminy Czeremcha. Określone w *Programie* cele są zgodne celami określonymi w dokumentach strategicznych nadrzędnych, tj. na szczeblu powiatowym, wojewódzkim, krajowym i międzynarodowym.

Określenie wariantu „0”, czyli brak realizacji celów założonych w projekcie *Programu* stanowić będzie punkt odniesienia dla oceny stanu środowiska lub identyfikacji i waloryzacji oddziałujących na nie czynników w wariantcie zakładającym realizację wszystkich celów Programu Rozwoju.

W przypadku braku realizacji założeń *Programu* domniemywać można, iż nastąpi pogorszenie stanu środowiska wskutek zaniechania realizacji działań ukierunkowanych na poprawę jakości środowiska. Brak realizacji założeń *Programu* przyczyniać się będzie do występowania negatywnych tendencji w zakresie korzystania ze środowiska. Wśród najistotniejszych negatywnych zmian wywołanych brakiem realizacji projektu *Programu* można wymienić:

- wzrost niekorzystnych oddziaływań, takich jak emisja zanieczyszczeń do powietrza, nasilenie hałasu i wibracji wynikających z intensywnego ruchu komunikacyjnego, złego stanu nawierzchni dróg, spadek dynamiki i zakresu prac procesów związanych z modernizacją istniejącej infrastruktury drogowej,
- wzrost presji na środowisko oraz pogorszenie jego stanu w wyniku braku wprowadzania nowoczesnych rozwiązań, o zdecydowanie mniejszym negatywnym oddziaływaniu na środowisko niż obecnie, w zakresie infrastruktury technicznej, w tym między innymi: budowa lub modernizacja infrastruktury wodno – ściekowej,
- zwiększenie zagrożeń nadzwyczajnych powierzchni ziemi i środowiska gruntowo wodnego spowodowane skutkami katastrof drogowych (będących wynikiem braku poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego lub pogarszania się istniejącego stanu, w wyniku wzrostu natężenia ruchu, przy jednoczesnym złym stanie technicznym dróg) oraz skutkami katastrof kolejowych powodowanych przewozem ładunków niebezpiecznych, dewastacja terenów zieleni oraz ich zaśmiecanie wynikające ze wzrostu antyekologicznych postaw społeczeństwa,
- brak działań aktywizujących, edukacyjnych, socjalnych przyczynić się może do stagnacji gospodarczej gminy, zacofania i postępującego wykluczenia społecznego mieszkańców gminy.

Potencjalne zmiany aktualnego stanu środowiska są funkcją czasu, środków finansowych pozostających w dyspozycji budżetu państwa, samorządów i podmiotów gospodarczych oraz aktywności w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych w tym dotacji z UE, przeznaczanych na cele rozwojowe infrastruktury i ochronę środowiska, a także ewolucję ekosystemów i gatunków, w tym sukcesję.

Brak realizacji założeń *Programu* przyczyni się do sytuacji, w której w mniejszym stopniu oraz wolniej przebiegać będą procesy związane z modernizacją istniejącej oraz budową nowej infrastruktury technicznej, co w przypadku przestarzałych technologii lub awaryjności urządzeń w wyniku ich technicznego zużycia może stwarzać zagrożenia dla środowiska.

Rozpatrując negatywne i pozytywne skutki, jakie może wywołać wybór wariantu „0” stwierdza się, iż korzystniejszym rozwiązaniem dla środowiska przyrodniczego jest realizacja określonych działań analizowanego *Programu*. Niemniej jednak należy zaznaczyć, iż wszystkie prace, w szczególności związane z robotami budowlanymi powinny być prowadzone z poszanowaniem środowiska, przez co na etapie budowy negatywne oddziaływanie będzie miało jedynie charakter chwilowy.

8. Określenie, analiza i ocena stanu środowiska na obszarach objętych znacznym oddziaływaniem

Zadaniem władz samorządowych jest wdrażanie ustalonych w Programie Ochrony Środowiska obszarach priorytetowych celów długo- i krótkoterminowych wraz z zawartymi w nich działaniami. Realizacja celów i określonych działań może przyczynić się do poprawy stanu konkretnych elementów środowiska, i tym samym do poprawy jakości życia mieszkańców. Największy odsetek planowanych inwestycji na najbliższe lata na terenie gminy Czeremcha stanowią inwestycje z zakresu komunikacji drogowej, gospodarki wodno-ściekowej, inwestycji niskoemisyjnych, oraz edukacyjnych.

W skutek analizy zadań realizowanych w ramach poszczególnych celów zidentyfikowano rodzaje działań mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Wszystkie planowane przedsięwzięcia charakteryzują się ograniczonym terytorialnie oddziaływaniem na środowisko. Zasięg oddziaływania inwestycji będzie oddziaływaniem chwilowym związanym z budową lub modernizacją danej infrastruktury. Finalne oddziaływanie będzie skutkowało długotrwałą poprawą stanu środowiska na danym terenie.

Dokonując analizy istniejącego stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem, zwrócono szczególną uwagę czy na terenie gminy występują obszary podlegające ochronie prawnej na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2015, poz. 1651 z późn. zm). Na podstawie analiz określono, iż na terenie gminy w jej północno-wschodniej części występuje Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy Białowieskiej o powierzchni 550 ha co stanowi 5,6 % powierzchni gminy.

Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem będzie możliwy do określenia, na etapie przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko konkretnych projektów inwestycyjnych, na podstawie której wydawane zostaną decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach.

9. Określenie, analiza i ocena istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu

Niniejszy rozdział zawiera opis i charakterystykę problemów środowiskowych gminy Czeremcha. Główne problemy zostały zidentyfikowane na podstawie analizy stanu środowiska dokonanej w rozdziale 6. *OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA.*

Stan gleb na obszarze gminy podlega znacznym przemianom antropogenicznym. Ze względu na zabudowę mieszkaniową oraz rolnicze użytkowanie terenu gleby są intensywnie eksploatowane. Mimo to stan gleb określa się jako dobry. Zagrożenie stanowią potencjalne możliwości zanieczyszczenia gleb substancjami ropopochodnymi z transportu oraz niekontrolowane zanieczyszczenia gleby ściekami komunalnymi jak i przemysłowymi oraz chemizacja rolnictwa.

Właściwa eksploatacja surowców naturalnych powinna odbywać się z poszanowaniem środowiska naturalnego, ponieważ wykorzystanie gospodarcze zasobów kopalin stoi często w konflikcie z pozostałymi zasobami przyrody. Kształtowanie polityki w zakresie ich zagospodarowania wymaga wspólnych działań podmiotów gospodarczych, samorządu gminy oraz organów administracji publicznej.

Krajobraz gminy Czeremcha nie posiada szczególnych walorów przyrodniczych. Przeważają powierzchnie płaskie z lekkimi wzniesieniami. Znaczną powierzchnię gminy pokrywają lasy iglaste oraz pola uprawne i łąki. Na terenie gminy przeważa krajobraz typowo wiejski. Jedynie miejscowość Czeremcha posiada stosunkowo zwartą zabudowę mieszkalną wraz z kilkoma kompleksami budynków wielorodzinnych. W głównej mierze są to budynki cztero-kondygnacyjne. Krajobraz gminy w całości został przekształcony przez człowieka poprzez zabudowę mieszkaniową, przemysłową oraz ciągi komunikacyjne. Planując kolejne działania inwestycyjne należy szczególnie dbać o to, aby nie utracić cennych walorów przyrodniczych na obszarach nieurbanizowanych (szczególnie obszar północno-wschodni gminy porośnięty lasem typu „puszczańskiego”). Jest to trudne zadanie, pociągające za sobą często konflikty społeczne. Pogodzenie ochrony przyrody z rozwojem gospodarczym jest tutaj zarówno szczególnie istotne, jak i trudne.

Głównym zagrożeniem jakości wód powierzchniowych i podziemnych są potencjalne awarie przemysłowe w zakładach zlokalizowanych na obszarze gminy, oraz niedostatecznie rozbudowana sieć wodociągów i kanalizacji. Ze względu na stopień melioracji i obniżanie poziomów wód gruntowych zagrożone mogą stać się ujęcia wód podziemnych. W tym celu należy brać pod uwagę ulokowanie nowych punktów poboru wody dla ludności. Nie do końca uporządkowana gospodarka ściekowa, oraz rolnictwo i hodowla bydła (gnojowica) są głównymi przyczynami zanieczyszczenia i postępującej eutrofizacji wód (pobliski zbiornik sąsiedniej gminy Repczyce).

Analiza wyników pomiarów prowadzonych w ramach monitoringu stanu powietrza na obszarze strefy podlaskiej wykazuje relatywnie niski i stabilny poziom zanieczyszczeń powietrza. W strefie podlaskiej, na której obszarze położona jest gmina Czeremcha, wystąpiły przekroczenia poziomów (w Łomży i Łapach): dopuszczalnego PM_{2,5} i benzo(a)pirenu. Aczkolwiek z uwagi na znaczne oddalenie Gminy Czeremcha od wspomnianych miast oraz na znacznie luźniejszą zabudowę mieszkaniową, na terenie Gminy nie będą występowały przekroczenia zanieczyszczeń. Główną przyczyną wystąpienia przekroczeń była wzmożona emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunalnych spowodowana niekorzystnymi warunkami klimatycznymi w okresie zimowym. Przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu związane są ze słabej jakości materiałem grzewczym spalany w zbyt niskiej temperaturze. Strefę podlaską zaklasyfikowano do opracowania programu ochrony powietrza w celu redukcji stężeń pyłu PM_{2,5} i benzo(a)pirenu. Obowiązek ustawowy sporządzenia programów ochrony powietrza spoczywa na zarządzie województwa, a jego realizacja na władzach powiatów, bądź gmin.

Głównym źródłem zakłóceń klimatu środowiska jest hałas pochodzący z komunikacji drogowej i kolejowej. Hałas przemysłowy praktycznie nie występuje. Wraz z przebudową drogi krajowej w pobliżu zabudowań mieszkalnych zamontowano ekrany akustyczne, które wpływają na zmniejszenie poziomu odbieranego hałasu przez okolicznym mieszkańców.

Konieczna jest realizacja zadań w zakresie odnawialnych źródeł energii, obejmujących zarówno instalacje urządzeń, jak również edukację społeczeństwa.

Na terenie gminy Czeremcha, istnieje bardzo niski poziom zagrożenia wystąpieniem poważnej awarii przemysłowej.

Odpady wytworzone na terenie gminy Czeremcha odbierane są przez PUK Sp. z o.o. Hajnówka, które obsługiwało w 2015 roku 1218 nieruchomości oraz MPO Białystok posiadające 6 umów na odbiór odpadów na obszarze gminy Czeremcha. W najbliższym obszarze gminy nie występuje instalacja do termicznego przekształcania odpadów komunalnych. Znacznym problemem władz gminy jest występowanie dużej ilości azbestu i wyrobów zawierających azbest przeznaczonych do usunięcia.

Z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, wśród najistotniejszych problemów środowiskowych należy wymienić:

- Niewystarczający stan techniczny dróg – systematyczny wzrost hałasu pochodzenia komunikacyjnego,
- Presja turystyki na zasoby przyrodnicze (wody, gleby, powietrze, krajobraz), przebiegająca w sposób niekontrolowany wpływa na stopniową degradację i dewastację zasobów,
- Niewystarczający stopień zwodociągowania i skanalizowania wpływa niekorzystnie na stan zdrowia mieszkańców, jak również oddziałuje na środowisko (np. nieuszczelnione szamba przydomowe zanieczyszczają wody podziemne),
- Zanieczyszczenia wód spływem powierzchniowym z terenów rolniczych oraz wodami z oczyszczalni ścieków,
- Emisja zanieczyszczeń do powietrza pochodząca z indywidualnych źródeł ciepła opalanych odpadami komunalnymi – podnosi zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego,
- Nasilające się konflikty społeczne ograniczające rozwój techniczny, technologiczny i gospodarczy, niesprzyjające postępowi cywilizacyjnemu.

10. Określenie, analiza i ocena celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania programu

Podstawą opracowania przedmiotowej Prognozy są dokumenty zestawione w Tabeli nr. 1 niniejszego opracowania. Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku uwzględnia

cele ochrony środowiska ustanowione na poziomie międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym. Świadczą o tym zapisy *Programu* w zakresie priorytetów, których realizacja ma doprowadzić do poprawy stanu przyrody, efektywniejszego wykorzystania zasobów i walorów środowiska w rozwoju społeczno – gospodarczym. Dążenia te mają jednocześnie służyć zachowaniu dóbr przyrody przyszłym pokoleniom, a także sprzyjać rozwojowi gospodarczemu i poprawie atrakcyjności regionu. Realizacja celów z zakresu rozbudowy infrastruktury ochrony środowiska powinna umożliwić osiągnięcie standardów określonych dyrektywami Unii Europejskiej i wynikających z Traktatu Akcesyjnego.

Realizacja celów operacyjnych zdeterminowana jest realizacją określonych zadań przypisanych w ramach poszczególnych celów. W Strategii określono również zasady monitoringu sposobów jej realizacji.

11. Określenie, analiza i ocena przewidywanego znaczącego oddziaływania, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na poszczególne komponenty środowiska

Program Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku nie jest aktem prawa miejscowego co oznacza, że jego zapisy nie są wiążące dla postanowień samorządu. Ponadto *Program* nie jest dokumentem szczegółowym. Dokument ten opisuje w sposób ogólny cele, zadania i działania, których realizacja przyczynić się ma do zrównoważonego rozwoju obszaru gminy, poprawy jakości życia społeczeństwa oraz poprawy jakości środowiska naturalnego. *Prognoza* natomiast określa w sposób ogólny wszelkie zagrożenia i korzyści wynikające z realizacji zapisów Programu Ochrony Środowiska.

Projektowany Program Ochrony Środowiska określa priorytety i politykę rozwojową w zakresie ochrony środowiska naturalnego na terenie gminy. Podstawowym celem sporządzania niniejszej *Prognozy* jest wskazanie potencjalnych skutków realizacji ustaleń Programu Ochrony Środowiska. Ze względu na znaczny stopień ogólności sformułowań w zakresie priorytetów zawartych w dokumencie, możliwe jest dokonanie ogólnej ich oceny. Dla wszystkich przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko nakłada obowiązek sporządzenia takiego dokumentu. W związku z tym szczegółowa analiza wpływu poszczególnych inwestycji zostanie przeprowadzona w ramach procedury oceny oddziaływania na środowisko. W ramach procedury OOS przeanalizowane zostaną rozwiązania alternatywne dla poszczególnych inwestycji, a także ewentualne działania minimalizujące negatywny wpływ na środowisko.

Przedstawiona w załączniku nr 1 Kartograficzna analiza ocen oddziaływania na środowisko zawiera w sobie jedynie działania inwestycyjne, których zasięg jednoznacznie da się określić. Zakres działań określonych w Programie Ochrony Środowiska pokrywa się w znacznym stopniu z zapisami Studium oraz obowiązującymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego.

Przewiduje się, iż oddziaływania wymienionych w niej działań ograniczać się będą do najbliższego obszaru. Nie przewiduje się negatywnych oddziaływań na komponenty środowiska.

Działania obejmujące swym zasięgiem cały obszar administracyjny gminy nie zostały ujęte w analizie kartograficznej ze względu na ich szeroki zakres oraz brak możliwości konkretnego wskazania lokalizacji inwestycji na terenie gminy. Są to m.in.:

- Wymiana źródeł ciepła z węglowych na niskoemisyjne,
- Organizacja akcji edukacyjnych i informacyjnych o szkodliwości spalania odpadów w piecach domowych,
- Wykorzystanie OZE w pozyskiwaniu energii,
- Realizacja ustaleń uchwalonego Planu Gospodarki Niskoemisyjnej,
- Zakup niskoemisyjnych pojazdów (autobus szkolny) z normą emisji EURO VI,
- Wymiana węglowych źródeł ciepła na OZE,
- Promocja i wsparcie w uzyskaniu dofinansowania na nowoczesne technologie wykorzystujące OZE dla osób fizycznych,
- Organizowanie akcji edukacyjnych i informacyjnych zwiększających świadomość mieszkańców gminy na temat zalet korzystania z OZE,
- Instalacja kolektorów słonecznych w budynkach prywatnych mieszkańców gminy,
- Przeprowadzenie prac termomodernizacyjnych w wybranych budynkach wspólnot mieszkaniowych i gminnych (izolacja stropów i skosów dachu, ocieplenie ścian budynków, wymiana drzwi i okien, montaż instalacji OZE, wymiana źródeł ciepła i docieplenie ciągów przyłączeniowych),
- Promocja i wsparcie w uzyskaniu dofinansowania na nowoczesne technologie wykorzystujące OZE dla wspólnot mieszkaniowych oraz prywatnych inwestorów,
- Planowanie przestrzenne oparte na zagęszczeniu istniejącej zabudowy,
- Lokalizacja systemów przesyłowych linii napowietrznych w znacznym oddaleniu od obszarów zamieszkałych,
- Rozwój systemów zaopatrzenia w energię elektryczną zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
- Organizacja akcji edukacyjnych i informacyjnych mających na celu racjonalizację zużycia wody na cele konsumpcyjne i przemysłowe,
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków,
- Organizowanie akcji edukacyjnych w celu ograniczenia stosowania nawozów w rolnictwie oraz promocji rolnictwa ekologicznego,
- Akcje informacyjne i lobbingsowe w celu pozyskania inwestorów w zakresie rozbudowy sieci gazowej,
- Działania edukacyjne i informacyjne na temat szkodliwości azbestu,
- Dalsza konsekwentna realizacja zapisów Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terenie gminy Czeremcha na lata 2007-2032,
- Wsparcie finansowe dla osób niezdolnych w zakresie zastąpienia azbestowych pokryć dachowych pokryciami nieszkodliwymi,

- Kontrola mieszkańców pod kątem posiadania podpisanych umów z odbiorcami odpadów,
- Likwidacja „dzikich wysypisk odpadów”,
- Akcje edukacyjne i informacyjne na temat sposobów segregacji odpadów,
- Zachęty dla mieszkańców segregujących odpadów,
- Zwiększenie zaangażowania lokalnych społeczności w akcje sprzątania świata ,
- Działania edukacyjne i informacyjne na rzecz ochrony przyrody ,
- Rozwój sieci szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych,
- Zagęszczanie istniejącej zabudowy mieszkaniowej w obrębie istniejących jednostek osadniczych,
- Odpowiedzialne planowanie przestrzenne terenów zurbanizowanych,
- Przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej na obszarze gminy Czeremcha,
- Nawiązanie wzajemnej współpracy z organizacjami lokalnymi w zakresie promocji postaw ekologicznych społeczeństwa,
- Organizowanie akcji zbierania odpadów segregowanych wśród dzieci i młodzieży z końcowym przyznaniem nagród,
- Aktywizacja społeczeństwa poprzez akcje informacyjne,
- Monitoring potencjalnych zagrożeń;

Poniżej dokonano oceny skutków realizacji Programu Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 roku. Określając poszczególne oddziaływania odniesiono się do realizacji celów długo- i krótkookresowych założonych w omawianym dokumencie oraz przypisane im działania. Wyniki analizy oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska oraz obszary Natura 2000 przedstawiono w postaci macierzy interakcji. Przy ocenie poszczególnych działań wzięto również pod uwagę wzajemne zależności poszczególnych elementów środowiska oraz ich oddziaływanie między sobą. Szczególny nacisk położono na oddziaływanie przyjętych działań na obszary cenne przyrodniczo w tym Natura 2000 zlokalizowane w znacznym oddaleniu od granic gminy. Oddziaływanie przedsięwzięć na obszary Natura 2000 zostało uwzględnione z uwagi na połączenie korzyści ekologicznych występujących na terenie gminy Czeremcha z obszarami Natura 2000 gmin sąsiednich. Za pomocą matrycy przeanalizowano oddziaływania: pozytywne, negatywne, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe, bezpośrednie, pośrednie, wtórne i skumulowane na poszczególne elementy środowiska zgodnie z art. 51 ust.2.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY CZEREMCHA NA LATA 2017 – 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO 2024
ROKU

Tabela 9. Wyniki analizy przewidywanych oddziaływań projektowanego dokumentu

Działania	Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Rośliny	Zwierzęta	Ludzie	Woda	Powietrze	Pow. ziemi	Krajobraz	Klimat	Klimat akustyczny	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Priorytet ekologiczny: Ochrona klimatu i jakości powietrza														
Cel długoterminowy: Poprawa jakości powietrza														
Cel krótkoterminowy: Ograniczenie emisji zanieczyszczeń w tym redukcja emisji gazów cieplarnianych														
Wymiana źródeł ciepła z węglowych na niskoemisyjne	+/D	0	+/W	0	+/D	+/Sk	+/Sk	+/P	0	+/Sk	-/Ch	+/D	+/D	+/D
Organizacja akcji edukacyjnych i informacyjnych o szkodliwości spalania odpadów w piecach domowych	+/D	+/D	0	0	0+/D	+/D	+/Sk	0	0	+/D	0	+/D	0	0
Wykorzystanie OZE w pozyskiwaniu energii	0	0	0	0	+/Wt	0	+/D	0	0	+	0	+	0	0
Realizacja ustaleń uchwalonego Planu Gospodarki Niskoemisyjnej	+/D	+/D	+/D	+/D	+/D	+/D	+/D	+/D	+/D	+/D	+/D	+/D	+/D	+/D
Cel krótkoterminowy: Ograniczenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z transportu														
Modernizacja i rozbudowa infrastruktury drogowej	-/Ch	-/Ch	0	-/W	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+
Zakup niskoemisyjnych pojazdów (autobus szkolny) z normą emisji EURO VI	0	0	0	0	+	0	+	0	0	+	+	0	0	0
Cel długoterminowy: Rozwój inwestycji w OZE														
Cel krótkoterminowy: Upowszechnienie OZE w budownictwie jednorodzinnym														
Wymiana węglowych źródeł ciepła na OZE	0	0	0	0	+/D	0	+/D	0	0	+	0	+	0	0
Promocja i wsparcie w uzyskaniu dofinansowania na nowoczesne technologie wykorzystujące OZE dla osób fizycznych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Organizowanie akcji edukacyjnych i informacyjnych zwiększających świadomość mieszkańców gminy na temat zalet korzystania z OZE	0	0	0	0	+/D	0	0	0	0	+/Wt	0	0	0	0
Instalacja kolektorów słonecznych w budynkach prywatnych mieszkańców gminy														
Cel krótkoterminowy: Upowszechnienie OZE w budynkach wielorodzinnych, przedsiębiorstwach oraz budynkach znajdujących się pod zarządem gminy														
Przeprowadzenie prac termomodernizacyjnych w wybranych budynkach wspólnot mieszkaniowych i gminnych (izolacja stropów i skosów dachu, ocieplenie ścian budynków, wymiana drzwi i okien, montaż instalacji OZE, wymiana źródeł ciepła i docieplenie ciągów przyłączeniowych)	0	0	-Ch	-/Ch	+	0	+	0	0	+/Sk	0	0	+	+
Promocja i wsparcie w uzyskaniu dofinansowania na nowoczesne technologie wykorzystujące OZE dla wspólnot mieszkaniowych oraz prywatnych inwestorów	0	0	0	0	+	0	+	0	0	+/Sk	0	0	0	0
Priorytet ekologiczny: Ochrona przed hałasem														
Cel długoterminowy: Ochrona przed hałasem terenów zamieszkałych														
Cel krótkoterminowy: Minimalizacja narażenia mieszkańców na hałas														
Modernizacja dróg	-/Ch	-/Ch	0	-/W	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+
Cel krótkoterminowy: Uwzględnienie w planowaniu przestrzennym ochrony przed hałasem														
Planowanie przestrzenne oparte na zagęszczeniu istniejącej zabudowy	+	+	+	+	+/D	+	+	+	+/D	+	+	+/D	+	+

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY CZEREMCHA NA LATA 2017 – 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO 2024

ROKU

Priorytet ekologiczny: Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym															
Cel długoterminowy: Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym															
Cel krótkoterminowy: Rozwój i modernizacja systemów elektroenergetycznych															
Lokalizacja systemów przesyłowych linii napowietrznych w znacznym oddaleniu od obszarów zamieszkałych	0	0	0	0	+/B	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rozwój systemów zaopatrzenia w energię elektryczną zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Priorytet ekologiczny: Gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa, infrastruktura techniczna															
Cel długoterminowy: Ochrona zasobów i poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych															
Cel krótkoterminowy: Zapewnienie dostępu do wody pitnej oraz zapewnienie odpowiedniej jakości wody pitnej															
Budowa i podłączenie mieszkańców do nowej sieci wodociągowej	0	+	+	+	+	+BD	0	0	0	+	0	0	0	0	0
Modernizacja sieci wodociągowej	0	+	+	+	+	+BD	0	0	0	+	0	0	0	0	0
Prowadzenie stałego monitoringu laboratoryjnego jakości wód pitnych	+P	+P	+P	+P	+P	+BD	0	0	0	0	0	+P	0	0	0
Organizacja akcji edukacyjnych i informacyjnych mających na celu racjonalizację zużycia wody na cele konsumpcyjne i przemysłowe	0	0	0	0	+P	+D	0	0	0	0	0	+D	0	0	0
Cel krótkoterminowy: Zapobieganie eutrofizacji wód															
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Rozbudowa sieci kanalizacyjnej	-/Ch	-/Ch	-/Ch	-/Ch	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Organizowanie akcji edukacyjnych w celu ograniczenia stosowania nawozów w rolnictwie oraz promocji rolnictwa ekologicznego	+D	+	+	+	+	+	+	+	0	0	0	+	0	0	0
Cel krótkoterminowy: Zachowanie poprawnego spływu powierzchniowego wód															
Poprawa stanu melioracji oraz drożności kanalizacji deszczowej	0	0	0	0	+	+Sk	0	0	0	0	0	+	0	0	0
Zwiększenie retencji wód	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Cel długoterminowy: Rozwój sieci ciepłowniczej															
Cel krótkoterminowy: Rozbudowa sieci ciepłowniczej															
Przylączenie okolicznych domów jednorodzinnych do istniejących sieci ciepłowniczych	0	0	-/Ch	-/Ch	+	0	+	+	0	+Sk	0	0	0	0	0
Modernizacja sieci, uszczelnienie przyłączy i ciągów ciepłych	0	0	-/Ch	-/Ch	+	0	+	0	0	+	0	0	0	0	0
Cel długoterminowy: Rozwój sieci gazowej															
Cel krótkoterminowy: Lobbing społeczny w celu budowy sieci gazowej na obszarze gminy Czeremcha															
Akcje informacyjne i lobbingowe w celu pozyskania inwestorów w zakresie rozbudowy sieci gazowej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Priorytet ekologiczny: Zasoby geologiczne															
Cel długoterminowy: Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi															
Cel krótkoterminowy: Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi															
Eksploatacja surowców mineralnych w sposób zorganizowany wyłącznie na podstawie posiadanej koncesji	+	+	+	+	0	+	+	+	+	0	0	+	0	0	0
Priorytet ekologiczny: Gleby															
Cel długoterminowy: Racjonalne kształtowanie powierzchni ziemi															
Cel krótkoterminowy: Przeciwdziałanie erozji gleb															

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY CZEREMCHA NA LATA 2017 – 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO 2024

ROKU

Organizacja ruchu kołowego w tym głównie ciężkiego transportu drogami do tego przystosowanymi	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Rekultywacja terenów zdegradowanych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Zagospodarowanie wzniesień w celu przeciwdziałania osuwaniu gleby	+	+	+	+	+	+	0	+	+	0	0	+	+	+	+
Priorytet ekologiczny: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów															
Cel długoterminowy: Gospodarowanie odpadami zawierającymi azbest															
Cel krótkoterminowy: Usunięcie z terenu gminy wyrobów zawierających azbest															
Działania edukacyjne i informacyjne na temat szkodliwości azbestu	0	0	0	0	+/Wt	0	+/Wt	0	0	0	0	0	0	0	0
Dalsza konsekwentna realizacja zapisów Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terenie gminy Czeremcha na lata 2007-2032	0	0	0	0	+	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0
Wsparcie finansowe dla osób niezamożnych w zakresie zastąpienia azbestowych pokryć dachowych pokryciami nieszkodliwymi	0	0	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cel długoterminowy: Zmniejszenie ilości odpadów oraz rozwój systemu gospodarowania odpadami															
Cel krótkoterminowy: Rozwiązanie problemu „nierejestrowanych opadów”															
Kontrola mieszkańców pod kątem posiadania podpisanych umów z odbiorcami odpadów	0	0	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Likwidacja „dzikich wysypisk odpadów”	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0	+	+	+	+
Monitoring miejsc nielegalnego składowania odpadów celem wykrycia i ukarania sprawców	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0	+	+	+	+
Akcje edukacyjne i informacyjne na temat sposobów segregacji odpadów	0	0	0	0	+/D	+	+	+	0	0	0	0	0	0	0
Zachęty dla mieszkańców segregujących odpadów	0	0	0	0	+/Sk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zwiększenie zaangażowania lokalnych społeczności w akcje sprzątania świata	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Priorytet ekologiczny: Zasoby przyrodnicze															
Cel długoterminowy: Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona funkcji ekosystemów															
Cel krótkoterminowy: Poszerzenie wiedzy mieszkańców na temat obszarów chronionych															
Działania edukacyjne i informacyjne na rzecz ochrony przyrody	0	0	0	0	+/D	+	+	+	0	0	0	0	0	0	0
Rozwój sieci szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych	0	0	-/Ch	0	+/Sk	+	+	+	+	0	0	0	0	0	0
Cel krótkoterminowy: Ochrona różnorodności biologicznej															
Odpowiedzialne planowanie przestrzenne terenów zurbanizowanych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Zagęszczanie istniejącej zabudowy mieszkaniowej w obrębie istniejących jednostek osadniczych	+	+	+	+	+/D	+	+	+	+/D	+	+	+/D	+	+	+
Działania na rzecz rozwoju Obszaru Chronionego Krajobrazu „Puszcza Białowieska”	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0	+	+	+	+	+
Przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej na obszarze gminy Czeremcha	+/Wt	+/Wt	+/Wt	+/Wt	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cel długoterminowy: Zachowanie rodzimego bogactwa przyrodniczego oraz walorów krajobrazowych															
Cel krótkoterminowy: Naturalizacja obszarów zdegradowanych															
Rekultywacja terenów wyrobiskowych surowców	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Zalesianie nieużytków rolnych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Kontynuacja rekultywacji obszaru zamkniętego składowiska odpadów	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Cel długoterminowy: Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców															
Cel krótkoterminowy: Promocja oszczędnego korzystania z wody, energii i surowców															
Organizacja akcji edukacyjnych i informacyjnych dla mieszkańców gminy	+	+	+	+	+	+	+	0	0	+	+	+	0	0	0

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY CZEREMCHA NA LATA 2017 – 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO 2024

ROKU

Nawiązanie wzajemnej współpracy z organizacjami lokalnymi w zakresie promocji postaw ekologicznych społeczeństwa	+	+	+	+	+	+	+	0	0	+	+	+	0	0
Cel krótkoterminowy: Propagowanie selektywnej zbiórki odpadów														
Organizowanie akcji zbierania odpadów segregowanych wśród dzieci i młodzieży z końcowym przyznaniem nagród	0	0	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cel krótkoterminowy: Wzrost udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska														
Aktywizacja społeczeństwa poprzez akcje informacyjne	0	0	0	0	+/D	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Priorytet ekologiczny: Zagrożenia poważnymi awariami														
Cel długoterminowy: Minimalizacja potencjalnych negatywnych skutków awarii dla ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej														
Cel krótkoterminowy: Przeciwdziałania awariom instalacji przemysłowych														
Monitoring potencjalnych zagrożeń	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Źródło: opracowanie własne

Wyjaśnienie oznaczeń:

(+)- realizacja zadania spowoduje pozytywne oddziaływanie i skutki, (-) – realizacja zadania spowoduje negatywne oddziaływanie i skutki, (0) – realizacja zadania nie wpływa na środowisko,

Rodzaje oddziaływań*

P – Pośrednie, B – Bezpośrednie, W – Wtórne, Sk – Skumulowane, K – Krótkoterminowe, Ś – Średnioterminowe, D – Długoterminowe, S – Stałe, C – Chwilowe

*Rodzaj oddziaływania został określony na podstawie art. 51 ust. 2 pkt. 2 lit. e ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko

Źródło: opracowanie własne

12. Przedstawienie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko

Obszary Natura 2000

Sieć Natura 2000 jest systemem ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej kontynentu europejskiego, wdrażanym na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej. Dla każdego kraju członkowskiego określa się listę siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, dla których należy utworzyć obszary Natura 2000 w podziale na regiony biogeograficzne. Podstawą prawną tworzenia sieci Natura 2000 są dwie dyrektywy: Siedliskowa (Habitatowa) oraz Ptasia, na mocy których powoływane są obszary specjalnej ochrony ptaków oraz specjalne obszary ochrony siedlisk.

W związku z faktem, iż na terenie gminy Czeremcha nie występują obszary Natura 2000 realizacja celów i działań określonych w Programie Ochrony Środowiska wpłynie na te obszary. Dodatkowo w ramach analizy dokonano oceny przewidywanych znaczących oddziaływań w odniesieniu do siedlisk przyrodniczych i gatunków wymienionych w SDF dla obszarów Natura 2000 znajdujących się w pobliżu gminy Czeremcha:

- Obszar Specjalnej Ochrony Puszcza Białowieska PLC 200004 – odległość od granic gminy ok 4,32 km
- Obszar Specjalnej Ochrony Jelonka PLH200019 – odległość od granic gminy ok 3,49 km
- Obszar Specjalnej Ochrony Dolina Górnego Nurca PLH 200004 – odległość od granic gminy ok 2,5 km

Jak już wcześniej wspomniano analizowany *Program Ochrony Środowiska* został opracowany w celu określenia spójnej polityki rozwojowej całego obszaru gminy Czeremcha. *Program* określa cele i zadania dzięki którym następować ma zrównoważony rozwój we wskazanych obszarach priorytetowych. Przewidywany i planowany rozwój obejmuje zarówno aspekty społeczne, jak również gospodarcze, ekonomiczne czy też służące ochronie środowiska naturalnego i przeciwdziałanie jego zanieczyszczeniu i degradacji. Nie przewiduje się negatywnego oddziaływania planowanych przedsięwzięć na zlokalizowane w pobliżu Obszarów Natura 2000. Wszelkie oddziaływania będą miały charakter lokalny zamykając się w głównej mierze w granicach administracyjnych gminy.

Jednakże biorąc pod uwagę powierzchnię jaką zajmują korytarze ekologiczne na obszarze gminy w celu zapewnienia ciągłości ekologicznej niezbędne jest przeprowadzenie oceny oddziaływania i powiązań między sąsiednimi obszarami chronionymi. Wszelkie działania realizowane w myśl Programu Ochrony Środowiska sprzyjać będą zachowaniu bioróżnorodności ekologicznej. W przypadku realizacji zamierzeń inwestycyjnych, które mogłyby negatywnie oddziaływać na te obszary lub populacje gatunków, powinny zostać przeprowadzone działania kompensujące i minimalizujące w obrębie obszarów Natura 2000.

W odniesieniu do celów przedmiotu ochrony obszarów chronionych oraz integralności tych obszarów, analiza oddziaływania wykazała jednoznacznie neutralny wpływ działań określonych w Programie Ochrony Środowiska. Spodziewanym oddziaływaniem pośrednim na Obszary Natura 2000, może okazać się efekt realizacji działań poprawiających jakość powietrza atmosferycznego oraz klimatu akustycznego polegających na wymianie starych kotłów grzewczych oraz upowszechnienie stosowania OZE w domach jednorodzinnych i przedsiębiorstwach. Poprawa jakości środowiska naturalnego na Obszarach Natura 2000 będzie możliwa dzięki dbaniu o harmonię planowanej zabudowy z krajobrazem, niedopuszczeniu do trwałych zmian rzeźby terenu na dużych powierzchniach poprzez odpowiednie zapisy w strategicznych dla gminy dokumentach regulujących głównie rozwój zabudowy mieszkaniowej i przemysłowej. Żadne z działań podjętych w Programie Ochrony Środowiska nie wpłyną w sposób negatywny na stan środowiska naturalnego w tym szczególnie na obszary Natura 2000. Nie są one też sprzeczne lub zagrażające siedliskom przyrodniczym lub walorom krajobrazowym tych obszarów.

Różnorodność biologiczna oraz rośliny

Realizacja zadań wynikających z wyznaczonych celów i określonych działań Programu Ochrony Środowiska, w sposób pośredni lub bezpośredni będzie oddziaływała pozytywnie na różnorodność biologiczną, świat zwierząt i roślin. Warto podkreślić tu przede wszystkim działania na rzecz edukacji ekologicznej, zalesienia nieużytków rolnych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych. Organizacja szlaków turystycznych, budowa ścieżek rowerowych spowoduje zorganizowanie ruchu turystycznego na obszarze gminy co wpłynie na zmniejszenie antropopresji na w/w obszar. Ponadto wszelkie działania modernizacyjne i rewitalizacyjne przeprowadzane będą zgodnie z poszanowaniem elementów przyrody.

Oddziaływanie na ludzi i zwierzęta

Oddziaływanie na ludzi i zwierzęta związane z realizacją planowanych zadań przewidzianych w analizowanym Programie Ochrony Środowiska najczęściej ma charakter pozytywny lub neutralny. Oddziaływania pozytywne wiązać się będą z poprawą ruchu na skutek realizacji przedłużenia, budowy, przebudowy oraz modernizacji dróg. Wpłynie to zarówno na polepszenie jakości powietrza atmosferycznego na analizowanym obszarze, jak również na zmniejszenie poziomu hałasu drogowego. Dodatkowo działania te przyczynią się do poprawy bezpieczeństwa ruchu.

Oprócz powyższego pozytywne oddziaływanie na ludzi może mieć realizacją celów w zakresie rozwoju infrastruktury wodno – kanalizacyjnej, co w sposób bezpośredni przyczyni się do poprawy jakości wód (powierzchniowych i podziemnych), co również wpływa na zdrowie ludzi i zwierząt.

Znaczna część działań skierowana jest dość ogólnie na cały obszar gminy. Co wiąże się z ogólną poprawą środowiska przyrodniczego i krajobrazowego. Są to m.in. działania polegające na wymianie źródeł ciepła z węglowych na niskoemisyjne, organizacji akcji edukacyjnych i informacyjnych o szkodliwości spalania odpadów w piecach domowych, wykorzystaniu OZE w pozyskiwaniu energii.

Z analizy można wnioskować o pozytywnych skutkach wdrażania działań Programu Ochrony Środowiska na ogólny stan środowiska. Warto jednak podkreślić, iż występowanie oddziaływań negatywnych może nastąpić w wyniku krótkotrwałego i chwilowego wpływu budowy lub modernizacji obiektów, przynoszących w rezultacie długotrwałe oddziaływanie pozytywne. Oddziaływanie negatywne może być związane z emisją hałasu i płoszeniem zwierząt w czasie prowadzenia inwestycji.

Jednym z priorytetów określonych w Programie Ochrony Środowiska jest edukacja ekologiczna. Kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody i środowiska będzie przynosiło pozytywny efekt w postaci ograniczenia antropopresji na wszystkie komponenty środowiska.

Powietrze

W wyniku realizacji postanowień Programu Ochrony Środowiska, przewiduje się głównie pozytywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego. Oddziaływania pozytywne wystąpią na etapie zrealizowania inwestycji związanych z budową, przedłużeniem, przebudową oraz modernizacją dróg. Wówczas w wyniku poprawy nawierzchni ograniczona zostanie emisja zanieczyszczeń substancji szkodliwych do powietrza. Wiązać się to będzie z większą płynnością ruchu drogowego. Pozytywne skutki spowoduje również zmniejszenie wielkości emisji zanieczyszczeń do powietrza z procesów energetycznego spalania paliw spowodowane zwiększeniem stosowania OZE i rozwoju zielonej gospodarki. Należy podkreślić, iż poprawa jakości powietrza wpłynie pozytywnie na stan innych komponentów środowiska – wody i gleby.

Negatywne oddziaływania wiązać się będą natomiast z fazą budowy poszczególnych przedsięwzięć i inwestycji. Podczas prac budowlanych nastąpi emisja zanieczyszczeń do powietrza, która będzie spowodowana pracą maszyn budowlanych i środków transportu emitujących zanieczyszczenia powstające ze spalania paliw w silnikach spalinowych (tlenki azotu, benzen, tlenek węgla, węglowodory alifatyczne i aromatyczne). Dodatkowo dojdzie do emisji pyłów podczas prac ziemnych i w czasie ruchu pojazdów po nawierzchniach nieutwardzonych, a także emisji węglowodorów podczas układania nawierzchni bitumicznych.

Emisja tych zanieczyszczeń będzie miała charakter lokalny i chwilowy, do czasu ustania prac. Dlatego też nie będzie powodować znacznych uciążliwości i kumulacji w środowisku. W tym przypadku spodziewanym efektem jest poprawa jakości powietrza atmosferycznego poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń. Ma to nastąpić dzięki wymianom pieców starego typu i eliminowaniu węgla jako paliwa grzewczego, rozwoju odnawialnych źródeł energii, ograniczeniu emisji pochodzących z komunikacji oraz przeprowadzonym pracom termomodernizacyjnym.

Wśród działań mających największy pozytywny wpływ na powietrze atmosferyczne, należy wymienić rozbudowę sieci ciepłych, wymianę źródeł ciepła oraz działania zwiększające wykorzystanie OZE w budynkach publicznych i prywatnych. Ponadto zadania obejmują również wymianę przestarzałych urządzeń grzewczych i szereg prac termomodernizacyjnych. Opracowanie i realizacja powyższego dokumentu przyczyni się do poprawy jakości powietrza atmosferycznego zarówno na analizowanym obszarze jak i w jego najbliższej okolicy.

Woda

Wszystkie inwestycje, w ramach których przewiduje się prace związane z poprawą systemu komunikacyjnego powiatu i infrastruktury wodno – kanalizacyjnej na etapie prowadzonych robót budowlanych mogą stanowić zagrożenie dla wód podziemnych. Chodzi tu w szczególności o prace ziemne i organizacyjne związane z konieczności wykonywania wykopów pod infrastrukturę techniczną, przewody kanalizacyjne i inne uzbrojenie terenu. Prace ziemne doprowadzić mogą do odsłonięcia warstw wodonośnych lub zmniejszenia warstwy izolacyjnej, w efekcie czego może dojść do dotarcia wód infiltracyjnych do warstw wodonośnych. Sytuacja taka może wystąpić zwłaszcza w miejscach, gdzie wody gruntowe występują płytko. Głównymi zanieczyszczeniami zagrażającymi jakości wód podziemnych są przede wszystkim węglowodory ropopochodne i metale ciężkie, pochodzące z zaplecza budowy i bazy budowlano – materiałowej.

Spodziewanym efektem realizacji działań określonych w Programie Ochrony Środowiska będzie przede wszystkim uregulowanie gospodarki wodno – ściekowej poprzez m.in. modernizację i budowę sieci wodno – ściekowej. Poprawa jakości wód podziemnych nastąpi wskutek realizacji zadań związanych z budową i modernizacją systemów poboru i uzdatniania wody oraz sieci wodociągowych. Likwidacja zbiorników bezodpływowych przyczyni się do poprawy jakości wód zarówno powierzchniowych jak i podziemnych zapobiegając powstawaniu ich zanieczyszczenia.

Wszystkie zamierzenia inwestycyjne związane z infrastrukturą drogową i wodno – ściekową mają na celu osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochronę jakości wód podziemnych i racjonalizację ich wykorzystania, a więc w dalszej perspektywie skutki oddziaływania dadzą pozytywny i długotrwały efekt.

Powierzchnia ziemi

Zakłada się, iż oddziaływanie negatywne na powierzchnię ziemi wiązać się będzie z realizacją wszystkich planowanych projektów kluczowych na czas trwania prac budowlanych. Praca ciężkiego sprzętu mechanicznego wykorzystywanego m.in. do przygotowania terenu, zdjęcia darniny, wykonania wykopów, robót ziemnych doprowadzić może do zmiany struktury gleby, do zagęszczenia powierzchni ziemi, zmniejszenia porowatości i powietrza glebowego. Faza budowy może skutkować przekształceniem profilu glebowego i ograniczeniem powierzchni gleb w związku z realizacją inwestycji, a także szeregiem innych skutków, m.in. powstawaniem w danym miejscu nieużytecznych mas ziemnych, wzrostem wydobywania surowców budowlanych czy powstawaniem odpadów budowlanych.

W fazie budowy dojść może również do zanieczyszczenia środowiska glebowego substancjami niebezpiecznymi pochodzącymi z niewłaściwie prowadzonych prac budowlanych (np. wycieki płynów eksploatacyjnych z pojazdów i maszyn, niewłaściwe gromadzenie odpadów niebezpiecznych) lub zdarzeń drogowych z udziałem pojazdów przewożących materiały niebezpieczne. Niemniej jednak powyższe zdarzenia występują losowo i są trudne do przewidzenia, zarówno w zakresie częstości występowania, jak i zakresu oraz nasilenia potencjalnego, negatywnego oddziaływania.

Oddziaływanie pozytywne wynikające z realizacji większości zamierzeń wiązać się będzie z realizacją infrastruktury technicznej, w szczególności systemu kanalizacji. Realizacja tych

zadań bezpośrednio przełoży się na poprawę stanu czystości gleb. Mniej zanieczyszczeń pochłaniana będzie przez gleby również w wyniku poprawy infrastruktury drogowej.

Krajobraz

Na charakter krajobrazu składa się wiele elementów, wynikających zarówno z ukształtowania rzeźby terenu, stosunków wodnych, wartości przyrodniczych i innych. Wśród czynników kształtujących krajobraz coraz większą rolę odgrywają elementy antropogeniczne, infrastruktura liniowa, osadnictwo. Prowadzenie działań określonych w Programie Ochrony Środowiska nie przyczyni się do zmian krajobrazu gminy. Negatywne oddziaływanie na krajobraz może mieć charakter jedynie chwilowy, spowodowany prowadzeniem robót.

Klimat

Na podstawie analizy można zauważyć, iż osiągnięcie niektórych celów i działań Programu Ochrony Środowiska będzie w sposób skumulowany i pośredni pozytywnie oddziaływać na elementy klimatu. Pozytywne oddziaływanie na klimat będzie wynikać przede wszystkim z ograniczenia emisji pochodzącej z różnych źródeł i zwiększenia wykorzystania OZE. Dodatkowo pozytywne oddziaływanie na klimat będzie wynikać z ochrony struktury i zapewnienia stabilności siedlisk i ekosystemów. Poprawa jakości infrastruktury komunikacyjnej i technicznej oraz rozwój gospodarki niskoemisyjnej będzie korzystnie oddziaływać na klimat.

Klimat akustyczny

Tak jak w poprzednich wypadkach oddziaływanie na klimat akustyczny można analizować w dwóch fazach – w fazie budowy oraz w fazie eksploatacji omawianego obszaru.

Wzmożony hałas emitowany będzie podczas budowy prowadzonej w ramach realizacji projektów kluczowych, w szczególności odnoszących się do zadań związanych z budową, przebudową, przedłużaniem i modernizacją dróg oraz infrastruktury technicznej. Hałas emitowany podczas prac budowlanych będzie miał charakter okresowy występujący jedynie do czasu zakończenia prac. Na skutek eksploatacji przebudowanych i zmodernizowanych układów komunikacyjnych warunki akustyczne powinny ulec poprawie.

Zasoby naturalne

Lokalna eksploatacja surowców na potrzeby realizacji inwestycji będzie wiązała się z koniecznością naruszenia stanu poszczególnych zasobów. Można zatem przewidywać neutralne oddziaływanie analizowanego dokumentu na zasoby naturalne.

Zabytki

Pozytywny wpływ na zabytki będzie miała przebudowa i modernizacja dróg z uwagi na zmniejszenie zanieczyszczeń i drgań komunikacyjnych. Pozytywny wpływ na zabytki jest związany z ograniczeniem emisji spalin ze środków transportu. Należy tu zaznaczyć, iż pyły oraz drgania odgrywają rolę czynnika niszczącego elewacje i konstrukcję tych obiektów.

Dobra materialne

Zakłada się, iż poprzez poprawę jakości układów komunikacyjnych nastąpi pozytywny wpływ na dobra materialne, co wiązać się będzie ze zmniejszeniem pyłów oraz drgań (podobnie jak w przypadku zabytków).

Wśród ustaleń Programu Ochrony Środowiska znalazły się działania mające na celu rozwój energooszczędnej i niskoemisyjnej gospodarki. Wzrost efektywności zarządzania środowiskiem w zakresie gospodarowania energią oraz zasobami energii odnawialnej będzie odbywało się nie tylko z korzyścią dla środowiska w wyniku zmniejszenia presji antropogenicznej na środowisko spowodowanej zmniejszeniem spalania węgla oraz stosowaniem wysokosprawnych urządzeń do wytwarzania i przesyłania energii, ale będzie miało pozytywny wpływ na dobra materialne.

Oddziaływania bezpośrednie i pośrednie są związane przede wszystkim z budową i funkcjonowaniem danej inwestycji zarówno na etapie budowy jak i późniejszej eksploatacji. Przewiduje się, iż na etapie budowy danych obiektów mogą wystąpić chwilowe negatywne oddziaływania tego typu, natomiast późniejsza eksploatacja będzie skutkować pozytywnym wpływem na wszystkie komponenty środowiska.

Określone w Programie Ochrony Środowiska przedsięwzięcia mogą wykazywać efekty skumulowane, w momencie, gdy inwestycje nakładają się będą w czasie z innymi planowanymi na tym obszarze i w jego sąsiedztwie przedsięwzięciami. W razie nakładania się harmonogramów prac związanych z budową niektórych obiektów nie można wykluczyć oddziaływania skumulowanego na wszystkie komponenty środowiska. Zwiększy się emisja zanieczyszczeń powietrza w wyniku pracy sprzętu i maszyn w jednakowym czasie. Destabilizacji ulegnie klimat akustyczny, niektóre prace będą generować drgania i wibracje powierzchni ziemi i wody. Będą to oddziaływania, które ustąpią wraz z zakończeniem prac budowlanych.

Oddziaływania wtórne, podobnie jak oddziaływania skumulowane, są trudne do przewidzenia, przede wszystkim ze względu na możliwość wystąpienia z opóźnieniem oraz w oddaleniu od źródła pierwotnego oddziaływania.

Analiza ustalonych w Programie Ochrony Środowiska działań ma jedynie pozytywne i długoterminowe oddziaływanie na środowisko o stałych efektach. Brak znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko należy uznać za oczywisty w świetle specyfiki ocenianego dokumentu.

13. Przedstawienie rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w programie albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych

Patrząc przez pryzmat celu, w jakim jest opracowywany Program Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 roku należy uznać, że środkami zapobiegającymi prawdopodobnemu negatywnemu oddziaływaniu na środowisko są między innymi rozwiązania zaproponowane w projekcie tego dokumentu. Nie przewiduje się

konieczności opracowania raportu o oddziaływaniu na środowisko przy wdrożeniu działań określonych w *Programie*, gdyż większość z przedstawionych działań ma charakter „miękki” oraz ogólnych zaleceń lobbowania za daną inwestycją.

W przypadku działań wskazanych w niniejszej Prognozie jak i tych, które mogą zaistnieć w trakcie realizacji zapisów Programu Ochrony Środowiska, należałoby podjąć przede wszystkim następujące środki zapobiegające oraz ograniczające prawdopodobnie negatywne oddziaływanie na środowisko:

- zapewnienie wysokiego poziomu przebiegu procedur oceny oddziaływania na środowisko dla poszczególnych przedsięwzięć będących skutkiem działań określonych w Programie,
- ścisły nadzór merytoryczny nad prawidłową realizacją zapisów Programu Ochrony Środowiska oraz miarodajny monitoring stanu środowiska, analiza wyników monitoringu oraz podejmowanie działań adekwatnych do otrzymanych wyników,
- zapewnienie zgodności wydawanych decyzji administracyjnych z Programem Ochrony Środowiska oraz zasadami ochrony środowiska – m.in. poprzez włączanie się do postępowań administracyjnych różnych kompetentnych podmiotów,
- ścisła egzekucja zapisów określonych w decyzjach administracyjnych oraz w przepisach prawnych,
- analiza informacji o stanie i ochronie środowiska,
- cykl działań edukacyjnych dla społeczeństwa.

Potencjalne negatywne oddziaływanie na środowisko można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji oraz odpowiedni dobór rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych, ponieważ skala wywoływanych przez nie oddziaływań środowiskowych zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań i zastosowanych rozwiązań ograniczających negatywny wpływ na środowisko. Ponadto prawidłowy projekt uwzględniający potrzeby ochrony środowiska, zarówno na etapie budowy, jak i w fazie eksploatacji inwestycji także pozwoli istotnie ograniczyć te oddziaływania.

Zapobieganie negatywnemu wpływowi na środowisko planowanych inwestycji powinno odbywać się zawsze już na etapie planowania danego przedsięwzięcia. Ograniczanie wpływu jest tak samo istotne na etapie realizacji celu (zabiegi minimalizujące na etapie budowy, modernizacji), jak i w trakcie eksploatacji inwestycji (np. użytkowania drogi).

Należy wziąć pod uwagę możliwość występowania problemów z realizacją inwestycji ze względu na lokalizację (ewentualna budowa sieci ciepłowniczych i sieci gazowych). Rozwiązanie tych problemów będzie wymagało dużego wysiłku i niejednokrotnie poniesienia kosztów. W świetle uregulowań prawnych konflikty te można rozwiązać na trzy sposoby:

- podjęcie działań minimalizujących i/lub kompensacyjnych,
- zmianę lokalizacji inwestycji, omijając tereny chronione,
- rezygnację z inwestycji.

Wszystkie te rozwiązania są trudne w realizacji. Najmniej korzystną sytuacją okazuje się zawsze rozwiązanie trzecie, które jest rozwiązaniem ostatecznym. Rezygnacja powoduje brak

rozwiązania ważnych problemów lokalnych społeczności, a w efekcie doprowadza do wykształcenia postaw niechętnych ochronie przyrody.

Biorąc pod uwagę powyższe, bardzo ważną rolę odgrywać będą oceny oddziaływania na środowisko, które należy prowadzić dla przedsięwzięć mogących pogorszyć stan środowiska. Na podstawie tej oceny wydawane będą decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach.

Rezygnacja z wdrażania zapisów Programu Ochrony Środowiska byłaby dla jakości środowiska przyrodniczego i życia mieszkańców rozwiązaniem gorszym niż potencjalne oddziaływanie. W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono pozytywny wpływ celów *Programu* na wszystkie komponenty środowiska. Najkorzystniejsze i najsilniejsze skutki dla środowiska może generować realizacja następujących działań:

- poprawę jakości powietrza atmosferycznego oraz ograniczenie hałasu komunikacyjnego, dzięki rozwojowi i modernizacji dróg,
- propagowanie stosowania rozwiązań niskoemisyjnych i technologii OZE w budownictwie prywatnym i publicznym,
- poprawa jakości wód poprzez rozbudowę systemów sieci wodociągowo-kanalizacyjnej,

Realizacja pozostałych ustaleń także spowoduje znacząco pozytywne skutki dla środowiska.

14. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 roku została opracowana zgodnie z wytycznymi ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2016, poz. 353) i stanowi element procedury postępowania w sprawie oceny oddziaływania tego dokumentu na środowisko przyrodnicze regionu.

Prognoza dotyczy następujących zagadnień, będących treścią analizowanego dokumentu:

- analizy i oceny środowiska przyrodniczego oraz problemów jego ochrony,
- identyfikacji i charakterystyki przewidywanych znaczących oddziaływań i ustaleń zawartych w opisie celów i zadań realizowanych w ramach zapisów *Programu Ochrony Środowiska*.

Ponadto Prognoza oddziaływania na środowisko ma na celu sprawdzenie stopnia uwzględnienia, w tym projekcie celów ochrony środowiska i priorytetów ekologicznych ustanowionych na szczeblu regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Prognoza obejmuje również porównanie zapisów zawartych w dokumentach na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Po przeprowadzeniu analizy dokumentów strategicznych, nie stwierdzono celów sprzecznych i wykluczających się.

Program Ochrony Środowiska Gminy Czeremcha zawiera w sobie cele i zakres polityki ekologicznej obszaru gminy ukierunkowanego szczególnie na zrównoważony rozwój. W celu

szczegółowego określenia kierunków polityki ekologicznej sformułowano w ramach poszczególnych celów konkretne działania i zamierzenia. Do cech charakterystycznych gminy Czeremcha zaliczyć można dużą powierzchnię terenów leśnych, stosunkowo nienaruszone środowisko naturalne, bardzo mała ilość obszarów prawnie chronionych występujących na obszarze gminy.

Nadrzędnym celem realizacji POŚ dla gminy Czeremcha jest:

Poprawa standardu życia mieszkańców poprzez zrównoważony rozwój gminy przy racjonalnym wykorzystaniu walorów przyrodniczych i gospodarczych środowiska

Wszelkie działania przyjęte w zapisie Programu Ochrony Środowiska są zgodne z obszarami strategicznymi określonymi w analogicznych dokumentach wyższego szczebla.

Prognozie oddziaływania na środowisko poddano obszary określone w art. 51 ustęp 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2016, poz. 353).

Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na środowisko, a w szczególności na:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne,
- obszary Natura 2000.

Z uwagi, iż większość działań określonych w Programie Ochrony Środowiska ma charakter nieinwestycyjny określa się ich neutralne bądź korzystne oddziaływanie na środowisko. Korzystne oddziaływanie wiąże się z realizacją działań edukacyjnych, lobbingowych na rzecz poprawy jakości powietrza bądź rozpoczęcia działań inwestycyjnych, które w perspektywie długookresowej przyczynią się do poprawy jakości środowiska naturalnego. Realizacja Programu Ochrony Środowiska, szczególnie zawartych w nim działań inwestycyjnych ocenione jest pod kątem oddziaływania na środowisko pozytywnie. Działania

inwestycyjne skupione są przede wszystkim na poprawę infrastruktury technicznej głównie sieci wodno-kanalizacyjnej oraz infrastruktury drogowej. Wszystkie te działania w perspektywie długookresowej będą oddziaływać korzystnie na środowisko.

W celu podkreślenia przejrzystości dokumentu wyznaczono 9 głównych priorytetów ekologicznych, którym przypisano cele długo- i krótkoterminowe oraz poszczególne działania w ich obrębie.

I. Ochrona klimatu i jakości powietrza

- (Cele długoterminowe) Poprawa jakości powietrza:
 - (Cele krótkoterminowe)- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń w tym redukcja emisji gazów cieplarnianych,
 - Ograniczenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z transportu,
- Rozwój inwestycji w OZE:
 - Upowszechnienie OZE w budownictwie jednorodzinnym,
 - Upowszechnienie OZE w budynkach wielorodzinnych, przedsiębiorstwach oraz budynkach znajdujących się pod zarządem gminy,

II. Ochrona przed hałasem

- Ochrona przed hałasem terenów zamieszkałych:
 - Minimalizacja narażenia mieszkańców na hałas,
 - Uwzględnienie w planowaniu przestrzennym ochrony przed hałasem,

III. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

- Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym:
 - Rozwój i modernizacja systemów elektroenergetycznych,

IV. Gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa oraz infrastruktura techniczna

- Ochrona zasobów i poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych:
 - Zapewnienie dostępu do wody pitnej oraz zapewnienie odpowiedniej jakości wody pitnej,
 - Zapobieganie eutrofizacji wód,
 - Zachowanie poprawnego spływu powierzchniowego wód,
- Rozwój sieci ciepłowniczej:
 - Rozbudowa sieci ciepłowniczej,
- Rozwój sieci gazowej:
 - Lobbying społeczny w celu budowy sieci gazowej na obszarze gminy Czeremcha,

V. Zasoby geologiczne

- Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi:
 - Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi

VI. Gleby

- Racjonalne kształtowanie powierzchni ziemi:

- Przeciwdziałanie erozji gleb

VII. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

- Gospodarowanie odpadami zawierającymi azbest:
 - Usunięcie z terenu gminy wyrobów zawierających azbest,
- Zmniejszenie ilości odpadów oraz rozwój systemu gospodarowania odpadami:
 - Rozwiązanie problemu „nierejestrowanych opadów”,

VIII. Zasoby przyrodnicze

- Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona funkcji ekosystemów:
 - Poszerzenie wiedzy mieszkańców na temat obszarów chronionych,
 - Ochrona różnorodności biologicznej
- Zachowanie rodzimego bogactwa przyrodniczego oraz walorów krajobrazowych:
 - Naturalizacja obszarów zdegradowanych
- Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców
 - Promocja oszczędnego korzystania z wody, energii i surowców,
 - Propagowanie selektywnej zbiórki odpadów,
 - Wzrost udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska,

IX. Zagrożenia poważnymi awariami

- Minimalizacja potencjalnych negatywnych skutków awarii dla ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej
 - Przeciwdziałania awariom instalacji przemysłowych

Analizie i ocenie poddano również przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko. W wyniku analizy stwierdzono, iż wśród zadań ujętych w Programie Ochrony Środowiska nie ma inwestycji mogących powodować większe zagrożenie dla środowiska, gdyż suma korzyści z realizacji działań przekracza potencjalne zagrożenie.

Podsumowując, można stwierdzić, iż zdecydowana większość zaproponowanych celów i działań będzie miała dodatni wpływ na środowisko i ludzi. Zakładając, że zostaną one wcielone w życie, powinny wpłynąć na zwiększenie tempa aktywności w zakresie ochrony środowiska. Biorąc pod uwagę ekologiczny efekt realizacji Programu Ochrony Środowiska należy wymienić pozytywne oddziaływanie na środowisko naturalne, m.in. poprzez:

- poprawę stanu ochrony bioróżnorodności,
- poprawa jakości powietrza,
- poprawa klimatu,
- ograniczenie degradacji terenów w tym terenów cennych przyrodniczo,
- utrzymanie stabilności układów przyrodniczych,
- poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych.

Powstanie niniejszej *Prognozy* pozwala stwierdzić poprawność wykonania Programu Ochrony Środowiska w zakresie zawartości niezbędnych informacji i analiz dotyczących wpływu działań oraz założeń polityki rozwoju na stan ochrony środowiska na obszarze gminy Czeremcha oraz najbliższej położonych obszarów ochrony prawnej.

15. Literatura

- Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R.W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J.M., Zalewska H., Pilot M. Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską sieć Natura 2000 w Polsce. Opracowanie wykonane dla Ministerstwa w ramach realizacji programu Phare PL0105.02. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2005,
- Kondracki J. Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa 2009,
- Ocena roczna jakości powietrza w województwie podlaskim za rok 2009,
- Ocena roczna jakości powietrza w województwie podlaskim za rok 2010,
- Ocena roczna jakości powietrza w województwie podlaskim za rok 2011,
- Ocena roczna jakości powietrza w województwie podlaskim za rok 2012,
- Ocena roczna jakości powietrza w województwie podlaskim za rok 2013,
- Ocena roczna jakości powietrza w województwie podlaskim za rok 2014,
- Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o wynikach badań pól elektromagnetycznych na terenie województwa podlaskiego w 2015 roku,
- Ocena wyników badań hałasu komunikacyjnego wykonanych na terenie województwa podlaskiego w 2015 roku,
- Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o stanie środowiska na terenie powiatu hajnowskiego za rok 2014,
- Ocena poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacja stref województwa podlaskiego w 2015 roku WIOŚ Białystok,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czeremcha,
- Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czeremcha,
- Projekt założeń do Planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Czeremcha na lata 2015 – 2030,
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Czeremcha na lata 2015–2020,
- Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej,
- Program Ochrony Środowiska dla powiatu hajnowskiego na lata 2012-2015 (z perspektywą do 2019 roku),
- Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2011 – 2014 (z perspektywą do roku 2018),
- Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 roku,
- Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012 – 2017,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014 – 2020,
- Polityka Klimatyczna Polski ,
- Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami (aktualizacja 2016 r.),

- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (KSRR 2010-2020) ,
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 ,
- Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej,
- Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu 2010 – 2020,
- Pakiet klimatyczno-energetyczny (przyjęty przez Komisję Europejską w grudniu 2008 roku)
- Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. U. UE L 2000.327.1) tzw. Ramowej Dyrektywie Wodnej
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2013 r. ,
- Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej , Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2015r. ,

ZASOBY INTERNETOWE:

www.mos.gov.pl
www.natura2000.mos.gov.pl
www.pgi.gov.pl
www.stat.gov.pl
www.crfop.gdos.gov.pl
www.bip.bialystok.rdos.gov.pl
www.wios.bialystok.pl
www.geoportal.pgi.gov.pl
www.czeremcha.pl
www.warszawa.rzgw.gov.pl
www.kzgw.gov.pl
www.geomeliportal.pl
www.gis-support.pl